

ДУХОВНІ РЕКОЛЕКЦІЇ 3

ОТЦЕМ ПІО

М. Чеканський

Духовні реколекції з Отцем Піо/Пер. з польської Х. Потикевич. – Львів: Добра книжка, 2004. – 168 с.

© Х. Потикевич, пер. з польськ., 2004

© Релігійне видавництво “Добра книжка”, 2004

Вступ

2 травня 1999 року Папа Йоан Павло II зачислив до сонму Святих о. Піо з П'етрельчіни (1887 – 1968) – священника Ордену Капуцинів, містика та стигматика, духовного провідника тисяч вірних, якого вже за життя оточувала аура святості. Особлива риса тієї постаті – величезний контраст між славою, котра його завжди оточувала й невпинно поширювалася після його смерті в 1968 році, та “простотою” щоденного життя і служіння блаженного. Отець Піо мешкав у провінційному монастрі на півдні Італії. Молився, сповідав, відправляв Службу Божу. Не мав наукових ступенів, не був обізнаний зі світським життям, не презентував жодних структур влади. Займався духовним проводом простих людей, які приходили до нього зі щоденними проблемами свого життя. Залишався на своєму місці кілька десятків років, тоді коли в Італії й усій Європі відбувалися великі трагедії та важливі зміни століття. Уникав публічних виступів, ховався від настирливості представників засобів масової інформації. Відповіді, які давав, були безпосередніми, інколи навіть жорсткими, позбавлені будь-якого опортунізму чи прихованих мотивів.

Отець Піо не шукав власної слави. Особливо побоювався всіляких форм культу своєї особистості. Передусім залишався смиренным сином

Церкви, не хотів очолювати якийсь новий рух чи напрямок, натомість дуже твердо дбав про послух та вірність Євангелії, традиції та церковній ієрархії. Християнський народ зумів побачити “незвичайну нормальність” того монаха, відкрив у ньому для себе певну точку опори серед шуму й суєти нашого століття. Хто шукав дешевих зворушень і сенсації, раніше чи пізніше відходив розчарований тверезістю та простою навчання й свідoctва отця Піо. Але хто витривало слухав його, знаходив товариша в дорозі щоденного життя й учителя віри.

Монастир Отців Капуцинів в Сан-Джованні Ротондо знаходився колись у двох милях від містечка в напрямку гори Гаргано. Місце було відлюдне й чимось нагадувало пустелю. Невеликий храм, добудований до монастиря, був присвячений Матері Божій Ласкавій. Його архітектура нічим не виділялася. Споруджували його монахи. Життя пропливало там монотонно й спокійно. Хто міг подумати, що колись усе зміниться: пустельний монастир наповниться прочанами, огорнеться незвичайною й дивною історією, сповненою величних справ, яка зростатиме з дня на день.

Коли в 1916 році тут оселився отець Піо, життя в монашому домі стало підпорядковуватися повністю його особистості й душпастирству. Неймовірний спокій духа отримували ті, хто з ним зустрічався. З любов'ю віддавався священничому служінню, особливо в таїнстві Сповіді.

Переживав духовні й тілесні муки та страждання. Постійно молився до Господа за всіх страждених і благав Бога, щоб, якщо Його воля, звільнив хворих від недуги зла. Життя отця Піо – важке для опису, бо входимо тут у галузь таких знань, яких сучасність не розуміє, а тому закидає їм “ненауковість”. Однак розум віруючої людини, зміцнений Божою благодаттю, здатний пізнавати їх як конче необхідними для спасіння. Містики, автори творів про духовне життя, говорять, що неможливо пояснити всієї глибини й зрозуміти містичне життя, якщо не пережити духовно досвід смерті й процес очищення душі. Однак цей досвід смерті, про який ідеться, зовсім не є тим екзистенційним страхом, про який говорять так багато сучасних мислителів. Такий досвід смерті є лише почуттям, пов'язаним зі станом людини, котра вже нізвідкіля не може очікувати допомоги. Але життя й чудеса отця Піо можна вважати “чудесним й Божим заступництвом”. Підтвердженням того заступництва є сотні тисяч свідoctв: то були сліпі, які прозріли; глухі, котрі почали чути; криві, що починали ходити; грішники й атеїсти, які починали молитися на вервиці. Всі вони розповідали про дивовижні наслідки впливу шматка ряс, фотографії, його рукавички, навіть місця на лавці. Були такі, що не мали зіниць, і прозріли. Була теж людина, справді мертва, але вона ожила. Вісімдесят один рік чудес у двадцятomu віці, напередодні третього тисячоліття.

Тисячі прочан, що приходять сюди щоденно, свідчать про безсумнівність фактів, які тут відбувалися. Кожного, хто прибуває сьогодні до Сан-Джованні Ротондо, вже здалека вітають світлі мури монастиря й храму Отців Капуцинів. За ним дорога простягається під гору, аж до скелястої вершини Гаргано. На схилах гори знаходяться стації Хресної Дороги. Починається вона фігурою Матері Божої Болісної, а закінчується каплицею Воскресіння. З правої сторони шлях веде до красивих будівель лікарні “Casa Sollievo della Sofferenza” – “Дому полегшення в стражданні”, збудованої зусиллям отця Піо.

В темному храмі, під стіною, – сповідальниця, де часто відбувалося чудесне примирення людей з Богом. Вона оточена залізною решіткою, аби прочани не розібрали її на реліквії. Саркофаг з тілом монаха теж знаходиться за залізною решіткою й потопає у квітах. Тут і зараз велика благодать сходить на людей за посередництвом отця Піо. Сповнене страждань та молитви життя цього священника й далі дає свої плоди.

Смерть отця Піо не закінчила його місії. Тисячі осіб і далі прибувають до Сан-Джованні Ротондо, щоб у крипті, біля гробу монаха, просити про всякі дари. Кожен, в цьому можна перекопатися по залишених картках і листах, приносить сюди свій неспокій та проблеми. Біля гробу о. Піо у багатьох визріває рішення звільнитися від тягара гріхів й почати жити в світлі

благодаті. Тут теж не припиняється молитва про благодать у різних потребах. Люди моляться такими словами: *“О Ісусе, наш Спасителю, джерело благодаті й милосердя, Котрий віддав життя для спасіння світу, покійно благаю Тебе, прослав славою Святих у Небі та на землі слугу свого отця Піо з П’єстрельчіни, який з ревністю й самовіддано співпрацював у Твоєму стражданні та стільки добра вчинив для людських душ. За його заступництвом, прошу Тебе, о Ісусе, добав віри, надії й любові людським душам та зішли благодать, про яку Тебе зі смиренням й відданням Божій волі прошу. Котрий живеш і царюєш на віки вічні. Амінь.”*

День перший

Розважання про святу Агонію

Дивні речі відбувалися з отцем Піо, коли був у храмі. Після Служби Божої надовго залишався біля вітара, занурений в молитву, часто падав непритомний. Спочатку братів шокувало це видовище, потім звикли та йшли собі, залишаючи в дверях ключ, щоб отець Піо міг зачинити храм. Але одного разу, коли брат-ризник прийшов зазвонити на *“Ангел Господній”*, побачив, що отець Піо все ще лежить на підлозі, не подаючи ознак життя. Перестрашений, з криком побіг до отця-пароха: *“Помер монах!”* Парох, знаючи джерело тої *“смерті”*, заспокоїв брата: *“Не бійся, воскресне”*.

Все це пробуджувало інтерес людей, однак ніхто не знав, чому так відбувається. А тим часом у житті отця Піо зреалізувалося його бажання, яке зростало роками приховано. Він не раз віддавав себе Богові як жертву за спасіння людей, і, здавалося, Господь вислуховував його прохання.

Важко пояснити ті глибоко таємничі справи. Вони пов'язані з містерією Муки і Смерті Ісуса. Церква вчить, що Господь у Своїй безмежній любові забажав спасти людей жертвою власного Сина. Церква теж учить, що християнин своїм стражданням може *“співпрацювати”* в тій жертві,

“продовжуючи” її спасенну дію. Роздумуючи над цією тайною, ми певні того, що святі душі жертвують собою, аби якнайбільше уподібнитися до Ісуса. І перш за все Господь приймає їхню жертву, відновлюючи на їхньому тілі фізичне страждання розп'ятого Христа. Так пояснюються стигми декотрих великих містиків: св. Франциска з Асичу, св. Катерини зі Сієни та інших. Ця велика тайна відбулася і в житті отця Піо, а почалося все у П'єтрельчіно.

Роки, прожиті на батьківщині, допомогли йому в духовному дозріванні, яким керували надприродні події. Все, чим пізніше світ міг у ньому подивляти впродовж п'ятдесяти років, прожитих в Сан-Джованні Ротондо, почалося, власне, в рідних краях. Тут він отримав невидимі стигми. Коли в 1918 році помітили, що на долонях отця Піо з'явилися стигми, він відповів: *“Ви бачите їх зараз, я їх бачив ще в 1910!”*

Була післяобідня пора 7 вересня 1910 р. Отець Піо молився в маленькій келії, яку власноруч збудував на батьківському полі, на Піана Романа. Тоді об'явилися йому Ісус і Марія, – і падре отримав від них невидимі стигми. Згодом на цьому місці була збудована капличка.

Часто отець переживав пробиття серця, а майже щотижня був бичований і коронований терням. Якщо в дитинстві, а тим більше у часі приготування до священства його постійними роздумами стали розважання про Господню Муку, то тепер уже не йшлося тільки про розважання над Христовими

терпіннями, а про переживання їх на власному тілі. А це був лише початок!

Від 5 до 7 серпня 1918 р. отець Піо пережив ще один незвичайний випадок. Під час молитви на хорах монастиря побачив перед собою дивну постать. Вона мала тільки руки і якесь довге залізне знаряддя, подібне до списа, загострене на кінці. Знаряддя палало вогнем, як факел. Отець Піо, спостерігаючи за усім, відчував, що за мить ця рука різко шарпнеться й кине в нього спис. Переживав величезну муку аж до ранку 7 серпня. Та з'ява наповнила його таким страхом, що відчув, як "нутрощі були пронизані й розшарпані тією зброєю" – залізною пікою й вогнем. Того ж дня був смертельно поранений. Відчув, як у середині в душі відкрилася рана, яка "до сих пір відкрита й спричиняє жахливе терпіння". Ця рана "постійно кровоточить". Мав таке враження, ніби його "занурили в океан вогню". Всі нутрощі "плачуть кров'ю, і для того він затуляє очі, щоб це не виявилось назовні". Однак таємнича постать не дає йому спокою. На старих ранах відкриваються нові, які спричиняють "жахливий біль нещасній жертві". Духовні керівники стараються його заспокоїти, розрадити тим, що це ще один знак любові Бога до нього. І хоча дуже страждає й не може збудити у собі акту дитячої, сповненої любов'ю віри, все ж таки, як дитина, довіряє своїм керівникам, "відданий в усьому прихованим рішенням Божого Провидіння". Старається ставитися до всього, як дитина на руках у матері.

Медицина до сих пір не може знайти причин появи стигматизації. До сьогоднішнього часу лікарі в таких випадках звертаються до парапсихологічних або психопатологічних тлумачень, тобто хворіб, викликаних на неврологічному тлі. А Церква? Чи може Церква пояснити ці явища?

Тільки те й можна сказати, що серед численних стигматиків багатьох проголошено Святими. Так було, наприклад, із свяtimi Франциском з Асичу, Аніелею з Фоліньо, Катериною зі Сієни, Катериною з Генуї, Тересою із Авіля, Катериною фон Річчі, Маргаритою Марією Алякок, Веронікою Джуліяні, Джеммою Гальгані та багатьма іншими. Церква, зачисляючи їх до сонму Святих, посередньо виразила згоду про правдивість таких неймовірних знаків. Папа Павло VI про стигми отця Піо сказав: "Через стигми Господа нашого Ісуса Христа, несучи їх на своєму тілі, він зібрав навколо себе людей усього світу". Слова Папи напевно виражають загальну думку про те, що найбільшим "магнітом", який притягує людей до Сан-Джованні Ротондо, до монастиря, в якому майже усе своє життя провів отець Піо, були надзвичайні знаки на його долонях, ступнях і боці.

В п'ятдесятих роках один зі співбратів отця Піо, теж із П'єтрельчіни, опублікував "для пробудження вірних" анонімний текст, про який знаємо сьогодні. Його автором є отець Піо, тоді ще молодий монах, бо текст написаний у двадцятих роках. Цитовані тут фрагменти дозволяють

оцінити, наскільки хвилюючим є це розважання про святу Агонію:

“Святий Духу, просвіти мій розум і розпали моє серце в розважанні над Ісусовою Мукою. Допоможи мені проникнути в цю містерію любові й страждання мого Бога, який, ставши людиною, страждає, конає й умирає для мене.

Одвічний, Безсмертний Бог принижується, щоб піддати себе нечуваній муці, жахливій смерті на хресті, серед зневаг, кпинів і богохульств, бажаючи спасти своє створіння, яке образило Його та повзає в болоті гріха.

Людині подобається гріх, а Бог через гріх сумний аж до смерті; мука жахливого конання зросила Його кривавим потом...

Під кінець свого земного життя, віддавшись повністю в Тайнстві своєї Любові, Господь іде до Оливного саду, про який учні знали. Знав і Юда. По дорозі повчає їх, готуючи до скорої муки; заохочує, з любові до Нього, до знесення висміювань, переслідувань аж до смерті, хоче змінити їх на свою подобу та свій Божественний образ.

В хвилину входження у гірку Муку не думає про себе, лише про тебе...

У саду Вчитель віддаляється від учнів. Залишається в товаристві лише трьох свідків своєї Агонії: Петра, Якова і Йоана. Чи після того, як бачили Його переображеного на Таворській горі зможуть упізнати Людину-Бога в тій істоті, пригніченій смертельною тривоگوю?

Входячи до саду, наказав їм: “Залиштеся тут! Чувайте і моліться, щоб не піддатися спокусі.” Чувайте, бо ворог не спить. Передчасно озбройтеся зброєю молитви, щоб вас не застали зненацька й не втягнули в гріх. Це – час мороку.

Віддаливши їх, відходить на відстань кинутого каменя й лягає обличчям до землі. Його душа тоне в морі гіркоти й пронизливого суму. Було вже пізно... Зловіщі тіні переповзають у бліду ніч. Місяць, здається, налився кров'ю. Вітер ворушить дерева й проникає до кісток. Уся природа тремтить від таємного переляку!

О, noche, якої ще ніколи не було! Місце, де молиться Ісус. Здирає зі Своєї святої людяності силу, до якої має право, бо ж поєднана з Божою Особою. Занурює її в пропасть суму, тривоги, поневіряння. Дух Його занурений...

Уже бачить усю свою Муку.

Бачить улюбленого учня Юду, який продає Його за кілька копійок... Ось спішить шляхом до Гетсиманії, щоб зрадити Його й видати! Чи ж не кормив нещодавно його Своїм Тілом? Не поїв Своєю Кров'ю? Стоячи на колінах мив йому ноги, притуляючи до серця й цілуючи! Чи ж не вчинив усього, щоб втримати його на краєчку від святокрадства або, принаймні, схилити до покаяння? Але даремно, Юда спішить і прагне погубити себе... Ісус плаче.

Бачить, як тягнуть Його по вулицях Єрусалиму, де кілька днів тому Його проголошували

Месією. Бачить, як Його б'ють по обличчі перед первосвященником. Чує крики: "Нехай загине!" Його, Творця життя, тягають, наче якогось покидька суспільства від одного трибуналу до іншого.

Народ, Його народ, улюблений, обдарований Ним, засвистав Його. Штовхаючи, вимагає голосно смерті для Нього, і ще якої! Смерті на хресті. Чує фальшиві звинувачення. Бачить, як бичують Його й одягають терновий вінок, висміюють, кланяються перед Ним як перед псевдоцарем.

Бачить, як присуджують Йому хрест, як Він вносить його на Голготу, пригинаючись під тягарем, хитаючись, скидаючи на землю...

Це вже на горі, обдертий з одягу, розтягнений на хресті, немилосердно прибитий, піднесений між небом і землею. Безсилий звисає, прибитий цвяхами, невимовно страждаючи.

Боже мій! Яка ж довга, тригодинна агонія, серед верещання юрби, п'яної від гніву!

Бачить, як горло й нутрощі палить вогненна спрага, котру має вгамувати оцет жовчі. Бачить свого Отця, який покидає Його, та свою Матір, зламану болем. Смерть приходить до двох бандитів. Один визнає свою провину та може спастися, але другий богохульствує й конає засуджений. Бачить, як підходить зі списом Лонгін, котрий проб'є Йому серце.

Ось відбулося найбільше приниження тіла й душі, які розділяються...

Бачить усе по черзі, сцена за сцено, а це видовище шокує й пригноблює Його.

Чи відступить?

З першої миті на все погодився, усе прийняв. Тож навіщо жах? Бо виставив свою святу людяність, наче щит, в який летять удари Справедливості, зневаженої гріхом.

Його самотній дух живо відчуває все, що доведеться перенести. За такий гріх – така кара... Він придушений, бо сам видав себе на страх, на слабкість, на конання.

Здається, досягає меж страждання, лежачи витягнутий лицем до землі перед Величчю свого Отця. Святий Лик Людини-Бога, який тішиться блаженним огляданням Всевишнього, лежачи у земляному поросі, змінений до невпізнання.

Мій Ісусе! Чи ж Ти не Бог? Господь Неба й землі? Рівний з Отцем? Для чого принижуєшся аж до втрати людського вигляду?

О, так... Розумію! Хочеш навчити мене, яким опанувала гординя, що для того, аби спілкуватися з Небом треба схилитися до землі. Падаєш, щоб відкупити моє хамство. Схиляєшся аж до землі, наче хочеш передати їй поцілунок миру, примирити Небеса зі землею...

Ісус піднімається, благаючим поглядом дивиться вгору, простягає руки й молиться. Яка смертельна блідість вкриває Його обличчя! Благає Отця, який відвертається від Нього. Молиться зі синівською відданістю, але добре знає своє місце. Знає, що став жертвовною офі-

рою за весь людський рід перед гнівом ображеного Бога. Знає, що тільки Він може винагородити безмежну Справедливість і примирити Творця зі створінням. Хочє й вимагає того.

Однак усе в Ньому розчавлене. Уся Його натура здригається перед такою жертвою. Дух, одначе, готовий на винищення. Тверда битва триває.

Ісусе, як можемо просити Тебе про сили, коли бачимо Тебе таким слабким і приниженим?

Так, розумію! Ти взяв на себе всю нашу слабкість. Щоб дати нам свою силу, Ти став жертвою. Хочеш нас навчити, що тільки на Тебе ми повинні надіятися, навіть якщо Небо здається нам гранітним.

Конаючи, Ісус звертається до Отця: "Якщо це можливо, віддали від мене цю чашу". Це крик натури, яка перед небезпекою довірливо звертається до Неба. Хоча знає, що не буде вислуханий, бо й Сам того хоче, однак молиться. Мій Ісусе, чому Ти просиш про щось, коли знаєш, що не отримаєш того?

Запаморочлива таємниця! Сум, який Тебе пригнічує, наказує Тобі жєбрати про допомогу й підтримку, але Твоя любов до нас і Твоє бажання повернути нас Богові змушують Тебе говорити: "Не моя, але Твоя нехай станеться воля".

Його самотнє Серце прагне підтримки. Поволі встає, йде, хитаючись, підходить до учнів. Принаймні, вони, приятелі, друзі, зрозуміють, співчуватимуть Його мукам...

Бачить їх, занурених у сон. Раптом вічуває таку самотність і відчуження! "Симоне, спиш? – тихо запитує Петра. – Ти, котрий обіцяв Мені, що до смерті Мене не залишиш".

Звертається до інших: "Й однієї години не могли молитися зі мною?" Ще раз забуває про власне страждання, думаючи тільки про них: "Чувайте і молитесь, щоб не піддатися спокусі!" Начє говорить їм: "Якщо ви так швидко забули про Мене, то, принаймні, для власної користі чувайте і молитесь".

Але вони, напівнепритомні від сонності, майже не чують Його.

– О, мій Ісусе, скільки благородних душ, перейнявшись Твоїми скаргами, перебуває біля Тебе в Оливному саду, поділяючи Твою гіркоту й смертельну тривогу! Скільки сердець за століття благородно відповіло на Твій заклик! Нехай потішать Тебе, нехай, співстраждаючи з Тобою, співпрацюють у ділі спасіння!

Щоб і я теж міг до них належати й хоча на крихту допомогти Тобі, о мій Ісусе!

Ісус повертається на місце молитви та бачить іншу, набагато страшнішу картину: всі наші найдрібніші гріхи. Бачить крайню вульгарність людей, котрі поповнюють гріхи. Знає, як вони ображають Божу Велич! Бачить усю нікчемність, всю огиду, усі богохульства, блюзнірства, серця й вуста, створені для виспівування Божої хвали. Бачить святокрадства, які ганьблять священників і вірних. Бачить огидне

надуживання Таїнствами, що Він їх установив для нашого спасіння й які можуть стати причиною нашого засудження.

Мусить узяти на себе все смердюче болото людського зіпсуття. Мусить у такому вигляді стояти перед святістю свого Отця. Мусить відкупити кожен гріх зокрема й віддати Отцеві всю Його потоптану славу. Мусить, для спасіння грішника, зійти в цю багнюку.

Але навіть це не стримує Його. Болото, наче потворна хвиля, оточує Його, заливає й пригнічує. Стоїть перед Ликом Отця, Бога Справедливості. Він, Святий Святих, схилений під тягарем гріхів, подібний до грішників. Хто поглибить його найвищу відразу, цей стогін огиди й страшну нудоту?

Взяв на себе усе, без жодного винятку. Падає під жахливим грузом і стогне під тягарем Божої Справедливості, перед Ликом Отця, який дозволив Йому, своєму Синові, стати жертвою за гріхи світу й бути засудженим.

Його чистота здригається під тим нищим тягарем, але бачить, водночас, ображену справедливість засудженого грішника... Дві сили, дві любові воюють у Його серці. Перемагає зневажена справедливість. Але ж і жалюгідне це видовище! Людина, навантажена нашим брудом, Святість в істоті, з'єднана, дарма що зовнішньо, з бандитами... Тремтить, як осика.

Аби протистояти тій жахливій агонії, занурюється в молитву. Схилившись перед

Величчю Господа, благає: "Отче, віддали від Мене цю чашу!" Наче каже: "Отче, бажаю Твоєї хвали. Бажаю сповнення Твоєї Справедливості, хочу миру з людським родом. Але не такою ціною! Не так, щоб Я, сама Святість, настільки забруднився гріхом!..

Отче, Ти все можеш, віддали від Мене цю чашу й знайди у невичертних скарбницях Твоєї мудрості якийсь інший спосіб спасіння. Якщо, однак, не хочеш того, то нехай станеться Твоя, а не Моя воля!"

Й цього разу молитва Спасителя залишається без відповіді. Його огортає страх смерті. Встає з трудом, шукає, на що опертися. Відчуває, що сили покидають Його. Шпортаючись, важко ступає до учнів. І знову знаходить їх сплячими. Його смуток поглиблюється. Будить їх. Чи вони розгубилися? Ісус уже нічого не говорить. Бачать лише, що Він неймовірно сумний. Залишає собі усю гіркоту самотності.

Мій Ісусе, яку ж велику турботу читаю в Твоєму серці, сповненому мукою. Бачу, як відходиш від учнів, поранений у саме серце. Якби я міг хоча трішки Тобі допомогти?.. Але що я можу зробити? Лише плакати біля Тебе. Сльози моєї любові та співчуття змішуються з Твоїми слізьми, зносяться до трону Отця, щоб просити Його про помилування для Тебе й усіх душ, котрі занурені у сні гріха й смерті.

Ісус повертається на місце своєї молитви змучений, сповнений жалю. Не клякає, а падає

на землю. Почувається роздушений смертельною мукою, а Його молитва стає ще сильнішою.

Отець відвертає від Нього свій погляд, наче від найогиднішого з людей. Здається, чую скарги Спасителя: "Якби ж хоча людина, задля якої Я страждаю, захотіла використати благодать, яку Я своїм стражданням заслужив для неї. Якби визнала, принаймні, справжню величину ціни, яку Я плачу, аби її відкупити й дати їй життя Божої дитини!

Ох, та любов розриває Мені серце сильніше, ніж кати, які невдовзі розірвуть Мені тіло".

Бачить людину, яка не знає, бо не хоче знати; яка хулить Божій Крові і, що зовсім неправне, споживає її на свою згубу. Як же мало належно споживатиме її, як же багато підуть на загибель!

Не перестає повторювати у змученому своєму серці: "Як мало скористається з Моєї Крові!"

Однак думка про ту групку тих, хто скористається, дає силу протистояти стражданням і смерті. Ніщо і ніхто не підтримує Його й на дрібку. Небо закрилося перед Ним. Людина під тягарем гріха залишається невдячною та не знає нічого про Його любов. Ісус відчуває, як Його заливає страждання, й кличе в муці конання: "Сумною є душа Моя аж до смерті"...

Так, Мій Ісусе, мусиш випити келих до дна! Ось Тебе видали на найжахливішу смерть.

Ісусе, нехай ніщо не відділяє мене від Тебе: ні життя, ні смерть! Якщо протягом свого

життя з безмежною любов'ю приєднаюся до Твого страждання, доступлю благодаті вмерти з Тобою на Кальварії і ввійти з Тобою у Славу. Якщо товаришитиму Тобі в Твоїх муках і переслідуваннях, учиниш мене достойним любити Тебе колісь лицем в лице у Небі й вічно прославляти Тебе за Твою Муку...

Але дивіться! Ісус устає з пороку, сильний і непереможний. Чи ж бажав Він того бенкету крові?! Стріпує зі Себе тривогу, витирає кривавий піт з обличчя, впевнено крокуючи до виходу зі саду.

Куди йдеш, Ісусе? Чи ж ще мить тому не гнувся під тягарем страждання й болю? Чи ж я Тебе не бачив, як Ти тремтів і був, наче поламаний жахливим тягарем випробувань, які впадуть на Тебе? Куди прямуєш тим сміливим і впененим кроком? Кому хочеш себе видати?

– Послухай, моє дитя, зброя молитви допомогла Мені перемогти. Дух скував слабкість натури. Сила прийшла до Мене з молитви, й тепер можу протистояти. Бери з Мене приклад і веди переговори з Небом, як Я!"

Ісус підходить до Апостолів, які все ще сплять. Зворушення, пізня година, передчуття чогось страшного й необхідного, змучення – все це спричинило те, що вони поринули у кам'яний сон. Ісус милосердиться над їхньою слабкістю. "Дух справді охочий, та тіло слабке!" Ісус кричить: "Спіть далі й відпочивайте"!

День другий

“Кому відпустите гріхи – відпустяться їм, кому ж затримаєте – затримаються”

Ці слова з Євангелії святого Йоана (20,23) отець Піо мав викарбувані у своєму серці разом з почуттям обов'язку бути слугою Божого милосердя. Знав, що має право відпускати або не відпускати гріхи, залежно від того, хто приступає до сповіді.

Його сповідальниця не була машиною для відпущення гріхів, але місцем навернення. Бажав, аби наступило справжнє визволення від усіх гріхів, як важких, так і легких. Глибоким було відчуття абсолютної святості Бога, необхідності, щоб душі дійшли до суду Божого не тільки в стані благодаті, але вже остаточно очищеними на землі, оскільки добре знав, якими страшними є карі чистилища.

“Чи можна не сумувати, бачачи Бога, який терпить через зло? Коли людська недоброта доводить до виливу сили Божого гніву, тоді хто може захватися від караючої десниці Бога? Не залишається нічого іншого, як тільки однією рукою притримати Його витягнуту долоню, а другу простягнути до братів, щоб покинули дорогу зла й швидко тікали зі своїх домівок, бо інакше досягне їх справедлива рука Судді...”

А ще, щодо братів – біда! Мені так часто, якщо не завжди, доводиться разом із Мойсеєм благати Суддю-Господа або вибачити тому народові, або витерти моє ім'я з книги життя”.

Часто траплялися випадки, коли особа, що приступала до Таїнства Примирення применшувала свої провини: “Отче, я скоїв декілька звичайних грішків, кілька дурниць...” Відповідав твердо: “Ах так, то значить грішками, дурничками Бога ображати? Геть звідси!” – і в таких випадках не можна вже було нічого зробити.

Його сповідь – це проголошення доброї новини та спасіння, страждання й радості, настанов і любові. На підтвердження цього в одному листі з Фоджії, датованим 23 серпня 1916 року, читаємо: *“Ви ж знаєте, що я не маю жодної вільної хвилини: багато душ, які прагнуть Ісуса, падають на мене так, що я хапаюся за голову”.* Запевняє зі ще більшим переконанням, що сповідальниця – це трибунал Божого милосердя і, водночас, кафедра священної любові.

Це робив 52 роки, до останнього подиху. А подумаймо про те, що о. Бенедикт не хотів, аби він сповідав. Отець Піо написав 18 листів у 1911-1913 р.р. з проханням про дозвіл, і кожного разу отримував негативну відповідь. Чому? Тому, що був хворий, що не здобув потрібної богословської освіти, бо це могло призвести до якогось хаосу?.. Однак, урешті, о. Бенедикт мусів піддатися. Стало зрозуміло, якою є воля Божа.

Так отець Піо зачинив себе в сповідальниці й більше з неї “не виходив”. Тим часом мав вихнуту праву руку після нічної боротьби зі Сатаною, і брат-медик змушений був відновлювати її життєдіяльність різким пошарпуванням. Проте отець Піо далі йшов “виривати братів з пут Сатани” та слухати безконечну кількість разів історії про людську ницість.

Він боявся ролі сповідника. Богохульники того Таїнства стверджують, зазвичай, що не бачать жодної користі від нього, або й більше, декотрим здається, що встановлене воно для заспокоєння священників з хворобливою уявою. Однак як можна мати насолоду від слухання аж до безконечності про підлість й свинства, слабкості та ницість, упадки й дволикість, які безупинно течуть у вухо священникові, аби потім його диявол-сторож мав можливість проникати в його розум і кинити з нього. І якби священник не мав стану благодаті, то важко собі уявити, наскільки б часу його вистачило.

Інша справа, що до сповіді можна теж звикнути, й нерідко стаються такі випадки, що з гріхом укладається умова типу “а, потім висповідуюся...” В тому відношенні отець Піо був дуже строгий. Без жодних сумнівів відсилав, ба навіть виганяв тих, хто не мав потрібної диспозиції, хто б то не був.

– *Отче, я маю забагато гріхів, втратив уже й надію!*

– *Сину, Господь безперестанку ловить навіть найбільш уперті душі. Ти Йому занадто дорого обійшовся, щоб Він тепер тебе залишив!*

– *Отче, я не вірю в Бога!*

– *Але Бог, сину мій, вірить у тебе.*

Такі діалоги часто відбувалися при решітці сповідальниці в костелі Сан-Джованні Ротондо, де отець Піо терпеливо виловлював грішників.

Декотрим прочанам відмовляв в уділенні св. Причастя. Марно намагалися... Обминав їх. Один мужчина пішов за ним аж до захристії і там почув у відповідь: “Іди, візьми шлюб із жінкою, з якою живеш, а тоді приходь!”

Іншого разу прочанин, прибувши з простої цікавості, ховався в групі мужчин, які у ризниці чекали на сповідь. Входить отець Піо, знаходить його поглядом у натовпі й кличе понад головами інших: “Гей, генуезцю, в тебе брудне обличчя! Маєш до моря два кроки й не можеш помитися?!” Можемо собі уявити заціпеніння нещасного, коли на додаток почув ще: “Човен у тебе добрий, але ніхто не тримає штурвалу”. Зрозуміло, що ця історія закінчилася у сповідальниці.

Бажаючих сповідатися в отця Піо було стільки, що доводилося роздавати номерки на кілька днів наперед. Мужчини сповідалися в ризниці, де панувала менш сувора дисципліна, тобто можна було навіть того самого дня дістатися до сповідальниці. Важче було жінкам, які сповідалися в храмі: їх завжди збиралося надто багато, з огляду на можливості монаха. Жінок доводилося постійно ставити в чергу, а кілька чергових докладали зусиль, аби керувати ситуацією, коли якась хитруля намагалася без черги

опинитися біля сповідальниці. Тому й сповідальниця була оточена залізною балюстрадою, і підійти ближче було непросто, якщо не було місця в черзі. Також різного типу суворості панували при видачі “квиточків” до сповіді. На багатьох діяло це, як холодний душ: сподівалися зустріти очікуючого на них отця Пію, а тим часом “особиста гвардія” відсівала кого можна, щоб полегшити працю трудолюбного монаха.

Наприклад, кожен прочанин отримував карточку з інформацією, яка охолоджувала ентузіазм і, мабуть, сильно розчаровувала. Отець Пію ставав в очах клієнта просто недосяжним. Інформація коротко і сухо пояснювала: 1. Якщо маєш бажання порозмовляти з отцем Пію, краще відмовся завчасно, бо він не для розмов, а для сповіді. 2. Якщо вирішив у нього висповідатися, знай, що мужчин він сповідає зранку до 9.00 і після обіду так довго, як йому дозволяє на це час. Жінки сповідаються зранку від 9.00 до 11.30; обов'язковим є іменний квиток, який можна отримати в канцелярії. 3. Якщо не можеш чекати своєї черги висповідатися, звернися до будь-кого з отців, аби поєднав твою душу з Богом. 4. Щодо благословіння вервиць та інших побожних предметів, звертатися до брата на фірті. 5. Якщо хочеш передати отцю Пію якусь спеціальну новину, зроби це через когось із отців. 6. За будь-якою інформацією звертатися до отця, який керує канцелярією.

Пенітенти отця Пію згадують, що під час сповіді не було можливості говорити зайві

неістотні речі. Хоч і без поспіху, отець сповідав досить швидко, вхоплював те, що найважливіше, випитував і чекав. На основні справи завжди мав час. Не терпів, однак, коли хтось використовував цю “кафедру милосердя”, як називали сповідальницю отця Пію, для якихось інших цілей.

Зазвичай сповідь починалася питанням, коли останній раз сповідався. Це було важливе запитання для монаха. І навіть якщо знав відповідь сам, все одно питав, щоб почути відповідь. Під час сповіді поводився, як хірург під час операції: причиняв біль, аби вилікувати хворе місце. Побачивши зло, колував у ньому, питав про причину, аби, врешті, поставити перед пенітентом (людина, яка сповідається) вимогу виправитися.

Не був у сповідальниці утішителем, переважно не співчував нікому, не промовляв зайвих слів ні про чийсь добрі чи погані сторони. Якщо підносив на дусі, то робив це природно; якщо вказував, що якісь проблеми зникнуть, то мав намір не залишити людину пригнобленою. Любив радісних людей, сам нерідко жартував, аби підняти настрій інших.

Багато проблем, які перед сповіддю виглядали драматичними, після сповіді втарчали свою гостроту й тягар. Дехто приїжджав до Сан-Джованні Ротондо не для того, аби висповідатися, але щоб попросити поради, сили витривалості у терпінні, коли воно вже здавалося непосильним. Може й були це не раз дріб'язкові справи, проте люди звикли про все запитувати отця Пію. Але

День третій

Молитва

“Не забувай про увагу, яку до тебе виявляю, щоб у молитві наближався до Бога, був у Його присутності з двох основних причин: по-перше, аби віддавати Богові честь і, по-друге, виражати належну Йому покору. Це може статися навіть тоді, коли ані Він не промовлятиме до нас, ані ми до Нього, бо цей обов’язок здійсниться тоді, коли визнаємо Його нашим Богом і що ми - лише Його ниці створіння. Тією нашою точкою зору ми виражаємо правду, духом перебуваємо перед Його обличчям, хоча Він й не промовляє до нас”.

Коли в молитві віддаємося присутності Бога, розмова з Ним і слухання Його голосу, внутрішнього натхнення й провітлення переважно пов’язане з величезною насолодою. Бо ж для нас – виняткова благодать розмовляти з Великим Богом, який, відповідаючи, чинить так, що спливають на нас тисячі ароматів дорогоцінних парфумів, які викликають непомірну радість. Тепер, дорога дочко, пам’ятай, що в молитві не може бракувати тих двох справ. Розмовляючи з Господом, прославляй Його, слухай Його. Якщо не можеш говорити через необізнаність, не будь нещаслива, але, наче дух, зачинись у кімнаті і віддай Йому

*хвалу. Той, хто тебе бачить, буде задоволений твоєю терпеливістю, нагородить за мовчання. А наступного разу отримаєш насолоду, коли візьме тебе за руку, промовить, поведе тебе сто разів по саду молитви. Навіть якщо цього не станеться, – що, практично неможливе, бо для Отця нестерпним є вигляд своїх істот, якщо ті постійно падають, – все одно будь задоволена, бо нашим обов’язком є йти за Ним. Нехай це буде для тебе вшануванням й благодаттю, що Він хоче нас бачити в Своїй присутності. Тому не переживай про розмову з Ним, бо інший спосіб перебування зі Всевишнім не є менш корисним, може навіть кращим, хоча менше нам подобається. Тож, коли перебуватимеш на молитві з Богом, обдумай цю правду, поговори з Ним, якщо зможеш”*¹.

Отець Піо часто підкреслював, що молитва є хлібом і життям душі, диханням серця, плідною й тривалою зустріччю з Богом. Говорив це з досвіду власного життя, просякнутого з наймолодших літ молитвою, тим покірним входженням у життя Боже. Коли в лютому 1971 року Папа Павло VI приймав на аудієнції настоятелів Ордену Капуцинів, звернув їхню увагу, власне, на ту, повну покори й молитви сторону життя отця Піо. “Подивіться, – наголошував Святійший Отець, – якою славою був оточений, як притягував людей з цілого світу. Чому? Можливо тому, що був філософом? Ученим? Мав великі можливості? Ні, – бо покірно відправляв Службу

Божу, сповідав зранку до вечора, був, хоча про це важко говорити, позначений стигмами Ісуса Христа”. Він – людина молитви й страждання. Хто порухає години, ночі, присвячені ним на молитву?!

Серед спогадів і розповідей про життя отця Піо замало місця займає його велика прихильність до молитви на вервиці та ревність, з якою поширював цей вид набоженства до Матері Божої. Звик говорити, що вервиця – “чудесний дар Марії людству. Вервиця – це Її Євангелія, Часослов, Євхаристія, бо розповідає про життя Марії, Її діла, привілеї, заслуги, виражені в п’ятнадцяти тайних, наче у чудових картинках, які схиляють до пригадування й споглядання. Молитва на вервиці – синтез нашої віри, підпора надії, вибух любові”.

Отець Піо підкреслював, що вервиця є знаряддям благодаті, цінним елементом внутрішнього життя, ефективним засобом духовного формування. В його долонях завжди була вервиця, зернятка якої він пересував годинами, удень і вночі. Можна сказати, що година за годиною зерняткам вервиці він довіряв усі муки й болі, радощі й веселощі, турботи та потреби своєї душі й сотень душ своїх духовних дітей.

Отець Піо не тільки сам молився на вервиці, але ревно рекомендував такий вид побожності своїм духовним синам і дочкам, групам молитви та вірним, які шукали в його сповідальниці поради й підкріплення. Любив називати вервицю

зброєю, кажучи, що це “потужна зброя, перед якою втікає демон, котра переборює спокуси, здобуває Серце Бога, а в Марії випрошує благодаті”.

Правда про посередництво Матері Божої між Господом і людьми в отцеві Піо знаходила своє підтвердження. Ті, кому допоміг повернути здоров’я, виправити внутрішнє життя, знайти когось близького або... самого себе – а таких було тисячі, – чули найчастіше з його вуст таку пораду: “Це Марія випросила тобі цю благодать, іди і подякуй Їй”.

За декілька днів до смерті, пізнавши в своєму житті радості й смуток, суворість і несправедливість, популярність, поклоніння натовпу та гіркоту зради ближніх, отець Піо промовив такі пророчі слова: “Я не хочу бути ніким, тільки братом, який молиться”.

На молитві виблагав тисячі благодатей для своїх ближніх. На молитві отримав знаки фізичного вподібнення до Христа, чию муку переживав і вимолював під час довгих безсонних ночей.

“Моя молитва виглядала так: як тільки я починав свою розмову з Богом, одразу відчував спокій, який важко виразити словами, а також тишу в моєму серці. Чуття заторможуються, крім духа, який, часом, залишається активним. Але навіть тоді не заважає мені. Що більше, мушу признатися: навіть якщо навколо неймовірний галас і шум, все одно ніщо не може порушити мого зосередження.

Буває часто, що покидає мене постійна думка про Бога та Його присутність. Замість того я відчуваю несподіваний доторк Бога до самого центру моєї душі, такий сильний і солодкий, що я плачу з болю за мою невірність і зі щастя, бо маю такого доброго й чуйного Батька, який дозволяє мені бути в своїй присутності.

Іншим разом я переживаю велике відчуження духа. Тіло дуже мучиться через усілякі слабкості. Молитва й зосередження стають неможливими, хоч би як я того бажав.

Такий стан справ постійно поглиблюється, і взагалі я лише чудом залишаюся ще живим.

А коли Небесний Наречений душ захоче припинити ті муки, дає мені раптом дар такої великої побожності духа, що я не в стані їй протидіяти. Тут же перемінююсь і наповнююсь надприродними благами й потужною силою, яка дозволяє мені протистояти царству сатани. Хочу лише додати, що під час молитви моя душа занурюється й зникає в Господі, й отримує в таких моментах набагато більше, ніж могла б досягнути за багато років вправ, докладаючи до цього всі свої зусилля”³.

У молитвах виражав гаряче бажання досконало служити Господеві. Під час годин споглядання розпалював своє серце любов'ю до Бога й людей, відчував щораз більше бажання віддатися до кінця священничій праці. “Якби я вмів літати, якби мав потужний голос, кричав би,

голосові перетинки б порвав, кричучи: “Люди, любіть Ісуса, Він справді вартий любові!”

Розмова з Богом розпалювала в ньому любов і бажання досконало уподібнитися до Христа, брати участь у тайні Його спасіння. Свідомий свого покликання, хотів віддати себе всього, знищував самого себе, аби досконало очиститися і якнайбільше душ довести до джерел спасіння.

Отець Піо молився за тих, хто довірявся його заступництву перед Божим милосердям, як також за тих, хто не довірявся, а навіть не знав про це. “Мені здається, що я несу за всіх них тягар. Я дуже хочу, аби всі душі отримали відкуплення й благодать. Мучить мене, ба навіть катує думка про тих, хто бездумно нехтує найвищим добром... Я працював і хочу працювати; молився й хочу молитися; чував і хочу чувати; плакав та хочу плакати за тих моїх братів, які на вигнанні...”

Отець Піо витривало молився, хоча знав, що його молитва швидше гідна покарання, ніж винагороди, бо він так часто “засмучував Ісуса своїми гріхами”. Свідомий того просив усіх про молитву.

Набоженство до Пресвятої Діви було особливою рисою особистості отця Піо. Він не шукав підтримки й друзів серед людей, а з ніжністю й сердечністю звернувся до Неба, очікуючи звідтіля розради й підтвердження своєї дороги. Вже багато написано про видіння Божих осіб, які мав монах. Їх підтверджує й ціла гама пестливих титулів, з якими він звертався до Богородиці:

“Дорога Матінко, Чудова Пані Мати, Гарна Діво Маріє, Найніжніша Мати, Небесна Матусю, Утішителько і т.п”. Такі титули створюють хвилюючу симфонію почуттів до Божої Матері, хоча ці імена не походили з тої словесної “літанії”, якою часами віруючі заливають Небо. На перший погляд та гама пестливих слів насуває думку про те, що той, хто їх вживає, – людина надто м’яка й чутлива. Але справа зовсім в іншому. Отець Піо, як мало хто інший, розумів, як особа Марії тісно поєднується з особою Христа, якому він присягав віддати усього себе. Довіряючи кожну хвилину життя Спасителеві людства, він черпав від Марії приклад для власного “Так” Господеві. Недаремно називаємо Матір Божу Співвідкупителькою людства. Бог так учинив, що спасіння не може відбутися без участі людини. Марія стала першою з тих, хто іде з Богом до вічності. Як сказав Папа Йоан Павло II у Марійській святині в Ефесі, де знаходиться припушуваний дім Богородиці: “Христос хотів вирости з того дерева, яке повинен був спасти. Хотів, щоб відкуплення вийшло наче від людства, як щось йому притаманне. Христос бажав допомогти людині не як чужий, але як брат, стаючи подібним до неї в усьому, крім гріха. Тому хотів мати Матір, і знайшов її в особі Марії. Основна місія Діви з Назарету полягла в тому, щоб була Вона посередницею між Спасителем і людським родом”.

Неодноразово в своїх листах і промовах отець Піо описував величезне зворушення, яке огортало

його, коли думав про Марію. Це Їй дякував за доброту, благодаті й мудрість; Їй віддавав себе, коли приходили хвилини боротьби зі злом. Травень називав часом блаженних ласк. Прагнув усім своїм життям дякувати за невичерпні добра, які отримав за Її заступництвом. Характеризуючи особистість отця Піо, слід додати це постійне пересування зернятком вервиці. І якщо не стояв на колінах перед розп’яттям на монастирських хорах, то клячав під іконою Діви delle Grazie у костелі.

Отець Піо навіть у рефектарі, коли страва парувала на тарілці, не приступав до неї, поки не відмовив десяток на вервиці. Ввечері не засинав, поки не відправив довгого приготування до Служби Божої, а потім до півночі молився вервицю. Упродовж дня багаторазово відмовляв свою вервицю. Носив її завжди намотаною на руку чи на пальці. Кілька інших вервичок тримав під подушкою й на столику біля ліжка. Одного вечора, коли не міг знайти вервиці, попросив молодого брата: “Хлопче, знайди мені мою зброю!”

Серед авторів не має згоди щодо кількості вервиць, які відмовляв отець Піо щодня. Здається малоправдоподібним, що можна 24 години на добу відмовляти одну й туж молитву. Бо ж більшу частину дня тяжко працював: сповідь, Служба Божа, довгі години споглядання, білокація, духовні розмови, написання листів (до 1924 року) і т.п. Хтось сказав, що тоді, коли він займався іншими справами, вервицю відмовляв

його Ангел-Хоронитель. Це, звісно, лише здогад, як, зрештою, багато інших спроб пояснити загадки його життя.

Багатьох своїх духовних синів і дочок постійно закликав не припиняти почитати Богородицю. Плоди переростуть їхні сподівання. Говорив: "Хотів би мати дуже міцний голос, щоб закликати усіх грішників любити Богородицю". А скільки хвилюючих моментів він пережив завдяки Їй. Так, наприклад, коли 5 серпня 1959 року до Сан-Джованні Ротондо привезли мандрівну фігуру Матері Божої Фатімської, хворий отець Піо не міг брати участі в привітальному набоженстві. Тоді сказав: "О Матінко моя, Ти прибула до Італії і застала мене хворого. Не відходь і не залишай мене в такому стані".

І насправді, того ж дня до монаха повернулося здоров'я, знову міг відправляти Службу Божу в костелі, почав сповідати. Це uzдоровлення всі вважали ділом Фатімської Матері Божої.

Невдовзі перед смертю взивав: "Любіть Марію й чиніть усе, що можете, аби люди Її любили. Відмовляйте на Її честь вервицю. Робіть це завжди". Напевне, найбільш переконливі моменти почитання Богородиці переживали прочани в Сан-Джованні Ротондо, коли отець Піо uzдоровлював і пророкував, говорячи, що це все завдяки Матері Божій. Коли йому дякували за ласки, коротко відповідав: "Дякуй Марії, не мені". А було за що дякувати.

День четвертий

Служба Божа

Щоб ще більше наблизитися до таємниці Служби Божої, яку відправляв отець Піо, усвідоммо собі, що ще в рік висвячення (1910) отець Піо приніс себе у "жертву за грішників і бідні душі в чистилищі". Мало хто знає, яка велика вартість і, водночас, небезпека, пов'язані з відданням себе в жертву. Ми спасенні дякуючи жертві Христа, до якої ми всі повинні приєднатися, офіруючи самих себе. Але той, хто складає себе в жертву, бере правдиву участь у тій жертві героїчним способом, а часто за свою щедрість платить величезними стражданнями, які неможливо зм'якчити жодним людським способом. Тому й радиться вірним не чинити такого зобов'язання самовільно, а тільки під проводом досвідченого духовного керівника. З іншого боку, духовні керівники повинні проявляти якнайбільшу розсудливість перед тим, як погоджуватися на такі обіти.

На образку-пам'ятці приміційної Служби Божої отець Піо власноруч написав: "Ісусе, дихання моє і життя моє, коли сьогодні з трепетом підношу Тебе в тайні любові, вчини, щоб я був для світу дорогою, правдою й життям, а для Тебе – святим священником, досконалою жертвою". Ці слова набули особливого значення у час від 11 червня 1932 року, коли отець Піо відправляв Службу

Божу в монастирській каплиці за участю лише одного прислужника. Відправа тривала близько трьох годин. І так повторювалося кожного ранку.

У відправляваній ним Службі Божій було щось особливе, завдяки чому ставала вона центральним пунктом відвідин безлічі людей, які прибували до Сан-Джованні. Ті Богослужіння, які відправляв отець Піо, не відходили від суті євхаристійної жертви, яка одна й та ж в усіх месах, котрі відправляють священики. Можна зауважити більший поспіх чи сповільнення, можна мати враження більшої чи меншої побожності. Люди охочіше приходять на Службу до того, а не до іншого священика. Священики часто чули від отця Піо пораду: "Відправляй свою Службу Божу так, наче це перше або останнє Богослужіння в твоєму житті"; або знову: "Дивишся на священика, коли він відправляє Службу Божу, і вже знаєш, що він за людина".

Такі твердження можуть здаватися поверхневими, але насправді мають у собі щось правдиве й глибоке. Суть Служби Божої є завжди така сама, тому що основним Священиком є Ісус Христос. Але й священик вкладає в неї щось своє, часом дуже особисте. Зрештою, так само, як і той, хто в Службі бере участь. Є багато способів брати участь у Божественній Жертві: від такого, коли хтось бере участь у ній, можна почути: "Був на Службі Божій", інший учасник старається бути в ній лише задіяний, аж до такого, коли жертвується в єдності з Божественною Жертвою.

Служба Божа, чи зі сторони того, хто її відправляє, чи учасників, які переживають, може теж бути відображенням нашого зв'язку з Ісусом, любові до Нього, пізнання Його, досягнутої близькості, посвячення, до якого зобов'язуємося. Це ті поняття, які нам допоможуть зрозуміти, чим була Служба Божа для отця Піо: та Літургія, в здійсненні якої отець входив увесь і яка виражає його цілого: його любов до Бога Розіп'ятого, Бога Любові, Бога Жертви за гріхи, Бога Спасителя, Бога, який учинив його учасником свого відкупительного діла.

Ми зараз повинні обдумати ціле життя отця Піо. Його довгі, безперервні роздуми Христової Муки, які супроводжувалися рясними сльозами, його огиду до гріха, любов до Ісуса, пожертвування самого себе за грішників, душі в чистилищі, Церкву й світ. Ми повинні теж врахувати спосіб, яким Господь Бог захотів приєднати того свого слугу до діла спасіння: постійна боротьба зі сатаною, темнота віри, поступова участь у Господній Муці, вершиною чого стали видимі стигми. Тож не здивує нас те, що відправа Служби Божої отцем Піо ставала справжнім пережиттям Муки Христа. Коли своїм, повним страждання кроком приступав до віттаря, здавалося, що виходить на Голготу. Слова, які вимовляв, – слова Літургії. Люди хором відповідали, що тоді це було рідкістю, бо, зазвичай, відповідали тільки прислужники. І в тому виявлялося зусилля присутніх брати участь якнайповніше.

Очі всіх були звернені на обличчя, в якому постійно видно виразне терпіння, хоча так само виразними були зусилля отця не дати пізнати це по собі. Сльози, котрі часто з'являлися на обличчі, витирав хусточкою, яка була завжди під рукою, багато разів вдаючи, що витирає піт. Удар у груди на *"Моя провина"* й на *"Агнче Божий"* були такими сильними, що важко було зрозуміти, як він це робить своїми пораненими руками. Клячання були такими довгими, що часом здавалося, наче він не має сил підвестися. І ті довгі перерви з нерухомим поглядом, вкритим сльозами, наче, він не в стані продовжити відправу.

Хтось сказав про Службу Божу отця Піо, що це "справжній надприродний спектакль". Так, вона була відправлявана в такий спосіб, що не мала у собі нічого театрального. А чому прибували люди з цілого світу до місця невідомого і в таку незвичку пору, щоб брати участь у тій Службі Божій, яка була такою довгою, а коли добігала кінця, хотілося, щоб тривала далі? Без сумніву, отець Піо заново переживав Христову Муку.

Знаємо Святих, часто стигматиків, котрі по п'ятницях або в Великий Тиждень переживали Муку Господню. Маємо св. Вероніку Джуліані, св. Джемму Галгані, Терезу Ньюман, Слугу Божу Олександру Марію да Коста... Але ніхто з них не переживав Муки під час Святої Меси. Поки що отець Піо – єдиний священик-стигматик. А таке пережиття Муки Господньої, власне, свяще-

ником під час Служби Божої мало особливе призначення, котре вірні, може несвідомо, відчували.

Це не Служба отця Піо була винятковою таємницею; справжньою таємницею, яку ми так мало розуміємо, є взагалі Служба Божа! Це жертва, безкровна згадка Хреста, самопожертвування Ісуса, який віддається Отцеві як жертва за нас і віддає себе нам як пожива на життя вічне... Ми пробуємо допомогти собі поняттями правильними, хоча й неповними.

Здається, що люди, дивлячись на отця Піо, намагалися зрозуміти справжній сенс меси. Багато, як священики, так і світські особи, говорили, що зрозуміли суть Служби Божої тільки після участі у ній, яку відправляв отець Піо.

Коли його попросили самому пояснити значення Святої Меси, відповів: "Діти мої, як це вам пояснити? Служба Божа безмежна, як Ісус..." І додав: "Світ може залишитися навіть без сонця, але не може існувати без Служби Божої".

– *Отче, чи ти береш на себе всі наші провини, приносячи Євхаристійну Жертву?*

– *Інакше неможливо, це ж частина Божественної Жертви.*

– *Тож і тебе Господь вважає грішником?*

– *Не знаю, але думаю, що так.*

– *Отче, я бачив, як ти весь трусився, виходячи по сходах до вітаря. Чому? Чи настільки муши страждати?*

– *Ні, не тому, що мушу терпіти, але тому, що належить приносити жертву.*

- А коли ти, отче, терпиш найбільше?
- Під час відправи.
- А чи, отче, приходять до тебе в інший час такі терпіння, які тобі Ісус дає під час Служби Божої?
- Ні, як би тоді я зміг працювати, виконувати своє служіння?
- А в якому моменті Пресвятої Жертви ти, отче, терпиш найбільше?
- Від освячення дарів до св. Причастя.
- А в якому моменті Служби Божої, отче, ти переживаєш бичування?
- Від початку Служби Божої до кінця, але найбільше в часі освячення.
- Отче, чи під час Служби Божої ти реально відчуваєш, як тернова корона коле твою голову, удари бичування?
- Не знаю, що маєш на думці, але в будь-якому випадку результати такі самі.
- Читаючи сьогодні на Службі Божій історію Езава, який продав своє первородство, я помітив, що твої очі, отче, наповнилися сльозами.
- А ти думаєш, що це мала річ, усвідомити собі дари Божі?
- Я тому питаю, що ти теж плакав, коли читав слова Євангелії: "Хто споживає Моє Тіло і п'є Мою Кров...?"
- Це я плакав зі зворушення...
- А чому, чому ти, отче, плачеш майже завжди, коли читаєш Євангелію під час Служби Божої?

- Може, тобі здається дрібницею, що наш Господь так хоче спілкуватися зі своїм створінням? А вони стільки разів супротивляться Йому своєю невірністю і невдячністю!
- Отче, чим для тебе є св. Причастя?
- Це одразу зовнішнє і внутрішнє милосердя Боже. Все одразу. Молися, щоб Ісус дав тобі відчувати це й через почуття...
- А коли приходить Ісус, то відвідує лише душу?
- Ні, усе моє єство.
- А що робить Ісус під час св. Причастя?
- Насолоджується створінням.
- Чи святе Причастя – це якесь нове втілення?
- Це з'єднання, спільнота, це так, як два куски воску зливаються разом і вже нічим не відрізняються.
- Коли ми єднаємося у св. Причасті з Ісусом, про що повинні просити Господа для себе?
- Щоб я завжди був другим Ісусом, цілим Ісусом, завжди Ісусом.
- Ти мені дав зрозуміти, що святі Види в тобі не розкладаються; то ж в тобі тече Кров Ісуса! То ж ти – жива дарохранильниця!
- Сам кажеш!
- Отче, чому ти плачеш, коли причащаєшся?
- Якщо Церква кричить: "Не погордував Дівичим лоном!", говорячи про Втілення, тоді що повинні говорити ми, ниці?..

- Отож коли причащаєшся, – терпиш?
- Так, в кульмінаційному моменті.
- Чи ж Ісус під час того з'єднання не приносить тобі радості?
- Так, звісно, але теж терпіння хреста.
- Отче, на кого, помираючи, Ісус скерував свій останній погляд?
- На свою Матір.
- А ти, отче, на що дивишся?
- На братів, тих, що на вигнанні.
- Отче, чи ти під час Служби Божої не вмираєш?
- Так, містично, під час св. Причастя.
- Та смерть наступає від надмірно великої любові чи від терпіння?
- І з того, і з того, але більше з любові.
- Ти кажеш, що помираєш під час прийняття св. Причастя, тобто ти вже не біля вітара?
- А чому ні? Адже Ісус умер на Голготі!
- Отче, ти сказав, що в св. Причасті – жертва смерті. Віддаєш своє життя в руки Матері?
- В руки св. Франциска.
- Отче, чи в твоїх месах бере участь Пресвята Мати?
- Як по-твоєму, чи може Матір перестати цікавитися своїм Сином?
- Чи Ангели також присутні?
- Цілими хорами!
- А що вони роблять?

- Возвеличують і люблять.
- Отче, а хто найближче до твого вітара?
- О, ціле Небо!
- Чи хотів би ти задовольнитися лише однією Службою Божою?
- Якби це від мене залежало, я не відходив би від вітара.
- Ти казав, отче, що двигаєш на собі цілий вітар...
- Так, справджується на мені те, що сказав Апостол: "Ношу в собі смерть Христа... Я з Ним прибитий до хреста... Присоромлюю своє тіло й віддаю його в неволю..."
- Тож я маю рацію, коли говорю, що разом з тобою йде Розп'ятий Ісус! Ти ж переживаєш на собі усю Муку Ісуса!
- Так, з Його доброти й ласки, наскільки це можливо для людського створіння.
- Отче, як можна працювати в таких великих терпіннях?
- На хресті я знаходжу відпочинок.
- Отче, чи Господь любить жертву?
- Так, бо через неї сталося відродження світу.
- Яку хвалу приносить Господеві Служба Божа?
- Безмежну.
- Що треба робити на Службі Божій?
- Співстраждати й любити.
- Отче, як ми повинні брати участь у Літургії?

– Ми повинні прийняти поставу, подібну до тієї, якою відзначилися Пресвята Діва і побожні невісти під хрестом на Голготі, і Йоан апостол під час Жертви-Трапези в Вечірнику й кривавої Жертви Ісуса на Голготі.

– Які плоди отримуємо, беручи участь у Службі Божій?

– Не порахувати. Побачимо в раю⁶.

Те, що потім діялося в душах вірних на Службі Божій, є лише ділом Святого Духа. Люди, які прибували лише з цікавості, плакали, як діти; багато невіруючих позбулося своїх сумнівів; люди, нездатні до жалю, до прощення, нешвидкі до зміни життя дозрівали до рішення поправи своїх поступків. У багатьох молодих людей, дівчат та хлопців, прокидалося покликання, і віддали себе Богові повністю у священстві чи монашестві.

Якось біля вівтаря, на якому відправляв Службу Божу отець Піо був сліпець. І той каліка попросив уздоровити його від сліпоти. Отець Піо сказав йому тоді вибирати: або спасіння душі, або здоров'я очей. Чи то була альтернатива? Ні, то не була альтернатива: сліпий зробив добрий вибір й від того моменту став живою притчею для всіх, хто приходив просити дочасних дібр. Дещо пізніше прийшов ще один сліпець. Він теж оселився в Сан-Джованні Ротондо, аби бути близько біля отця Піо. Так багато хто робив. Ставав з іншої сторони вівтаря. Хто знає, може бачив очима духа те, що бачив отець Піо під час своєї меси?

Так, Служба Божа отця Піо – щось неймовірне. Один священик розповідав, що прибув до отця Піо з хворою людиною висповідатися. Хворий не був оздоровлений, а сповідь не була нічим особливим. Але Служба Божа... О, це не була якась магія. В його Службі був присутній Господь, і в цьому можна було переконатися безпосередньо. Жоден священик із тих, хто бачили його Богослужіння, більше ніколи не поспішав у відправі. Теж журналіст Оріо Вергані був під великим враженням після участі в його Службі Божій.

Його Літургія тривала понад дві години. Під час відправи отець Піо був дуже блідий, очі мав примружені, так, наче його разило якесь сильне світло. При піднесенні Дарів затримував дихання, не було чути найменшого шороху. Подумаймо, що храм був наповнений по вінця в часі того болю – незалежно від години, незалежно від того, чи було болото, чи сніг. Усі знали, що отець Піо був наче відірваний від зовнішнього світу, відданий жарові вогню, який спалював його в містичному єднанні з Віковічним Священиком.

Всі ті, хто його бачив, одноголосно стверджують, що усіякий опис – це лише частинка правди. Щоб зрозуміти, треба бачити цю Службу Божу. Там був наче другий Христос, який жертвувався, болісним рухом торкався голови, наче й він мав терновий вінець, котрий пробував скинути різким рухом голови, бо заважав йому промовляти формулу освячення Дарів. Під час "Спо-

відаюся” його обличчя набирало виразу, повного приниження, а на “Нехай змилюється...” був наче в пориві. Під час “Господи, я недостойний...” було чути удари в груди, які пробивали мовчання. Завдяки тому різні частини Служби Божої були зрозумілими для всіх: це було справжнє повторення жертви Христа, а не якась там банальна забава під ритм гітари, часом тільки патетично оживлена якоюсь священичою імпровізацією.

Отець Піо починав приготування до Служби пів на третю ночі. Потім о четвертій ішов до храму, вже наповненого людьми. Рішучим жестом заспокоював тих, хто шушукав. З труднощами приступав до віттаря. Починалася Свята Літургія. Під час читання його голос тремтів, а, за свідченням П'єро Баргеліні, часто плакав і, хоча “старався того не робити, це йому не вдавалося”. Потім починалася Голгота. Колись запитали його, чи дуже страждав. Відповів: “Якби я знав те, що тепер знаю, то пішов би на пустиню, а не став священиком.” Хтось, однак, наполягав: “Чому, як так?” “О, як мусить страждати той, хто на свої плечі бере ціле людство! Молися, щоб мене не роздусило!” “Усе людство?” А він: “Всі говорять: “Бідний Отець, як нам шкода Його”, а всі звалюють на мене свої тягарі!”

Отець Піо не вмів відмовити. Якщо комусь відмовляв у ласці, про яку той просив, то лише тому, що “хотів так, як той, хто може щось учинити, але добровільно відмовляється” – як у випадку з двома сліпими, про яких йшла мова вище.

День п'ятий

Духовна боротьба

“Духовна боротьба – це дорога, якою Ісус веде сильні душі. На ній душа навчиться краще розпізнавати нашу правдиву вітчизну і дивитися на це життя як на короткотривале паломництво. На ній навчиться підноситися над усіма створеними речами і мати світ під ногами. На ній отримає чудесну силу, щоб двигати хрест, який є дуже важким для душі, цілковито відданий Господеві, й означає втому та найбільше терзання, яким усе проникає на цій землі. А потім солодкий Ісус не залишить її в такому стані без утіхи. Хвала і честь цьому Богові Доброти”.

Світле і проникливе усвідомлення того, як Господь, у Своїй любові, обдаровує мене досконалістю та добротою в пробаченні тому, хто не заслуговував на ніщо інше, крім пекла, посилює мій біль до такої міри, що безперервно голосно плачу. Часом такий стан триває дуже коротко, але коли приходжу до себе, внутрішні душевні болі є такими сильними і настільки перевищують біль тіла, що якби його роздерли на куски, – не відчув би нічого. Такий стан часом триває багато днів і є причиною цих внутрішніх терпінь, які також так огортають тіло, що навіть не маю сили написати декілька ряд-

*ків. У минулому своє прагнення бачити Господа Бога я, звичайно, достосовував до Його волі, оскільки вважав, що є у вигнанні. А це допомагало мені зносити таке життя, але сьогодні, Мій Отче, це вже не в моїх силах*⁸.

У двох приміщеннях, які він займав ще під час свого перебування на селі в маєтку батьків, часто відбувалося те, що сам Ісус вранці підносив його з землі, а ввечері вкладав до ліжка, побитого й скривавленого після битв зі сатаною. Однак і впродовж дня не бракувало диявольських спокус, якими був замучуваний отець Піо. Сатана старався вплинути на те, щоб він перервав листування зі своїм сповідником, внушаючи йому, що забагато має думок в голові і забагато пише, а через це о. Августин тратить багато часу. Злий постулав, як спокусник, який хоче звести наївну дівчину, намовляючи її, щоб про щось там не розповідала батькові тому, що "він і так не все зрозуміє". Одного разу диявол показався йому в шатах брата, який говорив, що посланий о. Августином. Він вимагав перервати на якийсь час листування тому, що о. Августин дуже зайнятий. Отець Піо, досконало обізнаний в розпізнаванні духів, через відчуття неспокою, яке його охопило під час цієї зустрічі, розпізнав сатану.

Біографії отця Піо, зізнання очевидців, спомини, занотовані близькими особами, звертають увагу на те, що від початку свого чернечого життя, а навіть ще раніше, майже з дитинства, він був переслідуваний демонами. Це також

впливає з багатьох фрагментів його особистих листів до духовного провідника о. Бенедетто да Сан Марко ін Ламіс. Злий дух часто з'являвся йому в жахливій постаті, атакуючи настільки інтенсивно, завдаючи таких ударів, спокушуючи й терзаючи з такою силою, що приклад отця Піо є одним з рідкісних у наш час.

"Демон, як пес на ланцюгу; поза довжиною ланцюга не встані когось укусити. Тому краще зберігати дистанцію. Якщо надто наблизитися, - досягне тебе. Пам'ятай: демонові відомі тільки одні двері до твоєї душі, - твоя воля. Немає іншого прихованого, потаємного входу.

Спокуси, невдачі, переживання - це товар, виставлений ворогом на продаж. Запам'ятай: якщо демон надто галасує - це знак того, що продовжує бути назовні, а не в середині. Занепокоєння виникає тоді, коли живе в гармонії та у мирі з людською душею.

Твої спокуси походять від диявола і з пекла, а терпіння - від Бога та з Неба: матері походять з Вавилону, а дочки - з Єрусалиму. На зло спокусам, пригорни муки. Ні, ні, моя дитино, дозволь вітрам віяти і не переплутай їх зі шумом битви".

Жахливі враження, які виніс з днів і ночей, повних страшних битв зі сатаною, отець Піо занотував у листах до своїх духовних провідників. Знаходимо їх також і в спогадах інших осіб. "Мое слабе здоров'я, - пише отець Піо, - має свої кращі та гірші хвилини. Правдою

є те, що терплю, але дуже радію, що через моє терпіння Господь дає мені пережити незвичайну радість! Якщо б не було тих терпінь, цієї постійної боротьби, яку безперервно веде зі мною сатана, то, мій отче, напевно я вже був би в раю. Тим часом відчуваю, що сатана тримає мене в своїх пазурах і намагається вирвати з Ісусових рук. Боже мій! Яка ж це жахлива, вражаюча битва!

Моя велика слабкість наповнює мене страхом і спричиняє те, що холодний піт заливає моє тіло. Сатана в своїй лукавій стратегії, воюючи зі мною, ніколи не змучується. (...) Диявол чинить потворне замішання і безперервно ричить, кружляючи довкола мене, біля моєї убогої волі. (...) В певних хвилинах стою наче на краю смерті, і мені здається, що ця боротьба служить моему просвітленню через тих страшних лайдаків. Усе це переживаю, відчуваючи болісні удари.

Сатана за будь-яку ціну хоче мене здобути для себе. Прошу повірити мені: це все терплю й переношу тому, що я християнин. Якщо б я ним не був, не було б того усього. Однак мені невідомо причини, для чого Бог це все допускає для мене та дотепер ще не змилосердився наді мною й не звільнив мене від того. Знаю лише, що Він не робить нічого без цілі, й що все має свій найсвятіший сенс і користь для нашої душі".

Отець Альберто д'Аполіто детально описує боротьбу отця Піо зі сатаною, боротьбу, свідком

якої був він, тоді ще молодий хлопчина з семінарії в монастирі Сан-Джованні Ротондо. "Ми, братчики, – згадує, – часто прокидалися посеред ночі від жахливого звуку сильно киданих ланцюгів, скрипу заліза, від криків і стогонів, що доносилися з келії, в якій перебував отець Піо. Клерики накидували ковдри на голови, тремтячи від страху. Отець Піо для заспокоєння переконував їх, що демони не будуть їх мучити й не робитимуть їм ніякого зла, бо усю злість і ненависть скеровують на нього. Одного разу якийсь брат сказав, вдаючи сміливого: "Якби мені явився сатана, я б його гнав геть". А отець Піо відповів: "Не знаєш, що говориш. Коли б ти побачив демона, то вмер би зі страху".

Минали роки, а боротьба отця Піо з атаками Злого не припинялася. Однак його, повна жажів постійна готовність до атаки не зламала віри отця Піо в Божу ласку й милосердя. "Мені здається, – нотує, – що я – в руках сатани, який хоче мене вирвати з рук Ісуса. Яка ж це велика боротьба, о мій Боже, яку демон задумав проти мене. Це правда, що спокуси, на які я виставлений, – величезні. Я, однак, довіряю Божому Провидінню й маю надію, що не впаду в пропасть спокусника".

З багатьох свідчень випливає, що отець Піо мав від Бога силу виганяти демонів з біснுவатих, які, під впливом молитов, екзорцизмів, часом тільки знаку святого хреста, накресленого отцем Піо, заспокоювалися, звільнені від колишніх

мук. То було травневої неділі 1922 року. Після Вечірньої й Євхаристійного благословення отець Піо пішов до захристії, де чекала на нього родина з біснуватою жінкою, котра, побачивши його, почала вити й проклинати.

Отець Піо з повним спокоєм почав серед крику, прозивання і прокльонів біснуватої відправляти екзорцизми. В певний момент жінка дослівно заричала, і якась невидима сила піднесла її на метр над підлогою. Всі завмерли від перестраха, тільки отець Піо продовжував, з усією енергією й вірою, відправляти екзорцизм. Нарешті жінка заспокоїлась, поступово стаючи зовсім іншою людиною, спокійною, врівноваженою.

Одного разу стався випадок оплутання демонами 18-річної дівчини з Бергамаско. Коли привезли її до отця Піо, той був таким ослабленим, що тільки поблагословив її. За кілька днів, за згодою Архиепископа, екзорцизми над нею мали відправлятися кількома отцями-капуцинами й францисканцями. Однак швидко припинили, бо біснувата почала шпигатися, сміятися й верещати, кажучи: "Ми їли й пили, а зараз хочете вигнати мене з того тіла. Ніколи, чуєте, ніколи!"

Коли сказали про те отцеві Піо, той дуже засмутився й наступної ночі молився, випрошуючи в Христа для нещасної дівчини ласку звільнення від демона. Раптом серед ночі щось або швидше хтось дав йому сильного стусана у груди. Та так, що отець Піо впав обличчям на

підлогу! Падіння призвело до розтину надбрівної дуги й поранень обличчя. Почувши крик болю, який доносився з келії отця Піо, прибігли отець-настоятель і декілька інших монахів. Викликано лікаря, який оглянув і забинтував рани й побої. Очевидним було те, що того дня отець Піо не зможе зійти до храму відправити Службу Божу.

Рано-вранці, як завжди, натовп вірних наповнив площу перед храмом. Ніхто ще не знав, що відбулося тієї ночі, а ні про те, що отець Піо не зійде до віттаря. Раптом у тиші, сповненій молитвою прочан, рознісся крик дівчини з Бергамаско: "Цієї ночі я вдарила старого... подивитесь, чи буде сьогодні служити". Ніхто не повірив крикам біснуватої, але коли прийшов час Служби Божої, здивовані прочани почули оголошення, що отцеві Піо погано, й він не прийде відправляти месу. І знову цей відомий голос скрикнув: "Чули?.. Старик не служитиме! Відшмагала його цієї ночі!"

Отець Альберто д'Аполіто, який тоді був парохом Сан-Северо, відвідав ранком отця Піо, заставши його в жалісному стані, побитого й забинтованого. Отож запитав: "Що сталося, отче?" "Нічого, – відповів отець Піо, – я просто впав цієї ночі." "Отче, я чув на площі перед храмом, що то демон, який опанував ту дівчину, вдарив отця в спину, і отець упав на землю. То правда?" Отець Піо став нерухомо, як звичайно, подивився глибоко в очі свого співрозмовника і за мить мовив: "Усе може бути". Через кілька

днів, ще запухлий, з синяками на щоках, отець Піо відправляв Службу Божу. В храмі була сім'я дівчинки з Бергамаско й вона сама. Побачивши стигматика, дівчина закричала з усіх сил і зомліла. Опритомнівши й заспокоївшись, вона зосереджено брала участь у Службі Божій свого визволителя. Черговий раз переміг отець Піо, заплативши за це власною кров'ю і терпінням.

У листах, які отець Піо писав тоді до духовних провідників, знаходимо декотрі, так би мовити, "сталі" теми: плакався, що не отримав дозволу, аби "померти", а терпіння називав розкішшю. Себе трактував "найбільш гідним співчуття грішником з-посеред усіх грішників". Для нас, які вважаємо себе "нормальними", це важкі теми. Коли хтось, хто постить, покутує, спить на камінні й розмовляє з Ісусом про себе, що він – "найбільш гідний співстраждання грішник серед грішників", – вважаємо, що це велике перебільшення й недовірливо киваємо головою: "Це перебільшення Святих". А отець Піо одного разу, будучи вже в літах, почав плакати перед братами, що упродовж років забував подякувати про хрещення, яке отримав через кілька годин після народження. Він знав, що говорить. Той, хто наближається до світла, бачить щораз виразніше. А коли хтось входить до темної кімнати, то не помічає, чи він більше чи менше брудний. Коли ж стає світліше, зауважує щораз більше бруду. Починає наводити порядки й, урешті, може побачити різницю між тим, що було, і тим, що є. Коли хтось призвичаїться жити

в чистій кімнаті й шанує впорядковане життя, то який же жах огорне ту особу, коли, відсунувши крісло, вона помітить під ним здохлу мишу. Зрозумілими будуть її поспіх, аби швидко це прибрати, й відраза, яку відчуватиме.

Щось подібне відчувають ті, хто має щораз більше світла, аби оглядати те, що діється в їхній душі. Інші можуть тільки з недовірою покивати головою й далі спати в бруді.

Одного дня явився отцю Піо Ісус. Це не було несподіванкою, але було чимось новим. Ісус був зодягнений у лахміття і плакав. Об'явився задуманим і замученим, вказав на свої плечі й на велику кількість священників, монахів, братів і сестер, каноніків і прелатів; кожен був при своєму занятті й надто запрацьований. Одні їли, інші приготувалися до Служби Божої, ще інші сповідали. "Убивці!" – закричав Господь, показуючи на них. І пояснив, що багато з-посеред Його пастирів нищать Його Тіло, продаючи Його за дуже низьку ціну, меншу, ніж трицять срібних, а Його залишають завжди самого у Святому Таїнстві.

Отець Піо відразу віддав себе в жертву за них як винагородження за усі упущення у відданні честі Богові. І тому пізніше дивувався, що Господь аж так принижується, що просить прийняти тягарі інших, аби тільки повернути справедливість і порушений надприродний лад. О, щоб кожен забажав взятися за те завдання разом із Ним, аби винагороджувати за вчинене зло й

таким чином багатьом грішникам уможливити знайдення милосердя!

Тепер його нічна боротьба не стосувалася лише боротьби з "його" дияволами, але також, а може над усе, з тими, хто змагав з його духовними дітьми. Йшлося про те, щоб застерегти останніх перед спокусами, які вони самі були не в стані подолати. Тому кожного ранку його зустрічали побитого й закривавленого. Його сорочка була так просякнута потом, що коли її викручували, то, – за словами свідка, – витікала мідниця води. Однієї ночі шум був гучніший, ніж завжди. Брати, які прийшли, застали його, лежачим обличчям до землі. Залізні частини ліжка були загнуті. Отець Піо пояснив, що чітко відчував, як один з клериків мав спокуси проти чистоти. Бідачина просив про допомогу Матір Божу, а отець Піо йому в тому допомагав.

З цією метою поєднував постійне відмовляння вервиці з довгим перебуванням у костелі Матері Божої Ласкавої, який був при монастирі. Там молився перед образом Богородиці з Дитятком Ісус, який походив з пізнього середньовіччя. Дивний то образ: Дитина наче бажає жертвувати кормлячі груди Матері всім. Отець Піо мимохить пояснив колись значення того образу: "Неможливо можна собі уявити, щоб знайшлася така глупа людина, яка б могла пройти через життя без підтримки Богородиці".

А тим часом "ніч темряви", здавалося, триватиме вічно. З одного боку, бачив свою ницість, а

з іншого – незрівнянну велич Божої доброти. Господь був для нього заслоненим якоюсь, щораз густішою темнотою. А він докладав усіх зусиль, щоб проявити міцну волю, вирішальну й витривалу, аби притулитися, з'єднатися за всяку ціну зі своїм Богом, всупереч усім сподіванням.

Отець Піо чинив мужній опір й витривало боровся з цілою міццю сатани. "Отче, – писав до свого духовного провідника, – йдучи за твоєю порадою, сміюся й знущаюся над усіма цими спокусами. Проте боюся лише за те, чи відразу й рішуче чинив їм опір". З іншого боку, отець Піо був свідомий того, що хотів би скоріше вмерти, ніж образити Бога хоча б легким гріхом. Неспокій, однак, залишався. Тремтів увесь при думці, що можливо образити Бога. "Відчуваю себе в тенетах сатани, який хоче мене вирвати з обіймів Ісуса. О, мій Боже, що це за жахлива боротьба! Бувають такі хвилини, коли мало що бракує, аби я втратив голову. Насильство над собою слід учинити, щоб до того не дійшло. Скільки пролив я сліз, скільки зітхань скерував до Неба, прохаючи про звільнення. Поки що – без результату. Але я не перестану, я благодію Ісуса."

В його келії знайдено таке рішення, написане в 1910 році: "Духовні вправи на день: не менше, ніж чотири години розважань над життям нашого Господа, про Його народження, муку й смерть. Новенни: до Матері Божої з Помпеї, до св. Йосифа, до архангела Михаїла, до св. Антонія, до св. отця Франциска, до Пресвятого Ісусового Серця, до св.

Ріти, до св. Терези від Дитятка Ісус. Кожного дня щонайменше п'ять цілих вервиць”.

Не уявляв собі власного стану, коли б його перемогла міць зла. Тому постійно був готовий до будь-якого терпіння, аби тільки витривати. Просив і закликав усіх своїх духовних провідників, щоб його ні в чому не жаліли. Перед спокусами старався в усьому бути послухним провідникам, хоча сам бачив безнадійність своєї ситуації. Ціле життя не довіряв собі: “Я переконаний, що не вчинив жодного кроку (в духовному житті) без настанови інших”.

Але найбільша небезпека приходила тоді, коли демон хотів обманути отця Піо, приходячи до нього у святих постатях (Господа Ісуса, Матері Божої, св. Франциска), чи теж під виглядом настоятелів (настоятеля дому, провінційного настоятеля, духовного провідника). У тих ситуаціях отець Піо навчився правила розпізнавання, яке потім підсував декотрим своїм духовним дітям, які знаходимо в св. Терези з Авіля. Хоча, можливо, отець Піо ніколи й не читав творів Святої кармелітки. Як їх відрізняв?

Коли являвся справжній Ісус, Матір Божа чи Ангел-Хоронитель, отець зауважував, що спочатку відчуває страх, переляк, а потім, коли видіння зникало, відчував великий спокій. Натомість, коли приходив злий дух під видом святих, отець спочатку відчував радість, потяг до них, а потім залишалися гіркота й величезне почуття смутку.

День шостий

Ніч темна

“Господь хоче тепер ввести тебе у стан, коли душа терпітиме такий гострий біль, який перевищить усі твої уявлення про біль. Пам'ятай, однак, що в душі неуханно ростиме любов до Господа. Знак, який дозволить тобі її впізнати, такий: будеш завжди готова взятися за все в служінні Богові, без жодної привабливості, позбавлена будь-якого зовнішнього духовного почуття. А навіть навпаки, будеш почуватися оточеною густою темрявою, а усілякі духовні вчинки будуть даватися тобі важко й неохоче. Тоді, не знаючи того, полюбиш Бога чистішою любов'ю й несвідомо будеш чинити добро. А цей брак свідомості, з твого боку, буде заслугою Бога, який забрав світло, щоб ми пізнали й полюбили Його. Як це все прийде, втішишся, бо та любов і відданість будуть уже твоїми”¹⁰.

Духовна людина перед тим, як увійти в стан очищення, легко відчуває задоволення й полегшення в духовних практиках, у неконче чистих поруках тіла, чого не може позбутися. Тому та бідна душа відчуває огиду й страждання, коли все це робить. Це стається з духовною людиною, коли та хоче віддатися лише молитві й зосередженню. Ті пориви, яких зазнає

духовна людина в таких святих хвилинах, можуть походити також від сатани, котрий всілякими способами старається вчинити так, щоб душа покинула молитву. А коли це не вдається то, принаймні, бажає, аби на молитву не відводила стільки часу. Робить це також і тому, щоб внести в душу неспокій, сум'яття й перестрах. Надто (цього роду пережиття) може виникати зі слабкого характеру, безпідставного страху, що ті духовні справи родяться з нечистих мотивів. Урешті-решт, це може походити від загальнослабкої натури (людини), схильної легко піддаватися пристрасті в таких речах.

Через це болісне очищення, невпорядковані прагнення й пожадання опановуються й усуваються з життя душі. І може здаватися, що душа стала безсилою й нездатною до того, щоб тішитися собою, а також різними природними або надприродними речами. Накінець, душа втрачає силу своїх пристрастей. Після такого поневолення власних пристрастей в душі родяться велике умиротворення й спокій, які необхідні для єднання з Богом. Якщо при цьому повстає неспокій, з'являється терпіння, то звідкіля вони походять? Чи їхнє коріння не в неопанованих бажаннях? Душа, яка осягнула мир і потіху, завжди пам'ятає про Бога, котрий щораз більше утверджує її в приязні зі Собою. Тому така душа йде вперед з великою обережністю. А оскільки звертає увагу на те, що

і як має робити, тому й носить у серці глибоко вкорінений страх перед тим, щоб не відступити назад. Користі, які отримує душа – величезна”¹¹.

Друзі отця Піо досконало знали ті моменти його життя, коли раптом ставав “неприсутнім”, змінювався на обличчі, завмирав у якомусь дивному слуханні. Часто це відбувалося у сповідальниці. Одна з його духовних дочок згадує, що якось сповідалася в отця Піо. Той обірвав її на півслові й почав до чогось пильно прислухатися. Обличчя його змінилося, напружилось, але це не була блідота трупа. Врешті, після декількох хвилин сповідник зітхнув глибоко, щось прошептав і, повернувшись до жінки, продовжив слухати сповідь.

Подібні факти повторювалися часто, а братія була призвичаєна до його “відсутності”. Але біда тому, хто відважився задати йому про це нескромно питання. Вмів так солідно “надавати по потилиці”, що цікавому пропадала будь-яка охота до запитань. Однак певні події відбувалися на очах занадто багатьох свідків, і то дуже поважних, щоб можна було їх поставити під сумнів. Так, наприклад, Дон Оріоне, італійський священник, якого Папа Іван Павло II канонізував у 1980 році, на власні очі бачив отця Піо в базиліці святого Петра у Римі у день беатифікації святої Терези з Ліз'є. Це підтвердив у розмові з одним римським прелатом. Щодо наочних фактів, достеменно відомо, що того дня отець Піо перебував

під суворою клявзурою в Сан-Джованні Ротондо, за сотні кілометрів від Риму.

“Ніч, в яку ти занурений і в якій загублений, є найболіснішим, але й наймилішим випробуванням, задля плодів, які породжує для духа. Вона придумана для того, аби знищити людське зрозуміння, щоб Боже зрозуміння могло запанувати й ти, позбавлений загального способу мислення, нормального функціонування розумових здібностей, можеш вознестися до того, що правдиве, надприродне, небесне.

З цього випливає те, що ти не тільки можеш надіятися, що Господь повернеться до твоєї душі, але що Він уже діє в ній тією дією, активністю і ефективністю якої рівняється Його ревній любові до тебе. До гідного поклоніння, власне, згаданого кінця повинен також віднести й труднощі з вірою, які, часом, набувають аспекту невіри в те, що було об’явлено. Через ту темряву Господь Бог хоче приготувати тебе до найбільш духовного бачення Своєї краси й величі”¹².

Без сумніву, отець Піо належав до справжніх християнських містиків. Можна було спостерегти в ньому виразне діяння Святого Духа, готовність і витривалу вірність у підданні дії Бога. Отець Піо вважав, що встановлення тривалої єдності з Богом у Трійці Єдиним не залежить від людини, але від особливого вибрання й від того, наскільки Сам Бог її полюбить. Вона і сама би хотіла йти до Бога звичайною дорогою, як усі інші душі.

Оскільки Бог, у Своїй мудрості, захотів ввести його на таку дорогу, то він і віддався повністю здійсненню планів і намірів Божого Провидіння. Ніколи радо не розповідав про містичні дари. Швидше хотів приховати в собі дари Божі.

1916 рік відкрив для отця Піо “ніч темряви”. Це була найбільш болісна сходинка містичної драбини, яка заповідала великий фінал цілковитого поєднання з Господом – наскільки на землі створіння може це досягнути. Її описав святий Йоан від Хреста. Ми можемо лише коротко передати те, що з того зрозуміли, а що, в будь-якому випадку, є найбільшою мукою для світу. Здається, що душу зовсім покинув Господь. Вона блукає в темряві й має таке відчуття, що загубилася. Єдина річ, яка її підтримує, – вперта сила волі; той заклик, котрий випробував Ісус Христос: “Отче мій, чому мене Ти покинув?” Те, що отець Піо переживав і в певний спосіб зазнав “ночі темноти” можемо пізнати з його, сповнених болем листів, які він тоді послав до свого духовного провідника.

“Душа не зможе з’єднатися з Богом, якщо не позбудеться природної чуттєвості, натурального й надприродного розуміння й прив’язаності. Те, що натуральне (в духовному значенні), повинно бути відірване від чуттів і діянь розуму, повинно піднятися понад усі чуттєві предмети, понад усі дослідження розуму й науки, понад усілякі розумові розважання, навідь понад те, що незмінне в

День сьомий

Духовне керівництво

Після прибуття до Сан-Джованні Ротондо отець Піо взявся за духовне керівництво тими особами, які користали з його священницької послуги. На початку було кілька осіб. Отець-гвардіан був противником цього, вважаючи, що для отця Піо буде краще, коли ці побожні душі “залишать його в спокої й укритті”. Та й позначався стан його здоров'я. Однак пізніше отець-гвардіан дав на це свою згоду, і отець Піо міг усім служити. Віддався служінню з великою любов'ю, керуючись турботою про спасіння душ. “Для мене не є важливим, коли хтось носить габіт, а чи світське вбрання. Для мене важливою є людська душа, яка прагне досконалості...” – говорив отець Піо. Надто прагнув, аби душі вдосконалювалися.

Його духовне керівництво було дуже простим, а за своєю суттю – практичним. Спочатку брав до уваги властивості душі, характерне життєве покликання. Надзвичайні дари ласки дозволяли йому проникати в найсокровенніші закутки душі каяльника. Намагався передати душі основні засади християнського життя та розпізнати її можливості й потреби. Завжди говорив про необхідність здобуття чеснот, які повинні

опиратися на особистій молитві та жертві духовного провідника. “Довідаєшся про те, що вчинив для тебе, в день суду...” – говорив до своїх каяльників.

Отець Піо започаткував створення “груп молитви” шляхом виголошування конференцій по четвергах та неділях. Першою справою, яку старався пояснити учасникам конференцій, було навчання їх про основи християнського життя і переконання, що вони повинні свідомо прямувати до досконалості. Для реалізації цієї цілі необхідно знайти собі відповідного святого духовного провідника. Потім звертав увагу на часте приступання до Святих Таїнств, щоденне розважання та духовне читання. При нагоді підсовував теми для роздумів і навчав методів. Пропонував розважати клячучи. Таким способом душа наслідує Христа, який молиться в Гетсиманії. Особливо пропонував як тему до роздумів Муку Господню. А коли душі жалілися, що, незважаючи на зусилля і старання, медитація не приносить бажаних результатів і не відчувають внутрішніх порухів серця, тоді відповідав: “Не є важливим зворушення. Це від нас не залежить. Не переживай, якщо воно не приходить. Враховуються, однак, зусилля й фактичне розважання”.

На думку отця Піо, побожні душі повинні старатися багато роздумувати. Для християнина “кожна правда віри може і повинна стати предметом медитації”. Як багато нам говорять мука, смерть і воскресіння Ісуса! Коли роздумуємо про

життя Ісуса, “в цей час душа наповнюється Ним, пізнає Його спосіб дій і вчиться відповідного поступу в особистому житті”.

Інший допоміжний засіб у прямуванні до євангелійної досконалості, на думку отця Піо, – духовне читання. Метою християнського життя є наслідування Ісуса. Щоб могли Його наслідувати, спочатку треба Його знати. А як можна Його пізнати без духовної літератури? Охоче сам нею користувався і рекомендував іншим читання Святого Письма. Послугувався біблійними текстами й текстами з життя Святих. Розповідав: “Якщо хочемо когось переконати і подати відповідний аргумент для внутрішнього життя, повинні використати і щораз більше цінувати святі приклади з Біблії, а не зі світського життя. Бо вони мають більшу вартість і приносять бажані наслідки”. Для обґрунтування необхідності умиртвлення використовував євангельські притчі. Кожну конференцію закінчував такими словами: “Ось маєте готовий матеріал. Починайте і будуйте”.

Господь обдарував його надзвичайними здібностями в справі духовного керівництва. Міг відчитати переживання душі і вказати на дієві засоби, щоб їм зарадити. Коли каляльники скаржилися, що дуже повільно поступають у досконалості, отець Піо відповідав: “Одні їдуть до раю поїздом, другі – возами, а є ще й такі, що йдуть звичайно, пішки. І знай про те, що ці останні мають найбільше заслуг та в особливий спосіб почитають Бога, заслуговуючи на хвалу в раю”.

Крім цього, вимагав від душ рішучого послуху як у справах духовних, так і матеріальних.

Для всіх був батьком; багато разів помагав своїм духовним дітям у чудесний спосіб, хоча вони про це не здогадувалися. Звичайно, отець Піо був особливо вимогливим до своїх духовних дітей; виховував їх, заохочуючи до обов'язку, хреста, навіть до героїзму, коли бачив, що таку особу можливо підняти. І не підлягає сумніву, що великі харизми також отримав для цієї цілі.

Бурхливі часи не причинилися до втрати отцем Піо сердечного контакту зі своїми духовними дітьми, ані також доброго гумору, який з'являється у вільну хвилину, яку проводив зі співбратами. До цього долучалися деякі його активні духовні сини. З впевненістю можемо сказати, що отець Піо дуже любив людей, і вони віддячували йому взаємністю. Був повністю свідомий цього та дякував за це Богові.

“Небесний Отець не перестає обдаровувати мене участю в терпіннях свого Єдинородного Сина також і в фізичний спосіб. Цей біль настільки проникливий, що жодним способом неможливо його описати, ані собі уявити. Так переживаючи цей великий біль маю, однак, силу висловити болісне *fiat* – “так нехай станеться”. Так писав отець Піо до свого духовного керівника. Але про фізичний біль, про духовні страждання, страх перед осудженням, почуття великої самотності, смуток існування знали тільки він та його духовний провідник. Усі, хто до нього

прибував з проською про пораду, втіху, сповідь, бачили людину без аскетичної постави, доступну, відкрити, а перед усім – до кожного глибоко прихильну. Францисканські головні чесноти простота і покора становили істотні елементи духовності отця Піо. Глибоке релігійне й містичне життя, часті випробування не відбивалися на його природному, безпосередньому способі життя. Душевний спокій, відкритість, ввічливість – головні, дієві знаряддя апостоляту отця Піо.

Монастирські мури, чернеча келія, вівтар і сповідальниця – це були місця його життя. Його діяльність проходила в мовчанні (було заборонено проголошувати проповіді), посвяті, молитві й офірі для та за інших. “Люди молитви, – говорив Папа Павло VI, – подібні до отця Піо, відновлять колись Церкву, вчинивши її святою”.

Як здібний майстер духовного життя, отець Піо розумів значення духовного керівництва в провадженні душ через аскезу до досконалості.

Але, очевидно, щоб могли “робити швидше і краще” в галузі знання, яке стосується духовності, вибраний учитель повинен мати необхідні кваліфікації. Отець Піо не раз нарікав на брак умілих і світлих духовних провідників.

“Те, що хоча трохи спонукає мене до роздумів, це той факт, що вона (особа, рекомендована отцеві Піо отцем Августином) потребує духовного керівника, який є дуже світлим на дорогах Господа Бога. Але де такого знайти в цей страшний час? Наймилосердніший Ісус

*особисто скаржився на це. Ох! Дорогий отче, дуже сумними є ці часи, в які довелося жити!”*¹⁵.

Крім цього, оплакував той момент, що духовні провідники не завжди ставали на висоту завдання в виконванні своєї делікатної місії і були перешкодою для душ, які мали стремління до здобуття вершини християнської досконалості:

*“Зі змученим сумлінням відчуваю, що зобов’язаний з повною довірою сказати тобі, що ця душа (про яку попросили отця Піо висловити свою думку) потребує кращого і більш пильного духовного керівника, а звернувши увагу на сумління того, хто її провадить і безпосередньо піклується нею, то він завдає їй більше зла, ніж чинить добра. Що за сумні часи, в які живемо, мій найдорожчий отче, аби сподобалося Цареві Душ, щоб захотів швидко заспокоїти потреби тих упривілейованих творінь”*¹⁶.

Також слід підкреслити надприродний характер контактів отця Піо з його власними духовними провідниками. Обмін думками дозрівав і розвивався в надприродній атмосфері. Основою та ціллю не була людина, але – Бог. Якщо отець Піо просив світла, аби могли прямувати дорогою Божого Провидіння чи “допомогу і втіху в своєму болі”, то звертається лише “до тієї любові, яка єднає нас з Ісусом, любові, котра не має кінця, яка не підлягає законові”¹⁷.

Він сам також керувався цими надприродними засадами в провадженні душ, яким хотів передати лише те, чого вчився у школі Ісуса і Марії:

“Бог знає, як дуже я просив Ісуса, щоб об’явив мені Свою волю стосовно цього ангельського створіння! Аби милосердний Ісус допоміг мені, а Його Пресвята Мати нехай покерує моєю рукою, щоб я зміг правильно написати хоча б частину того, що Вони мені пропонують”¹⁸.

Основна причина його частого і щирого звертання до своїх духовних керівників була завжди та сама: розпізнання в кожній ситуації Господньої волі, щоб безпечно розпочати її досконале виконання, а також його прагнення, аби у відповідний час відкривати пастки, які б могли йому перешкодити, й пристосуватися до неї вірно та з любов’ю.

“Досліди цей теперішній лист. Якщо знайдеш якийсь сатанинський підступ, тоді не жалій мене, а скажи правду. Така думка мене лякає, не хотів би бути жертвою сатани”¹⁹.

“Заклинаю тебе любов’ю Ісуса, щоб ти уважно дослідив цю справу і не був поблажливим та делікатним, бажаючи добре мене осудити. Якщо переконався, що мене обдурено, допоможи мені, з ласкою Отця в Небі, по можливості якнайшвидше, вийти з цього стану”²⁰.

Отець Піо взяв собі за правило цілковито піддавати свій внутрішній світ осудові і контролю духовним провідником. І цьому залишився беззастережно вірним:

“Ніколи не довіряв собі і перед обличчям свого сумління можу сказати, що ніколи не зробив жодного кроку, не порадившись з кимось

іншим. А до певних, уже зроблених кроків завжди повертався, шукаючи в особах, яких зустрічав, нового світла”²¹.

Поради, пропозиції, запевнення духовного керівника породжували спокій і ясність душі, яка часто була оточена густою темрявою та неспокоєм щодо власних дій, щодо правдивості певних містичних явищ і цілі ласк, даром даних. Ось деякі свідчення:

“Знаходжу лише трохи перепочинку, думаючи і читаючи твої повчання. Єдина допомога, яка залишається для мене серед шаленіючої бурі, це – авторитет, суворий і відкритий, без жодної духовної втіхи і підкріплення духу”²².

Духовне керівництво було “дошкою порятунку” і бездискусійною та незаперечною основою його вчинків. Заледве входить воно з висновком чи звичайною порадою, а душа довіряє йому, “як дитина в материнських руках”:

“Якщо існую – це тільки тому, що добрий Бог залишив на цій землі останнє і найпевніше слово тим, хто владарює. І немає вірнішої норми поведінки, аніж воля та прагнення наставника”²³.

“Засвідчую, що зрікаюся всієї своєї волі та знань, приємностей і інформації; проголошую себе найслухнянішим сином Мого Провідника, згідно з вимогами найвищого Бога”²⁴.

“Твої застереження, навіювання, а також твої усні батьківські настанови є для мене

багатьма незмінними правилами, які, з Божою допомогою, спробую здійснити на практиці”²⁵.

З вище сказано хтось може зробити висновок, що таке абсолютне і беззастережне прив'язання до Божої волі, вказане провідником, не було поєднане з труднощами та спротивом.

“Жодна втіха вже не досягає мого серця, а буря усе більше шаленіє. Роблю це тільки тому, щоб бути тобі послухним. Тому, що добрий Бог дав мені пізнати, що це – єдина річ, яку Він приймає і яка є для мене єдиним засобом для того, аби мати надію на спасіння й оспівування перемоги. Але, мій отче, який контраст бачу в цьому! Це правда, що не відчуваю в собі спротиву, ані бунту по відношенню до того, хто мене веде. Незважаючи на це, зазнаю певного неспокою, який мене ослаблює так, що погано себе почуваю. Коротко: послух є для мене всім, але не відчуваю жодної втіхи, коли йому підкоряюся. Нехай мене боронить Господь, щоб навіть найменшою мірою свідомо противився тому, який мені призначений суддею у всьому, що стосується зовнішніх і внутрішніх справ. Але як це відбувається, що я повен побоювань у цій справі? Скажи мені, з ласки Божої, як повинен чинити в цій справі?”²⁶.

Сумніви ставали ще більш боліснішими і надто знеохочуючими, коли під впливом сатани отець Піо не знав, чи його відданість волі духовних провідників була дійсно щирою й глибокою.

“Атакування (сатани) посувається вперед, мій отче, і вдаряє в саму середину – у святий послух. Воно було останнім голосом, залишеним з ціллю підтримання падаючої твердині. Однак здається, що і воно відступає під натиском сатани. За будь-яку ціну хочу вірити цьому голосові й дійсно вірю, хоча не знаю, чи ця віра є виражена тільки півголосом, чи також усією моєю волею. Спостерігаю, що цей голос послуху тоне в бурі страхів і страждань, а після хвилинного полегшення, яке він приносить, моя душа чує, що є зануреною в щораз більшу немилосердну гіркоту і н'є великими ковтками з цього келиха, позбавлена будь-якої полегші й несвідома того, чому і для кого терпить”²⁷.

Безперечно, керівництво було дієвим засобом освячення, моральною опорою в різних випробуваннях, яким піддавався його дух, безумовною гарантією наперкір можливим ілюзіям і фальшивим духовним уявленням. Нічого дивного в тому, що сатана вперто противився цьому, намагаючись розривати зв'язки отця Піо з духовними провідниками.

“Хто ж знає, яких зусиль мушу докладати, щоб розповісти тобі про свої справи. Маю такий сильний головний біль, що практично не бачу, де ставлю перо”²⁸.

“Це – війна, яка щоденно шаленіє в мені. Сатана прагне абсолютного припинення всіх моїх зв'язків і контактів з тобою. Погрожує, якщо вперто не буду його слухати, робитиме

такі речі, які людський розум не в змозі зрозуміти”²⁹.

Ці духовні змагання доходять до парадоксу: отець Піо, в усьому і завжди відданий владі та навчанню своїх духовних керівників, швидко здобуває в них такий авторитет, що стає для них провідником й учителем. Це не означає, що отець Бенедикт і отець Августин вибрали його духовним провідником у прямому значенні цього слова. Незаперечним є той факт, що вже з ранніх років зі своїми духовними труднощами зверталися до свого учня, шукаючи порад і приймаючи поданий ним розв’язок, хоча добре знали, що його поради не були плодом знань чи людського досвіду, але походили від світла, отриманого з Неба. Не з особистої ініціативи, але на виразну просьбу і повторювані запрошення. Отець Піо бере на себе роль вчителя і духовного керівника своїх учителів та духовних провідників. Робить це з болем у серці й з певною неохотою та з великим, повним поваги побоюванням. Бере до уваги не властивий обмін ролями і той парадокс, що учень стає вчителем того, хто має завдання його навчати, що хворий виписує рецепти і подає ліки своєму лікареві:

“Робиш мені батьківські зауваження, що в моїх листах нічого тобі не розповідаю про справи твого духа і повністю правий. Але чого ж хочеш? Мені здається: справді, є чимось нехарактерним те, що хвора людина, яка приходить до лікаря по ліки, дозволяє собі в цей

же час вказати йому на його власну хворобу. Оминаючи ці нехарактерності, аби не чинити тобі спротиву і бути послухним, дозволяю собі сказати те, що мені Господь дозволяє відкрити тобі, будучи переконаним, що приношу тобі приємність і що будеш поблажливим до мене, незважаючи на мою зухвалість”³⁰.

“Уважно перечитав, а потім ще раз перечитав у твоєму листі те, що стосується твоїх зовнішніх терпінь. Відчуваю велике приниження в прийнятті обов’язку – підняття рішення в справах, які стосуються тебе, мій отче, мій провіднику, мій наставнику. Прагнув би ухилитися від цього обов’язку, але не можу; мусів би приглушити голос мого сумління, який би мене ганив, що погано поступаю. Трохи змінимо роль, і буду говорити відважно та щиро. Змушений висловити думку про те, що ти написав до мене у своєму листі. Заявляю, без порушення правди, перед Богом і моїм сумлінням, що те все, про що ти пишеш у своєму листі, є наслідком спокуси. Отче, Бог знає, з яким духом говорю в цій хвилині”³¹.

День восьмий

Досконала любов

Особистість отця Піо була одним великим вулканом Божої любові. Спалювався внутрішньо і фізично в праці для Божої хвали та спасіння душ. Отець Піо говорив: “Відчуваю, як моє серце огортає величезне вогняне полум’я. Воно настільки велике, що моя душа не в змозі видати навіть слабкий голос і зітхання. Хто ж мені повірить? Тоді переживаю жорстоку муку, причиною якої є цей вогонь: однак він дає мені таку велику духовну розкіш, що не можу цього висловити...”

З повною свідомістю відчуває холод свого тіла, в якому носить палаюче вогнем серце. “Коли знаходжуся біля віттаря, маю враження, що помираю, відчуваю, як мене огортає і спалює якийсь вогонь, не можу цього описати...”

“Спалює мене любов до Бога і ближнього. Бог – завжди в моїх очах й у моєму серці. Ніколи Його не втрачаю з поля мого зору. Захоплююся Його красою, усмішкою, Його неспокойним впливом на мене, милосердям і суворим порядком справедливості”.

З часом внутрішні переживання та страждання виявилися назовні. Спочатку невидимі, а потім видимі стигмати. Вони стали підтвердженням уподібнення до Розп’ятого й участі в Його терпіннях. “Отець Небесний учинив так,

що беру участь у терпіннях Його Єдинородного Сина також і в фізичний спосіб. Цей біль є таким проникливим і гострим, що дійсно не можу його описати, ані навіть собі уявити. Не знаю, чи брак сил, чи це також моя вина, коли перебуваю в такому стані. Хоча цього не хочу, плачу, як мала дитина”.

“Нехай твоєю єдиною турботою буде любов до Бога і щораз більше зростання в чеснотах, святій любові, яка є “зв’язком досконалості” (Кол. 3, 14) християнської. У всіх життєвих подіях старайся бачити і пізнавати Божу волю, обожнювати й благословити її. Особливо, коли матимеш виконувати важкі діла, не старайся звільнитися від них. Тоді ще більше намагайся скеровувати свої думки до Небесного Отця, промовляючи до Нього: “Як моє життя, так і моя смерть – у Твоїх руках! Вчини так, як уважаєш за краще”.

Коли переживаєш духовні страждання, молись: “Господи, Боже мого серця, Ти сам знаєш і читаєш те, що скривається в глибині серця Твого створіння. Ти сам знаєш про всі мої клопоти, Ти сам знаєш, якими є мої муки, котрі виникають зі страху, щоб не втратити Тебе, не образити, які виникають з переживань, що не люблю Тебе так, як Ти на це заслуговуєш. Ти знаєш, що я так цього прагну і визнаю своїм обов’язком! Перед Тобою все є явним, і Ти знаєш майбутнє. Якщо визнаєш, що для Твоєї хвали і для мого спасіння буде краще залишитися мені

в такому стані, тоді я не хочу бути вільним від нього (муки). Дай мені лише силу, щоб я міг боротися й отримати нагороду для ревних душ”³².

Вірний своєму чернечому і священничому покликанню, отець Піо послідовно прямує до досконалої любові. І переконаний, що ця дорога веде через хрест та страждання. Старається зануритися в глибину таємниці любові Бога, яка виражається в муці й смерті Христа. Свідомо бере участь у терпінні Спасителя. “Жодною мірою не можна цього описати, ані уявити собі, яким болісним є це терпіння. Однак, якщо існує любов до Бога, тоді, безперечно, можна його знести”. Кожного разу поновлює прагнення, щоб стати цілопальною жертвою Божої любові. Молиться: “Мій Боже, прошу Тебе, дай мені силу переносити ці терпіння, бо я позбавлений усілякої допомоги!”

“Чим же є любов Бога? Правдива Божа любов є простою і щирою першістю, в якій ставимо Бога перед усіма іншими речами, з причини Його безконечної Доброти. Той, хто таким способом любить Бога – любить Його зі справжнім милосердям. Якщо основній любові Бога товаришить солодкість, а ця солодкість співпрацює з волею, – маємо справу з випадковою, духовною любов’ю; якщо ж ця солодкість увійде до серця і дасть себе відчутти через обожнювання, – маємо випадкову любов розуму. Тільки Бог, якщо захоче, через Свою нескінченну доб-

роту підносить душу до вищої досконалості, як мати дитину.

Зверни увагу на мудрість материнської турботи. Є цілковито відданою маляті. Але коли дитина приходить на світ, не прикладає її відразу до грудей. А є цьому дві причини. Мати не хоче зашкодити здоров’ю немовляти молоком, яке ще неповністю очистилося від гарячки періоду вагітності. Але це не є єдиною причиною, яка керує розсудливою матір’ю. По-друге, це молоко ще не було б смачним для дитини, а тому, що смаком неочищеного молока відбиває охоту, маля могло б пізніше відмовитися від звичайної їжі. Отже, мати починає від кормлення солодкою поживою, наприклад цукром. Діючи таким способом, прикладає дитину до грудей, коли її молоко вже очистилося. Коли дитина доростає до того, що її вже пора відлучити від грудей, поступово впроваджується інша їжа. Таке відлучення призводить до тимчасового ослаблення, однак, з часом, дитина знову починає тішитися квітучим здоров’ям, роблячись щораз сильнішою. І одного дня стає дорослою людиною, якої ніколи б не було, коли б мама в свій час не відлучила її від грудей.

Подібно і більш досконало Господь піклується про наші душі. Старається поєднати нас, дозволяючи нам відчутти надмірну солодкість і втіху в кожному нашому відданні – як волі, так і серця. Але чи не є зрозумілим, що таку Божу любов оточують небезпеки? Бідна

душа з любові може приєднатися до випадкового віддання, занедбуючи справжнє віддання та любов – найважливіші вартості, які роблять нас дорогими для Бога”³³.

Чим вище возноситься душа, як зазначав святий Іван від Хреста, тим глибшим, тим більш внутрішнім стає її досвід. Достатньо порівняти палаючі ревністю очі, терплячі, стягнені болем риси молодого отця Пію, якого сфотографували за дорученням наставників після отримання стигматів, з його повним спокою і дозрілою мудрістю обличчям пізніших років, аби відгадати, що та закономірність, про яку згадує іспанський містик, відбулася в житті скромного монаха з Сан-Джованні Ротондо.

Чи менше терпів? Навпаки! Правдива його велич не полягала в тому, – як свідчили спішні й поверхневі висновки його сліпих прихильників, – що був “надлюдиною”. Слід підкреслити той факт, що він був живим віддзеркаленням Розіп’ятого, Муку якого впродовж усіх років переживав у своєму тілі. Церква має рацію, підкреслюючи, що тілесні рани отця Пію вартісні і значеннєві лише й виключно як знаки душі, котра неустанно прагнула “доповнювати” те, чого бракувало Христовим Мукам для спасіння світу (пор. Кол. 1, 24). Тому варто собі усвідомити, що в незвичайному досвіді отця Пію більше, ніж тіло, кривавила його душа і що істотне значення його стигматів полягало у “Так” – весь час відновлюваним, повторюваним до останнього подиху.

“Так”, яким отець Пію відповідав Христові, що дозволяв йому брати участь у Своїй Божій агонії. Тому Церква зверталася як до натовпів, які пробивалися до стигматика з Сан-Джованні Ротондо за його життя, так і до сучасних його шанувальників, щоб поза зовнішніми ознаками святості отця Пію – його стигматами, доброю усмішкою, незвичайними дарами сповідника – вбачали Того, хто у видимий спосіб зробив його своїм співпрацівником в ділі Спасіння. Окреслюючи якнайкоротше життя отця Пію, можна сказати: чудеса і заступництво в Бога мав для інших – для себе лише терпіння.

“Бог сам вибирає душі, – писав отець Пію до свого духовного провідника, – а серед них, незважаючи на те, що не маю жодних заслуг, вибрав також і мою душу, щоб допомагав Йому в великому ділі людського спасіння”. Зворушливими в його житті є приклади любові до ближнього. Хотів усіх розгрішити цим вогнем Божої любові, яким палав сам. “Якби я міг літати, то хотів би злетіти високо і кричати на весь голос: “Любіть Ісуса, Він достойний любові”. “Ах, мій отче, – роздумує в чергових листах до духовного провідника, – як важко люди ображають Ісуса! Не можу нікому відмовити. Як же, зрештою, міг би це вчинити, коли Господь хоче того, і Сам мені в нічому не відмовляє, коли Його прошу? Ані на хвилину не залишаюся вільним. Весь час присвячую тому, щоб визволяти ближніх з пут сатани. Нехай за це Бог буде благословенним!”

Одного разу до Сан-Джованні Ротондо приїхав чоловік з Леччо, благаючи отця Піо повернути йому зір “хоча б тільки одного ока, щоб міг бачити обличчя своїх близьких”. “Тільки одному окові?” – перепитав отець Піо і запевнив цього чоловіка, що буде за нього молитися. Після кількох тижнів незрячий повернувся і знову клякнув перед отцем Піо. Цього разу дякував йому за вимолену ласку. “І що ж, – запитав отець Піо, – чи нормально бачиш?” “Так, – почув у відповідь. – Бачу добре на одне око, а на друге – ні”. “Ах, так? Бачиш тільки на одне око? Нехай це для тебе буде наукою. Ніколи не можна закреслювати меж Божого милосердя. Завжди проси Його про найбільшу ласку”.

У серпні 1947 року в місцевості Болзано, у будинку, який знаходився на віа Мадонни деліа Гвардії, дванадцятирічній дівчинці, на прохання отця Піо, об’явилася Матір Божа. Розетта Поло Ріва цілий рік знаходилася між життям та смертю. Почалося від болю горла, а закінчилося гнійним запаленням легенів і важкою хворобою серця. Лікарі були безпорадні, батьки всю надію покладали на Бога. В намірі оздоровлення дочки щоденно молилися перед образом Богородиці. Стан дівчинки не покращився. Хтось із рідних запропонував написати листа з проханням про допомогу до Сан-Джованні Ротондо. Невдовзі чернець дав про себе знати. Об’явився дівчинці, говорячи: “Добрий день, Розетто, не бійся, я – отець Піо з Фоджі. Писали мені про тебе, тому

я прийшов. Якщо будеш чемною, то ще повернуся, коли твої батьки будуть удома. Тоді поблагословлю вас усіх”. Вечором з’явився ще раз. Показав Розетті рани на руках. Вийняв з кишені світлини оздоровлених ним дітей. Говорив: “Дивись, цей був незрячим, – тепер бачить, той другий – нічим, а тепер розмовляє. Скажеш мамі, щоб уже більше не плакала. Я не прийшов, аби попередити про твою смерть, але оздоровити тебе. Мадонна деліа Гвардія принесе тобі здоров’я. Відвідаю тебе 28 серпня біля восьмої вечора. Приготуй гарний вівтарик з Її образом”.

Наступного разу об’явився 28 серпня, щоб показати Розетті вікно, в якому з’явиться Богородиця. Через хвилину дівчинка почула чудовий спів. Урешті, наче з хмари, виплила ясніюча постать Діви Марії, яка тримала на руках Дитятко Ісус. У кількох словах Матір Божа сповістила дівчинці про швидке її одужання. Все відбулося, як у чарівному сні. Зрештою, могло це відбуватися, як у сні, оскільки після відходу Богородиці знову появився монах, який сказав: “Приходжу тебе знову розбудити. Чи Матір Божа не була прекрасною? Ти вже здорова! Запам’ятай на все життя те, що бачила”.

День дев'ятий

Послух Церкві

“Декілька днів гостював у нас дорогий нам отець провінціал. Виголошував реколекції для спільноти, для хлопців в колегіумі і для шкільних сторожів. Боже Слово, яке виходило з його уст, легко доходило до наших сердець. Потішив мене і розпорошив мої переживання в багатьох питаннях. І тільки дякуючи його авторитетові мій дух утримується всередині цього найважливішого стану.

Однак я не хотів більше наполягати на отриманні дозволу, щоб відійти з цього світу, оскільки знаю, що він би засмутився, а я нічого б не добився. Стримує мене ще інша причина: переживаю, що може насправді розгніватися і продовжити моє вигнання. Заставила сурова необхідність, навіть не можу відкрити серця тому, хто міг би мені допомогти. Нехай діється Божа воля!³⁴

В цій волі і поясненнях наставника знаходжу єдиний пункт опори, єдину підтримку на дорогах, повних темряви, по яких крокую. Це правда, що завдяки тому не відчуваю жодного явного зміцнення. Але цього мені достатньо, аби перебувати у вірі. О, найулюбленіший отче! Якою ж чудовою річчю є усвідомлення того, що живу згідно з розпоряджен-

нями Господа! Відчуваю, що це дає мені весь час нову силу, аби протиставитися суворому випробуванню. Відчуваю: моя особистість залита надлюдським спокоєм, хоча і залишається в цілковитій темряві. Це мої очі серед цієї темряви вдивляються в Бога”³⁵.

Декрети Святого Офіціуму 1923 і 1924 років зобов'язували наставника монастиря Капуцинів до суворого закриття отця Піо на території конвенту Сан-Джованні Ротондо, забороняючи йому сходити до розмовниці, писати листи, показуватися в вікні. Навіть Службу Божу міг “відправляти не в костелі, публічно, але приватно, у внутрішній монастирській каплиці, без нічийої присутності”.

Отець Піо, словом, не коментує цих рішень. З абсолютним послухом веде клязурове життя. Вранці відправляє Службу Божу, яка, звичайно, триває 2 години, а в свята і при особливих нагодах – навіть 4 години. Після Служби Божої годину триває подячна молитва, пізніше – годинна молитва разом зі співбратами. Далі прямував до бібліотеки, де читав і вивчав теологічні праці. Весь день був заповнений молитвою, роздумами і читанням. Отець Піо ніколи не вечеряв. Спати йшов пізно ввечері. “Часом, – згадує один з його учнів о. Альберто д'Аполіто, – ми його відвідували в бібліотеці. Дуже радів, коли хтось складав йому товариство, але біда тому, хто осмілювався критично оцінювати його ситуацію чи діяльність Святого Офіціуму. Тут же переривав розмову, а

якщо співрозмовник наполягав, вставав і виходив”.

Він сам багато разів, не звертаючи з дороги, засвідчував послух стосовно наставників, говорячи, що “їхній голос є для мене голосом самого Бога, і хочу залишатися вірним їм аж до самої смерті. З Божою допомогою буду послухним і підпорядковуватимуся кожному наказові, яким би важким він не був”.

“Я є сином послуху, – любив повторювати отець Піо. – Послушний ніколи не помиляється. Не можна подобатися Богові й освячуватися, не будучи послушним”. Брати-монахи згадують, що часто закликав їх до послуху розпорядженням наставників. Біда тому, хто посмів критикувати їхню діяльність або накази! Сварки та непорозуміння, які траплялися в монастирі, завжди рекомендував вирішувати шляхом діалогу, поясненням і покірним послухом. Уболівав, коли довідувався, що посварені сторони посилаються на його поради, які уділяв їм з найкращою вірою, але без повного знання справи. “Раджу так, як мені представляють справу. Якщо говорять неправду, – то це не моя вина. Скільки ж слів вкладають мені в уста! Скільки речей кажуть мені говорити, про які я навіть не подумав. Послугуються моїм іменем для власної вигоди, для особистих інтересів”.

Підтвердженням цієї готовності і послуху є, між іншим, лист, якого отець Піо скерував бурмістрові Сан-Джованні Ротондо панові

Морцалді, просячи його заспокоїти людей і переконати їх, аби не бунтувалися проти рішення наставників монастиря. Також висловив прагнення, що де б не помер, його тіло має бути похороненим у Сан-Джованні Ротондо, в цьому “дорогому закутку землі”. Коли о. Антоній сказав йому, що може дійти до пролиття крові з цього приводу, отець Піо відповів: “Якщо це через мене, то втечемо звідсіль уночі”. Яка рішучість і воля послуху! Але тільки з його сторони. Наставники, здається, не звертали уваги на ці акти відданості їхнім рішенням. Ватикан вимагав конкретних розв’язків. Цьому послужили чергові візитації посланців римської курії і отця-генерала. Проходили вони по-різному. Наприклад, перший з візитаторів о. Целестин з Десіо визнав, що всі обвинувачення проти отця Піо і монастирської спільноти є безпідставними. Більше того, монахи сподобалися йому своєю винятковою побожністю й дисциплінованістю.

Акти візитаторів, тепер доступні з причини закінченого беатифікаційного процесу, містили багато протиріч. Численні монсеньйори, які прибували робити отцеві Піо зауваження, зустрічалися з його повчальною позицією і потім не знали, що думати про дану справу.

Мабуть їхні реакції не задовольняли Святого Офіціуму, оскільки кожного разу звертали увагу монахів на видані суворі приписи. Так, один з таких листів від 9 червня 1931 року нагадував про абсолютне підпорядкування попереднім

розпорядженням. Одночасно отець Піо був позбавлений права виконання, крім відправлення Служби Божої, всіх інших священничих функцій. Це був останній удар в отця Піо. Два роки мусів терпіти цілковиту самотність і відокремлення. Залишилася для нього лише Служба Божа, яку з того часу відправляв дуже довго, кілька годин. Після неї подальших декілька годин проводив на подячній молитві.

Здавалось, що такі суворо обмеження повинні принести йому гіркоту, смак поразки. На його місці кожен би міг зламатися. Обмежили йому світ кількадесятикелією і внутрішньою каплицею, у якій тільки один прислужник міг йому служити на Службі Божій. Відтоді його життя нічим не відрізнялося від відокремленого ув'язнення. Навіть не можна було йому підходити до вікна, як колись, щоб побачити дерева на вулиці. Могло б це означати, що хоче показатися натовпові, благословити, а цього не можна було йому робити. Осудження не було підкріплене жодними доказами, власне, не було поважних канонічних досліджень його душпастирської діяльності. Ніхто не спромігся проаналізувати його листи. Заборони падали одна за одною. Сьогодні можемо зробити з цього висновок, що для нього це було випробування вогнем, випробування вірності.

Отець Піо завжди був послухним церковній владі, навіть ціною героїчного терпіння; завжди її шанував і любив. Свою життєву боротьбу

безперервно вів проти ворогів Бога та душ – демонів. Думаю: те, що бачив під різними постатями і піддавався їхньому атакуванню, служило тому, щоб сьогоднішньому невірному світові нагадати про їхню присутність. Те, що переживав і переносив отець Піо назовні, є лише блідою уявою того, що невидиме – тягар гріха, з яким мусимо боротися.

Свідомий свого посланництва отець Піо йшов дорогою покори й послуху, сіючи добро, розпалюючи серця своєю неустанною молитвою. З огляду на стан здоров'я, був змушений при необхідності користуватися диспензами (звільнення від дотримання яких-небудь церковних правил. – *Прим. ред.*) Через це переживав, що не може на рівні з іншими брати участь у житті спільноти (з 16 січня 1962 р. був звільнений від голошення проповідей, а з 21 листопада 1966 р. отримав дозвіл відправляти Службу Богу сидячи).

В усьому погоджувався з волею Божою. Старався назовні зберігати душевний спокій і усмішку, хоча внутрі переживав агонію. Любив жартувати.

Один з братів запитав його:

– Отче, як себе почуваєш? Як проходять твої дні?

– Молюся, вчуся, якщо можу, а співбратам приношу трохи веселості.

– Як це може бути?

– Жартую, як колись, а тепер навіть більше. Коли приходить до мене час випробування, тоді

дуже страждаю. Потім Господь дає мені потіху. І знову все повертається до попереднього стану. Отець Піо терпів з покладанням на Божу волю. Навіть прагнув терпіти ще більше.

Було загальновідомим, що Папа Венедикт XV глибоко поважав отця Піо, але серед його оточення знаходились люди, які вважали стигматика з Сан-Джованні Ротондо хитрим шарлатаном, опанованим гординею монаха, який видає себе за когось надзвичайного, чудотворця, ясновидця. Серед таких конкретних противників отця Піо був один єпископ, який уважав своїм обов'язком застерегти Папу перед довірою до "підозрілого" капуцина. Венедикт XV терпеливо його вислухав і порадив, що перед тим, як розпочати боротьбу проти отця Піо, аби постарався його особисто пізнати і зібрати документи на цю тему. Також порадив єпископові поїхати до Сан-Джованні Ротондо і на місці оцінити дану справу. Невдовзі єпископ, не розповідаючи нікому про ціль і дату свого виїзду, вирушив на південь Італії. Прибувши до Фоджії, міста, до якого доїжджає потяг з Риму, побачив на пероні, що до нього підходять якісь два капуцини. Впевнившись, що власне він є єпископом Х., повідомили, що їх прислав отець Піо, аби його супроводжували з Фоджії до монастиря в Сан-Джованні Ротондо.

Єпископ хвилину стояв мовчки, стараючись зрозуміти те, що почув. Урешті сказав, що нікого не повідомляв і в жодному разі не отця Піо про свій приїзд. Брати переглянулись і ще раз

повторили те, що повинні були сказати, додаючи, що отець Піо пояснив їм, що сьогодні приїжджає до нього єпископ, висланий Папою, і що цей єпископ буде так і так одягнений, високий, сивий, в окулярах, і що саме його вони повинні привезти до монастиря. Єпископ, охолонувши від враження, відчув, що його огортає правдива непевність: що робити? Їхати чи не їхати? Дійшов висновку, що коли поїде, – стане обличчям в обличчя перед отцем Піо. А якщо той, в якийсь невияснений спосіб, знає про його подорож, то, ймовірно, знає про все, що він говорив проти нього з Папою.

Встидаючись такої компрометуючої для себе віч-на-віч зустрічі, вирішує якнайшвидше повернутися до Риму. Капуцинам, які його зустрічали, пояснив, що згадав собі про дуже пильну справу, а тому тут же змушений повертатися назад, не побачившись з отцем Піо. Пізніше вже не приєднувався до хору голосів, спрямованих проти отця Піо. Неочікуваний фінал цієї "інквізиторської" подорожі спонукав його до багатьох роздумів.

День десятий

Терпіння

“Прошу, також молися сам до Бога і запитуй про це в ім’я усіх Святих, щоб у своїй батьківській доброті зволив закінчити моє життя і відкинув від свого слуги так багато сорому й приниження.

Також через усіх, кого зустрічаєш, зроби цей учинок для мене, проси їх, щоб молилися в цьому намірі. Дорогий отче, це випробування є надто важким. Постійно наражає мене на небезпеку образи Бога і не дає мені спокою ні вдень, ні вночі.

Повір мені, отче, я нездатен більше витримувати, і лише смерть може принести мені полегшу від багатьох страждань і неспокою. Пробач мені біль, який тобі завдаю, виявляючи частину моїх терпінь. Я – дуже жорстокий, але знаю, що ти – такий добрий, поглянеш на мене з покорюю.

Дуже прошу тебе, не засмучуйся моїми терпіннями, хіба хочеш докласти мені смуток до смутку. Сатана мучить мене різними способами. Чи він отримає перемогу, обдурюючи душу в її довірі, коли вона віддалася Богові? Не боюся цього, оскільки Ісусова ласка робить мене сильним у всіх обставинах”³⁶.

Своєму духовному провідникові отець Піо опише почуття, яких зазнав і яких зазнає надалі:

неспокій, осуд, приниження, замішання. Не може заспокоїтися. Не знає, як вести себе стосовно співбратів та інших людей. Даремно просить Господа зі всіх сил: “Залиши мені біль, якщо хочеш – побільш його, але забери від мене видимі рани. Уділи мені цю ласку, щоб того не бачили інші!”

Відчувається пригніченим замішанням, якого неможливо витримати. Переживає “сумні і страхітливі дні”, відчувається перед Богом “відштовхуючою й огидною потворою”. Однак, незважаючи на просьби і сльози, не відмовляється від свого *fiat*. Очевидно, що це не є почуття когось, хто шукає ран, ні тим більше когось, хто штучно сам собі їх зробив. Варто відразу звернути на це увагу, оскільки такими будуть перші підозри та перші звинувачення щодо отця Піо.

Незважаючи на всілякі зусилля, до яких удався з метою укриття фактів, наставник о. Паліно чітко бачить рани – мусів би бути сліпим, щоб їх не бачити – й інформує про це провінціала, який тут же наказує тримати все в цілковитій таємниці. Але чи можна скрити щось явне? Руки, вбрані у напіврукавички, з яких інколи випливає струмок крові і які, незважаючи на це, залишаються відкритими під час Служби Божої. Важкий крок, терпляче більше, ніж звичайно обличчя... Це все помічається і передається з уст в уста. Ця новина блискавично розходить. Не минає надто багато часу, й у цю справу втручається преса Неаполя, Італії, світу.

В житті отця Піо були такі дні, коли він дуже плакав. Рясні сльози спливали йому по обличчю. Тоді глибоко зітхав і промовляв: “О, Мати моя, Матінко моя, Матусю моя!” Були це сльози болю, але, водночас, і сльози любові. “Ми повинні жертвувати себе Богові”, – наголошував отець Піо.

Після отримання стигматів життя отця Піо перетворилося на тривалу каторгу. Якби його не оцінювати, але для того, хто носив на собі рани Ісуса, скінчилося так зване приватне життя. Відтоді став публічною особою й, одночасно, змушений був переживати самотність у натовпі. Невиліковна хвороба, як сам називає стигмати, з однієї сторони, приносила радість, бо міг так глибоко переживати страждання Спасителя, а з другої – відчував би себе більш щасливим, коли б міг померти і зустрітися зі своїм Господом.

Духовне терпіння з роками зміцнюється. “Бідна душа, – пише, – є настільки змученою, вдивляючись у свого Обручника, який повністю нею заволодів. Вона хоче через кришталево чисте джерело дійти до повного і досконалого споглядання цієї постаті, контури якої лише побачила. Коротко говорячи, вона хоче споглядати Слово, Божого Сина, який є відблиском Божої хвали, досконалим образом Його істоти”.

Йшлося не лише про духовне терпіння. Як занотував: “Упродовж багатьох днів знаходжу в собі щось у формі залізного прута. Його початок виходить від нижньої основи серця, а кінець

знаходиться на поперечній лінії, сягаючи правого плеча. Це є причиною мого страшного терпіння і не дозволяє мені ні на хвилину відпочити”.

Терпіння зростають особливо в період з четверга до суботи, також й у вівторок. Отець Піо порівнює цей біль з проколюванням шпагою. Це все супроводжується фатальним самопочуттям. Чи міг цьому не надавати значення? Безперечно, в ці дні доводилося йому з великим зусиллям зберігати душевний спокій. Клопоти заважали в праці і молитві, але, незважаючи на це, старався бути вдячним Богові, який так болісно його випробовує тому, що через це “робить його гідним хоча трішки терпіти для Його любові і винагородження за великі провини”.

З цього випливає, що хотів терпіти. Таке його прагнення. Життя було повним у терпінні. Спалював його внутрішній жар. Нищив себе, щоб більше уподібнитися до Небесного Обручника, бо ж так називав Христа.

Чи ж не був це вияв своєрідного зрозумілого духовного мазохізму? Хто ж з людей може радіти терпінню? Як парадоксально звучать слова отця Піо: “...я, як ніколи, тішуся тим, що терплю. І коли б не послухав голосу серця, тоді б просив Ісуса, щоб зіслав на мене всі людські клопоти. Але цього не роблю тому, що боюся бути егоїстом, вибираючи для себе кращу частку: біль. У терпінні Ісус – дуже близько. Він дивиться. Він приходить, щоб просити біду і сльози..., бо потребує їх для душ”.

Чи отець Піо вважав себе другим спасителем світу? Осуджували його, стверджуючи, що хоче порівняти себе з Ісусом, іти крок за кроком дорогою на Голготу. На перший погляд здавалося, що цей капуцин не прагне доповнити Христових терпінь. Але він відкрив власне посланництво до співспасіння інших, до власного винагородження Богу за гріхи світу. Однак виникає запитання: хто ж з людей може так охоче терпіти, просити про біль, про смерть у муках, бути таким великодушним, щоб усього себе принести в жертву! А може, це був прояв психічної хвороби?

Такого типу порушення велися упродовж багатьох років, але без жодної шкоди для отця Піо, який жив в тіні Ісусового хреста, черпаючи з Нього силу. Натомість усі книжки про монаха, нерідко великі за обсягом і патетичні за змістом, зосереджувалися на описі досвіду осіб, які були чимось обдаровані в Сан-Джованні Ротондо. Благодійник цих дарів залишається в тіні. Картаний Церквою, приневолений “внутрішніми наказами”, безмежно послухний наставникам, ніколи не виявляв до кінця своїх думок, не мав приятеля, який би міг його зрозуміти. Тому нам майже невідомо про його земні клопоти та радощі. Мабуть, переживав такі хвилини. Про це свідчить несподіваний розпач після втрати матері. Можна вважати, що це була неконтрольована ним хвилина, коли душевний біль у природний спосіб проявився назовні. А було це

так: Донна Джузеппе прибула до Сан-Джованні Ротондо на Різдво Христове 1929 року, яке хотіла відсвяткувати зі сином. Старенькою опікувалася Марі Пиле, американка, відома духовна дочка отця Піо. Була зима, а Донна Джузеппе не хотіла тепліше одягнутися, тому під час різдвяної меси, яку відправляв її син, захворіла на запалення легенів. Стан був безнадійним. Отець Піо щодня відвідував хвору маму, проводячи біля неї довгі години. Подавав ліки, старався виконати всі її бажання. На питання одного з лікарів, чому не хоче оздоровити свою матір, відповів: “Нехай станеться Божа воля”.

І сталася. Мати після кількадечної хвороби померла. Як уже згадували, розпач сина був чимось несподіваним. Зрештою, впродовж усього життя життя, хоча й оточував її належною пошаною, однак будучи монахом міг повністю “забути” про батьківський дім. Але твердо знав, що після такого важкого праведного життя мати опинилася на стороні Божих обранців. Чому ж Піо так розпачав, уголос плакав і волав: “Моя мамо”. Щось розтопилося в ньому, вибухнув стримуваний жаль, який дивував багатьох. Чулися такі питання: “Інших учив, що потрібно біль і терпіння жертвувати Богові, а сам не може стриматись!” Стримався, а навіть декому відповів: “Це – сльози любові й тільки любові”.

“Всі клопоти і катівні людей, зібрані разом, беру на себе, о мій Боже, та прагну мати хоча б малу їхню частку. Я нічого іншого не хочу і не

прагну, як тільки того, щоб померти або надалі любити Бога. Або смерть, або любов, бо життя без любові – гірше смерті”. Це – волення отця Піо – містика, все життя якого було виявом любові. Любов і біль, гіркота й солодкість – такі відчуття описав у своїх листах цей незвичайний слуга та наслідувач Розіп’ятого Христа. Не тільки описав, але пережив і перетерпів, жертвуючи все для ближніх.

А ось фрагменти листів отця Піо до його духовного провідника, в яких виявляється скарга змученої понад міру людини – на душі і на тілі – а, незважаючи на це, відданої праці для ближніх. “Пам’ятай про мене і довір мене Божій любові, щоб труд праці, який мене постійно пригнічує та тяжіє наді мною впродовж дня і вночі, а також фізичні терпіння, які від певного часу посилюються, не довели мене до упадку. Весь час працюю, не звертаючи уваги на терпіння, які мене мучать. Роботи настільки багато, що не маю часу зосереджуватися на собі”.

“В глибині моєї душі Бог уклав багато ласк, а це лише дякуючи співтерпінню з людською бідною, особливо з огляду на потребуючих і нужденних. Найсильніше відчуття співтерпіння з’являється у моїй душі на вигляд якоїсь бідної людини. Тоді в мені народжується велике і раптове прагнення прийти їй на допомогу. Коли дізнаюся, що хтось терпить душевно чи фізично, то чи не зроблю всього, що є необхідним? Прагнув би її побачити, коли Господь звільнить

її від зла. Охоче би прийняв за ближнього удари і биття в плечі, щоб заховати його від кари (на яку заслужив гріхами). Хотів би також прийняти всі його клопоти і дати йому тільки плоди прийнятих мною терпінь...”

“Бачу, що знаходжуся в остаточній самотності. Я один несучу тягар усіх. Мучить мене думка, що не можу принести душевного полегшення тим, кого довірив мені Ісус. Ось бачу стільки нещасних душ, які прагнуть знайти виправдання злу, погорджуючи найвищим Добром. Це прагнення мучить, катує, винищує мозок і ранило серце. Моя праця триває неухильно і є знаком особливої відповідальності за інших”.

25 квітня 1959 року отець Піо, важко хворий, вклався до ліжка. Чергові консультації найвідоміших професорів медицини ставили один тривожний діагноз: прогресуючий рак легенів. Здавалося, що отцеві Піо залишилося жити кілька місяців. Стан хворого погіршувався з тижня на тиждень. І ось у серпні відбулося те, що можна назвати чудом. “У цей час, – як згадує о. Маріо Мазоне, єзуїт, засновник Марійського Євхаристійного руху, – я подорожував по усій Італії, везучи від міста до міста скульптуру Фатімської Матері Божої, яка вже відвідала весь світ. Саме 25 квітня ми прибули до Італії. Це був день, коли раптово захворів отець Піо. До Фоджії приїхали 5 серпня, а ввечері були вже у містечку отця Піо. Наближалось 10 серпня – річниця священничих свячень отця Піо. До Сан-Джованні Ротондо

з'їжджалися натовпи прочан. Разом з пілотом вертольота, в якому подорожувала статуя, і кількома місіонерами ми попрямували до келії отця Піо. Він лежав у ліжку, змінений терпінням, укритий потом. "Отче, – звернувся я до нього, – благослови нас і промов хоча декілька слів, щоб я міг повторити їх паломникам, які моляться до Богородиці. Тихим, захриплим голосом відповів: "Нехай вас Бог благословить за добро, яке чините для Церкви в Італії. Скажіть людям, аби практикували добрі поради Марії".

Близько полудня принесено його на ношах перед обличчя Фатімської Матері Божої, щоб міг побачити Її й помолитися. 14 серпня ми покинули Сан-Джованні Ротондо. Лише вертоліт піднявся в повітря, я попросив пілота здійснити два кола над монастирем Капуцинів і лікарнею, яку збудували з ініціативи отця Піо, а потім ми взяли напрямок на Фоджі. Коли були вже далеко, я відчув, що щось мене сильно тягне назад до отця Піо, і то так настирливо, що я звернувся до пілота: "Поверни назад і на хвилинку затримайся над монастирем". Капітан послухав, повернув назад, і кілька хвилин ми нерухомо висіли в повітрі над цією частиною монастиря, в якій знаходився отець Піо. Потім розповідали, що коли отець Піо почув гуркіт вертольота, сів у ліжку і так почав молитися: "Пресвята Матінко, коли ти прибула до Італії, мене підкосила хвороба. Тепер від'їжджаєш, залишаючи мене в такому стані?" Як тільки вимовив ці слова, усім

його тілом раптово струснуло. Налякані монахи, які стояли біля ліжка, думали, що надійшла смерть. Але це дивне явище тривало декілька секунд. Пізніше отець Піо відчув себе набагато краще. Обличчя його порожевіло, дихання стало спокійним, ритмічним. Повідомив, що нічого його не болить, що до нього повертаються сили і що хоче підвестися з ліжка. Тут же покликали лікарів. Вони заново провели медичний огляд. Від страшної хвороби не залишилося ані сліду. Після двох днів отець Піо зійшов до костелу, щоб відправити Службу Божу, сповідати і зустрічатися з вірними.

Довгі роки лікарі задумувалися над тими, як отець Піо, носячи рани на усьому тілі, міг прожити стільки років. Люди, які зазнали його прихильності й доброти, говорили, що це був чоловік, "хворий на серце", не в значенні фізичної недуги, а "хворий" з любові.

З багатьох висловлювань і листів отця Піо видно, що явне усвідомлення свого незвичайного посланництва поєднувалось у нього з переконанням, що є нічим у Божих очах. Одного разу йому показали молодого чоловіка, який, завдяки йому, зазнав чудесного оздоровлення. Отець Піо знітився так, наче почув догану, й шепнув: "Не знаєте, що говорите. Нехай вам Бог простить!" Бодем наповнювали його також знаки ідолопоклонницької уваги, які з ентузіазмом виявляли до нього натовпи. "Що вони виробляють, ці люди ведуть себе, як погани, віддаючи мені честь..."

В останній період життя страждання отця Піо посилювались, коли кожен вечір заставляв його повністю змученим, завжди готовим прийняти “сестру смерть”.

Останніми роками його ходьба нагадувала волочення ногами: жаль було дивитися, як спускався сходами. Від березня 1968 року змушений був користуватися візком, щоб могли пересуватися.

Маючи великий досвід терпіння власного тіла, був дуже вразливим на хвороби інших, про які безперервно йому розповідали – в сповідальниці, у церковних переходах, в коридорах, під час коротких зустрічей, чи у сотнях листів. Стало звичкою, що в безнадійних ситуаціях, коли вже нічого не можна було вдіяти, зверталися до отця Піо.

Отець Піо мав багато співчуття до хворих, здавалося, прагне взяти на себе всі їхні немочі. Але це було неможливим, як неможливим було відсунути терпіння від людства. Проте можливим було принести людям полегшу. Про таку можливість – уділяти хворим полегшення й допомагати їм у цій ділянці, яка позбавлена лікарської опіки, – отець Піо думав вже від 1922 року, також заохочуваний офірами, які отримували з метою “чинити добро”. Але лише в 1940 році його перші незрозумілі прагнення стали уточненими в певній конкретній формі. Тут необхідно згадати трьох його духовних синів, які внесли значний вклад у здійснення планів отця Піо. Їхнє прив’язання до отця було таким великим, що переселилися

неподалік нього на постійно. Це були: фармацевт Карло Кісварді з Зари, лікар Джулієльмо Санджунетті з Парми, агроном Маріо Санвіко з Перуджії. Натомість вони стали основними дорадниками і виконавцями великого плану.

9 січня 1940 року отець Піо прийняв конкретне рішення. Закликав до себе трьох своїх найвірніших синів і зрозуміло сказав, що цього вечора вирішує почати велику справу, яка має існувати й розвиватися також і після його смерті. Треба було щось зробити для хворих Тарганой, й не тільки для них. Вирішив, що біля костелу делле Гразі повстане велика лікарня.

Коли поширилася звістка про рішення отця Піо, зі всіх сторін почали надходити пожертви: від малих, яких можна порівняти з вдовиною лептою, до багатих датків від осіб, котрі володіли фінансовими капіталами. Ентузіазм був настільки великим, що дехто на початку остерігався, що це – солоний запал, який може швидко затихнути. Однак джерело доходів було постійним і дозволило завершити це діло, яке здавалося неможливим.

Отець Піо прагнув виконати справу з розмахом, з передбачливою здібністю, яка не могла походити від бідного чоловіка з П’етрельчини, котрий досі нічого подібного ніколи не бачив на землі. Можливо, Господь Бог дозволив йому це побачити в одному із видінь.

У 1946 році організувалося товариство, яке мало взяти на себе ініціативу керівництва. Думали, як його назвати і як назвати нову будову.

Отець Піо зразу знайшов відповідну назву: “Дім Полегшення у Терпінні”. Не хотів, щоб говорили про лікарню або клініку. “Дім” – поняття, пов’язане з родинним життям, яке асоціюється з домашнім вогнищем. А ціль – приносити полегшення терплячому, полегшення спочатку для душі, а потім і для тіла. Це було правдиве Боже діло і плід людської любові, бо постало завдяки пожертвам, які надходили з усього світу. Отець Піо прагнув, щоб воно було знаряддям передання Божої любові хворим і тим, хто буде працювати в цьому Домі. Кому надати першість, якщо можна говорити про першість тих, кого пов’язує терпіння? І в цій справі отець Піо ясно висловився: “Перш за все цей Дім повинен слугувати вбогим хворим”. Але хотів, щоб усіх трактували однаково, з братерською любов’ю.

Дуже часто хворий у лікарні відчуває себе більше предметом, аніж людиною. Відчувається номером. Не є це пан Х. чи пані У., але, наприклад, ліжка номер 32. Тут мало бути по-іншому. Тут хворий повинен відчувати себе братом, якого лікують брати.

В 1947 році покладено під будову наріжний камінь. Це здавалося божевіллям, однак було чудом любові й відваги. Не можна обминути увагою двох інших творців того починання: інженера Луїджі Гіслері, проектанта нового маєстатного будинку, з характерними колонами фасаду, які нагадують щось святе, а також Анджело Лупі та його нескінченну винахідливість у будь-яких труднощах.

Анджело Лупі нагадує іншого Анджело, Анджело Баттісті, який займав відповідальну посаду у Ватиканській Раді Секретаріату і був покликаний отем Піо на уповноваженого – став першим головою і першим адміністратором Дому. 5 травня 1956 р., десять років після початку будівництва, настало урочисте відкриття. Здавалося неможливим, що ця сувора скеляста місцевина, яка надавала околиці холодного вигляду, неприваблива для ока, демонструвала тепер такий чудовий будинок. Пізніше будувалися інші приміщення, нові відділи долучалися до попередніх.

Дякуючи своїм найсучаснішим апаратам, лікарня стала однією з найкращих у Європі, не втрачаючи при цьому своєї ролі “дому” з братерською гостинністю. Для того, аби щораз більше іти назустріч людським потребам, тут з часом відкрито Дім спокійної старості.

Минають роки від часу смерті отця Піо, а розширення і вдосконалення його проекту триває. Тепер планується організація подібного діла в Меджугор’ї: це буде лікарня св. отця Піо.

Чи таке неправдоподібне досягнення було тріумфом отця Піо? Можна сказати, що реалізація цієї справи дозрівала впродовж років страхітливого страждання, особливо під час цієї другої недовіри до отця, про яку, хоча з боєм, але треба говорити.

Недаремно святий Павло писав до Тимотея: “Та й усі, хто побожно хочуть жити у Христі Ісусі, будуть переслідувані” (2 Тим. 3,12).

До цього часу збудовано багато пам'ятників отцеві Піо в Італії і за кордоном. Ще більше їх споруджуватимуть у майбутньому. Але, напевно, найкращим пам'ятником для нього є "Дім Полегшення в Терпінні". Це – пам'ятник, народжений і збудований з любові. Недаремно отець Піо завжди вважав його "справою Божого Провидіння".

Папа Пій XII пророчо відчував його глибоке значення, коли говорив 8 травня 1956 року: "Дім Полегшення" покликаний до впровадження в догляд за хворими концепції поглибленої й, одночасно, більш надприродної людяності". І далі: "Дім був плодом однієї з найвищих інтуїцій, ідеалу, який довго дозрівав і вдосконалювався через контакт з найрізноманітнішими й найжахливішими моральними та фізичними стражданнями людства".

Немає сумніву, що цей Дім, також з естетичного пункту бачення, є справжнім витвором мистецтва, який не можна було собі уявити, дивлячись на скалисту голу місцевість. Проект здавався божевіллям, коли розпочиналися роботи. Тепер говориться про чудо. Звичайно, ця будівля надала нового обличчя всій околиці. Це вже – не гнітючий вигляд, але величавий витвір делікатного кольору: весь фасад закінчується кам'яними плитами з граніту ясно-рожевого кольору. Геніальним виявився доктор Сангуїнетті, який вирішив занурити будинок серед десятків тисяч дерев-піній, котрі розміщені з великим смаком. Справжня краса Дому та довколишнє оточення зробили околицю невпізнанною для тих, хто бачив її раніше.

День одинадцятий

Спасіння душ

У полум'ї любові кожного дня згорало життя отця Піо. Неустанна боротьба зі злом, свідомо аскеза, страждання фізичні і моральні, ревне молитовне життя й апостольство були щоденним хлібом у його житті. Багато хто замислюється над тим, як можна так жити: весь час нести хрест і боротися?

22 січня 1953 року отець Піо святкував золотий ювілей свого чернечого життя. З усім жаром серафимської любові відновив свої обітничі убогства, послуху й чистоти. Отець провінціал, який брав участь у цій урочистості, сказав декілька прихильних слів на його адресу. Костел не міг умістити всіх вірних. Зростала кількість тих, хто, за посередництвом падре Піо, отримав ласки від Бога. Кожного разу в монастирській хроніці занотовувалися ласки наvernень. Надходили листи з подяками. Отець Піо з францисканською простотою все це приписував Божій доброті.

Отримані Божі ласки збуджують у душах радість. Один з наvernених так писав до отця Піо: "Мій золотий отче, не дивуйся, що так звертаюся до тебе. Я відчуваю, що народився заново і тільки тепер починаю справжнє життя. Прийми мене за свого духовного сина". Отець Піо був більше, аніж інші, близько Бога-Чистоти,

Бога-Невинності. Не міг оминати терзань, відчуваючи найбільші мерзотності гріха. Знав, що кожен гріх був раною, завданою Христові. Знав, що кожної хвилини хотів би сказати. Через теплодухоту кожен раз відслоняв заслону сповідальниці, і тоді можна було побачити вираз його обличчя, на якому вимальовувалися почуття сорому, дерзань і терпіння. Писав: “Як можна дивитися на Бога, який є засмучений злом, та, одночасно, самому не засмутитися? Як можна дивитися на Бога, який стримує стріли Свого гніву і готує для людини інші ліки? Чи не є це чимось подібним до підняття однієї руки, щоб нею підтримати рамено, а другу в гніві скерувати на власного брата. А це – з двох причин: аби геть відкинути зло і швидше піти з того місця, де знаходяться, – бо рука судді тяжіє над ними, – й так розрядити свій гнів?”

А затверділі у злі? “Божа ласка не схиляє грішників до покаяння, Його доброта їх не притягує; коли їх карає – не каються, в солодкості – стають нахабними, у суворості – шаліють, в протиріччях – впадають у розпач. Є глухими, сліпими, байдужими до всього, що могло б ними потрясти, при найменших нагадуваннях, як і найбільших заохоченнях не роблять нічого іншого, як тільки подвоюють темряву і так підтверджують свою затверділість. Чи може бути більшою від тієї і страхітливою гордяня?” Ось тут знаходиться таємниця “його” великої суворості, яка доходить до вибуху гніву.

Отець Піо, хоча був таким великодушним і вразливим на людські страждання, не зносив найменшої образи, заподіяної, хоча б несвідомо чи легкодушно, Богові. Його заступництва ніколи не були спричинені жодними матеріальними аспектами, сподіваною фінансовою “винагородою”. Так сталося у випадку одного з духовних синів отця Піо, молода дружина якого після важких пологів знаходилася в критичному стані. Муж – багатий промисловець, який проживав в одному з міст П'ємонт, надіслав до о. Альберта телеграму з проською про заступництво отця Піо із запевненням, якщо отримає для дружини ласку оздоровлення, пожертвує велику суму грошей на лікарню “Дім Полегшення в Терпінні”.

“Я одразу пішов до отця Піо, – згадує о. Альберт, – і повідомив його про цей драматичний випадок, а він до сліз зворушився долею молодої жінки і запевнив мене, що буде за неї молитися. Коли я вже відходив, отець Піо запитав, ким вона є. В цей час я тримав у руці телеграму, яку зачитав. Отець Піо, почувши, що муж жертвує велику суму, коли відбудеться чудо оздоровлення, випростався і піднесеним голосом заволав до мене: “Іди вже собі!” “Але ж, отче, – звернувся я до нього, – що маю відповісти?” На те отець Піо: “Він хоче Богові ставити умови, хоче купувати ласку за гроші! З Богом немає договорів! А ти напиши, що благословляю хвору і що...” – тут обличчя отця Піо змінилося під впливом якогось великого внутрішнього терпіння – буду молитися за спасіння її душі”.

Після кількох днів я довідався від чоловіка хворої, що вона померла в той самий день і у тій самій годині, коли я розмовляв з отцем Піо. Мені стало зрозумілим, чому в цей полудень такий біль відобразився на його обличчі і чому сказав, що буде молитися за спасіння її душі”.

Відомими є випадки, коли особи від'їжджали зі злістю на отця Піо (бо не отримали відпущення гріхів) та з постановою, що більше ніколи їхня нога там не появиться. Але, рано чи пізно, відчували якесь непереборне прагнення повернутися туди. Часто саме вони ставали найвірнішими гістьми в Сан-Джованні.

Отець Піо любив грішника, але був непримиренним щодо гріха. Ось деякі типові вислови: “Загублений, прямуєш до пекла!”, “Коли перестанеш займатися свинством? Не знаєш, що це – смертельний гріх. Вимітайся!” Люди просили, наполягали, але тим разом було важко змінити думку. Нікому не заглядав в обличчя: багаті чи бідні, гарні чи ні, він дивився у душу. Всі – без різниці, чи був це міністр, чи робітник. Багато признавалося: “Здається, що тут ми, як на Божому суді, з голою душею”. До створення такої атмосфери також причинявся людський фактор: довге чекання, не раз кілька днів, а навіть тижнів, необхідність конкретних висловлювань з приводу великого напливу людей, – все це приводило до того, що люди добре підготовляли те, про що мали сказати. Був час на роздуми і підготовку своїх висловлювань.

Розгрішення в отця Піо отримували не тільки віруючі люди, зв'язані з Церквою. Відома описана Рено Аллег'єро історія доктора Франческо Річчарді, воюючого атеїста, який довгими роками вів боротьбу проти релігії взагалі, а зокрема проти капуцина-стигматика. Цю діяльність полегшував йому факт, що проживав він недалеко конвенту Капуцинів у Сан-Джованні Ротондо, того – за його словами – гнізда темноти і шарлатанства. З цього приводу отець Піо дуже страждав. Після кількох років агресивних нападів доктора Річчарді захворів. Колеги-лікарі одноголосно поставили діагноз: рак шлунку. Оперувати вже запізно! Одного дня надійшла звістка, що доктор помирає. Біля дому Річчарді зібралось багато людей, декотрі на колінах молилися про його навернення. Місцевий старий катедральний канонік, Дон Пренціпе, зібравши всю свою відвагу, постукав до кімнати вмираючого, пропонуючи священницьку послугу.

– Не хочу бачити кліру! – зустрів його злостивий окрик. Щоб відмова була виразнішою, жбурнув у сторону священника якийсь предмет. Не звертаючи на це увагу, священник настоював на своєму.

– Залишіть мене в спокої! – кричав доктор. – Тільки отець Піо міг би мене висповідати. Але стільки років я надто його ображав. Напевно, не захоче прийти. А, зрештою, не виходить з монастиря. Тоді помру так, як жив. Досить!

Свідки так описують цю сцену: “Густий сніг сипав згорі на завмерлий натовп, який клячав,

і на отця Пію, котрий ніс Гостію, сховану на грудях. Про що розмовляв з доктором? Що пообіцяли собі? Лише монах увійшов до кімнати, хворий розкрив назустріч йому свої обійми і щиро посміхнувся. Лице старого агностика проясніло.

— Нехай отець мені пробачить! Висповідавшись, почувши пробачення і прийнявши святе Причастя, міг би спокійно померти, але “помста отця Пію не була б прекрасною, якби не випросив у Бога ще більше ласк для грішника. Через три дні доктор Річчарді встав з ліжка. Ракова пухлина зникла без сліду. А доктор Річчарді, який завжди був “холодним або гарячим”, тепер з більшою завзятістю боронив отця Пію перед іншими противниками, яких ніколи не бракувало...”

Отець Пію прекрасно відчитував психіку і ментальність особи, з якою стикався. Здавалося, дослівно читав у серці кожного й безпомилково поступав з людьми, ведучи їх – навіть коли боронилися – до їхнього добра. Одного разу відомий актор Кампаніні переконав свою приятельку, також акторку, відвідати отця Пію. Вела її до Сан-Джованні Ротондо гаряча цікавість: побачити незвичайні явища, пов’язані з отцем Пію, а не турбота про власну душу. Після приїзду повідомила Кампаніні, думаючи, що той представить її отцеві Пію. Однак довідалася, що в Сан-Джованні Ротондо немає жодних протекцій. Щоб дійти до отця Пію, треба було

піти до костелу і встати в чергу до сповідальниці. Акторка – досить відома – одяглася так, щоб не можна було її впізнати, заклала чорні окуляри й стала в чергу до сповіді. Коли надійшла її черга, сповідалася лише кілька секунд. Невідомо, що їй сказав отець Пію, бо зірвалася, наче ошпарена, і з поспіхом вибігла з костелу. Кампаніні, який відвідав її в готелі, побачив, що вона розлючена. Зі злості плакала, говорячи на отця Пію: “Це не святий, а неотесаний грубіян, він мене вигнав геть”. Кампаніні старався її втішити, але артистка навіть не хотіла слухати про цього ченця. “Не хочу і тебе більше бачити!” Швидко виїхала до Риму. За тиждень у кімнаті Кампаніні, який ще залишався в Сан-Джованні Ротондо, прозвучав телефонний дзвінок. “Не можу спати, – скаржилася акторка, – отець Пію мене переслідує, всюди його бачу, відчуваю, що не буду мати спокою доти, поки щиро з ним не порозмовляю”. Повернулася, і тим разом її зустріч з отцем Пію мала цілковито інший характер. Отець досяг мети. Жінка вже не думала про сенсації та чудеса, а всю свою увагу сконцентрувала на власній душі. Зосереджено, розкаяна приступила до Таїства Покаяння, прийняла святе Причастя і ще багато разів поверталася до “неотесаного” ченця.

Один науковець, якому не давали спокою сумніви щодо віри, написав листа до отця Пію, просячи його допомогти у виборі і віднайти душевний спокій. Після двох днів внутрішній

День дванадцятий

Апостольство

“Неустанно поклоняюся Богові за те, що дав мені пізнати шляхетні й добрі душі. Я сказав цим душам, що вони – виноградник Господа, в якому посудиною є віра, вежа – надією, пресом – свята любов, а огорожею – право Боже, яке їх відрізняє та відділяє від дітей цього світу.

Спрямовуючи це слово до тебе, скажу так: твоя добра воля є виноградником, посудиною – святе натхнення, яке прагне досконалості, котру Бог посилає з Неба, як дощ; вежею є свята чистота, що повинна бути зі слонової кості, як це сказано про вежу Давида; пресом є послух, який приносить великі заслуги тим, хто його додержується; огорожею – ваші обітницькі й прагнення.

Нехай Бог оберігає цей виноградник, який посадив своєю міццю. Господь учинить так, щоб він був багатий життєдайними водами (приносив плоди) спасенних ласк і нагромаджував їх у своїх посудинах. Нехай Бог завжди оточує опікою цю свою вежу. Нехай Бог керує й обертає пресом, наскільки це є потрібним, щоб міг витиснути добре вино; нехай тримає його зачиненим і оберігає за доброю огорожею, яка збудована навколо нього. Нехай Він учинить

так, щоб Ангели були його постійними робітниками (в цьому винограднику)”³⁷.

Отець Піо, знаючи, яку велику силу має молитва, постановив організувати так звані молитовні групи, щось на зразок зібрань вірних, які будуть з ним неустанно молитися, аби обійняти молитвою всю земну кулю. Коли вони виникли? Важко конкретно відповісти, але їх початок сягає 1917 року. Коли в зимовий період місцеві жінки збиралися біля монастирського каміну, отець Піо навчав їх молитві, зокрема розважанню Муки Господньої. До жінок, які називалися духовними дочками, пізніше приєдналися духовні сини. Цей рух набрав розмаху під час останньої війни. Був відповіддю на відозву Пія XII про більшу християнську молитву. Папа у 1940 році звертався до членів Католицької Акції: “Моліться... цей заклик адресуємо мешканцям міст і сіл. Закликаємо молодь: навчіться молитися!.. Взиваємо католицьких підприємців і працедавців: за допомогою молитви старайтеся розв’язувати труднощі та проблеми. Закликаємо всіх: піднесіть свої серця до Бога!.. Без збереження молитовного життя не можна на довгий час зберегти вірність Божим правам і вберегтися від важких провин. Молитва є переможною та найміцнішою зброєю, яка нам дозволяє перемогти труднощі та наступити світу... Молитва – ключ до Божої скарбниці, результативна зброя в боротьбі добра зі злом. Хто ж не повинен молитися, люблячи Бога, заносючи до нього покірні молитви і благання, а також за все Йому дякувати?”

Друга світова війна була особливим випробуванням для молитовних спільнот отця Піо. Молитва повинна була бути зброєю для перемоги над трагедією зла й відродженням людства. Монах конкретизував діяльність груп, говорячи, що це мають бути “школи віри, серця, повні любові, в яких має бути присутнім Христос, під проводом священників і духівників”. Практично, не було якихось формальних установ, які керували б їхньою діяльністю. Йшлося про конкретне втілення в життя слів Христа, записаних у св. Матея: “Коли двоє з вас згодиться на землі просити що б там не було, воно буде дано їм Моїм Отцем Небесним; бо де двоє або троє зібрані в Моє ім'я, там я серед них” (18, 19-20).

Це євангельське право отець Піо сконцентрував, звертаючись до всіх словами: “Якщо ви є моїми духовними дітьми, молитесь зі своїми рідними кожного вечора... Хоча б раз на тиждень зустрічайтесь в своєму парафіяльному костелі, аби взяти участь у Службі Божій, розважайте Слово Боже і живіть Ним. Разом приступайте до святого Причастя й адоруйте Христа в Пресвятому Таїнстві Євхаристії”. Звідсіль завдання молитовних груп отця Піо, – за отцем Граціаном Майкою, – можна коротко окреслити чотирма словами: *elevare, sentire, adorare, vivere*. “*Elevare*” – заносити молитви до Бога і благодати милосердя для світу; “*sentire*” – доброю участю в Службі Божій переживати таємницю любові Христа до людини і прагнути участі в невичер-

пних скарбах любові та терпіння, які пожертвувала Господеві Ісусова Мати за спасіння людської родини; “*adorare*” – обожнювати Бога, Христа в Пресвятій Євхаристії, у найбільшій таємниці, в якій Бог Отець дав Свого Сина людям, щоб були спасеними; “*vivere*” – жити в Божій ласці, з усвідомленням своєї малості перед Господом, уподібнюватися до Ісуса через працю над собою і співпрацю з ласкою Божою.

31 липня 1968 року Апостольська Столиця визнала “молитовні групи” релігійними товариствами. Опікуватися ними довірили настоятелеві монастиря в Сан-Джованні Ротондо. У час, коли отець Піо відходив з цього світу, діяло вже понад сімдесят молитовних груп у двадцяти країнах світу. До них належало 70 тис. вірних. У даний час їх настільки багато, що неможливо перелічити.

Хтось робив закид, що його батьківство зв'язувало свободу інших, було нав'язуванням чужої волі і т.п. З цього приводу скаржився монах, говорячи: “Дехто вважає, що, роздаючи ласки, накидаю іншим свою волю”. Відповідав: “Нічого подібного, я є безсильним проти волі інших”.

Справа в тому, що отець Піо прагнув співпраці з іншими, молився за це чи, як виразився до когось: “Для твого добра жебрав і жебраю твоєї любові до Христа”. Оскільки чернець знав майбутнє, тому міг у багатьох випадках “виходити” всупереч того, що і так станеться. Важко це зрозуміти, багато теологів думало над цією загадкою. Краще глибше над нею не задумува-

тися. Так, наприклад, Вінченцо Катималано розповідає, що багато років прожив далеко від Церкви, і ніщо не вказувало на те, що колись знайдеться на дорозі до Бога. Йому було достатньо лише однієї зустрічі з отцем Піо, аби попереднє його життя розвалилося. Тепер утримує три лепрозорії (лікувально-профілактичний заклад для хворих на проказу. – *Прим. ред.*) в Африці, а свою переміну називає не інакше, як чудом. Є аніматором кількох молитовних груп, їздить з доповідями про капуцина отця Піо, апостолеу своїм життям.

Сьогодні молитовні групи є наче продовження діяльності отця Піо, як в значенні духовному, так і фізичному. Останнє неодноразово виправдовується. Між іншим, свідчення про це склав Джованні Венуті, який багато років хворів, і жоден з лікарів не міг поставити діагноз. Підозрювали рак печінки, але операція нічого не показала. Одна з приятельок порадила йому звернутися за допомогою до отця Піо. “Він же давно помер,” – сказав хворий. “Але є його діти, його молитовні групи,” – відповіла. Ефектом було те, що одна молитовна група з Падуї вимолвила для хворого цілковите оздоровлення. Венуті був переконаним, що за посередництвом отця Піо відбулося чудо. Таке ж зізнання склав й у Сан-Джованні Ротондо, куди приїхав з подякою за отримане здоров’я.

Неможливо приховати й того, що більшість осіб в молитовних групах, – це ті, хто зазнав

якихось дарів від отця Піо. Згідно зі словами св. Томи з Аквіну: “ Ці люди не були би такими, якими є, якби не отримали виразних знаків, котрі підтверджують правду”. Важливим є щось інше: молитовні групи отця Піо “перепоясали” землю ланцюгом молитви, сердечності й доброти. Підкреслюється їхнє віддання ієрархії, що є згідним з настановами отця Піо, як також і францисканством. Поруч з іншими сучасними течіями віднови в Церкві молитовні групи становлять, як висловився Павло VI, “загін осіб, котрі моляться і які, за прикладом засновника, вірячи в його духовну допомогу, посвячують себе християнському життю, даючи свідчення молитовної єдності, зі взаємною любов’ю й євангельською убогістю”.

“Бог не кожного взиває до того, щоб спасати душі і поширювати Його хвалу гідним апостолятом слова. Треба собі запам’ятати, що це не є єдиним і винятковим засобом для досягнення цих двох великих ідеалів (спасіння душ і поширення Божої хвали). Душа може поширювати Божу хвалу й причинятися до спасіння душ також і автентичним християнським життям, неустанно молячись до Господа, аби “прийшло Його Царство”, щоб “не вводив нас у спокусу” і “визволив нас від лукавого”.

Власне, це треба робити: неустанно жертвувати себе Господеві. Молімося за дволиких і холодних, молімося також і за ревних. Особливо молімося за Святійшого Отця, за всі духовні й

матеріальні потреби Святої Церкви, яка є нашою найдорожчою Матір'ю. В особливий спосіб молимося за тих, хто працює над спасінням душ і для Божої хвали на місцях, серед багатьох невірних та затверділих серцем народів”³⁸.

Апостольство отця Піо мало ще один вимір, можна сказати – таємничий. Було це апостольство офіри і терпіння. Отець Піо усвідомлював те, що Господь обрав його співпрацівником у ділі Його Відкуплення і що ця праця здійсниться не інакше, як тільки через Хрест. Хрест – ліхтар, який кидав світло на кожен крок його болісної дороги. Хрест – це також невичерпне джерело мужності, великодушності, вірності й витривалості, яких вимагало його покликання. Отець Піо знав, що все його життя, як і Вчителя, зазнаватиме терпіння та болю.

“Терплю, дуже терплю, але, дякуючи доброму Господеві, відчуваю, що ще маю трохи сили. А чого ж не в стані виконати творіння з допомогою Ісуса Христа? Не прагну, аби хрест став легшим, оскільки терпіння з Ісусом є дорогим для мене. Споглядаючи хрест на раменах Ісуса Христа, завжди себе відчуваю більш зміцненим, отож тішуся святою радістю.

Однак відчуваю в своєму серці також велику потребу щораз голосніше волати до Христа: удали того, що наказуєш; що хочеш, те наказуй.

Мій дорогий отче, не дозволяй, аби думка про мої страждання кидала тінь на Твоє обличчя і на Твої очі, тінь, яка б могла засмутити Твоє серце. Так! Мій отче, не плачмо! Врешті-решт,

мусимо ховати наші сльози перед Тим, хто їх посилає, перед Тим, хто сам їх пролив і надалі щоденно проливає з приводу людської невдячності.

Він обирає собі душі, а серед них – без жодної моєї заслуги – обрав також і мою, щоб допомагала Йому в цьому величезному завданні – звершення діла спасіння людей. Чим більше терплять ці душі без найменшої втіхи, тим більше полегшення приносять терпінням доброго Ісуса. Ось причина того, чому прагну терпіти щораз більше, без утіхи. У цьому – джерело всієї моєї радості”³⁹.

Місія, яку о. Піо має виконати через терпіння і жертвування себе, стає щораз виразнішою. Він розуміє її красу, а щоб “зробити приємність Ісусові”, “подобатися Ісусові” цілковито віддається своїм терзанням. Ось з яким запалом і переконанням виражає ці почуття:

“Ісус говорить мені, що в любові Він є Тим, хто мені приносить приємність, натомість у терпіннях я є тим, хто Йому приносить приємність. Прагнення здоров'я тепер було б пошуком радості для мене, а не пошуком утіхи для Ісуса. Так, люблю хрест, тільки хрест, люблю його тому, що завжди бачу його на раменах Господа. Ісус добре знає, що усе моє життя, все моє серце присвячене Йому і Його мукам. (...)

Коли Ісус хоче, аби я зрозумів, що Він мене любить, дає мені відчутти смак Своєї Муки, ран, терну, терзань. Коли хоче, щоб я радів, наповнює моє серце тим духом, який є вогнем,

і говорить мені про свої розкоші. Однак коли Він хоче бути втішеним, говорить мені про Свої терпіння, запрошує мене голосом, який є, одночасно, проханням і наказом, щоб я приніс в жертву своє тіло для полегшення Його терпінь.

Хто може Йому суперечити? Роблю висновок, що я надто причинився до того, що Він терпів з приводу моєї нищої поведінки, що довго плакав з приводу моєї невдячності – дуже болісно Його ображав. Не хочу нікого, крім Ісуса, не прагну нічого, крім Його страждань. Оскільки ніхто не чує, дозволь мені сказати те, що я – готовий бути назавжди позбавленим солодкості, яку Ісус дозволяє мені відчувати, готовий витерпіти і те, що Ісус закриває переді мною Свої прекрасні очі, тільки щоб не закрити переді мною Свої любові. Якби це зробив, то я б помер. Не відчуваю себе в змозі жити без терпінь, не маю на це сили.

Можливо, я ще недостатньо глибоко висловився щодо секрету цього терпіння. Ісус Христос, Муж Болю, хотів би, щоб усі християни Його наслідували. Тепер Ісус Христос подарував цей келих і мені, а я прийняв його. Тому Він мене не щадить. Мої скромні терпіння – не безвартісні, але Ісус собі їх сподобав, оскільки, будучи на землі, дуже полюбив їх. Звідсіль, у певні особливі дні, в яких дуже терпів на цій землі, причиняється, що ще більше відчуваю терпіння. Чи не вистачило б тільки того, аби лише впокорувався і пробував скриватися від людських очей, оскільки я став гідним страждати з Ісусом і так, як Ісус”⁴⁰.

День тринадцятий

Смерть

“Твоє, отче, висловлювання: “Здається мені, що кінець твого земного життя вже недалеко”, справило на мене таке враження, якби я вже розлучився з цим життям і залишився поза собою. Вразив мене зміст твого листа, і на хвилину відчув полегшення у своїх терпіннях, які важко витримувати. Розширилися груди, і я наче вдихнув чистого повітря, котре освіжило мене. Воно пронизало (я це відчув) усі клітини мого тіла, пройшло через вени й кров. Я пережив велику розкіш і солодкість, мир душі та тіла. Було це таким правдивим, як найчистіше небо, й викликало окрик з глибини моєї душі: “О, яким же чудовим буде цей день! Ах, яким же чудовим буде краєвид тоді, коли будуть заплющуватися очі тіла, а розплющатися духовні, і побачимо Божого Обручника! О, якими ж ми будемо щасливими!”

Смерть – виразно бачу – це реальність, повна життя. В той час серце стає вільним і широким, як море. Думки, які непокоїли, болісні клопоти, втома нашого життя й усі розчарування, приниження, прикrostі і терпіння зникнуть в один момент, наче за дотиком чарівної палички, й більше про них навіть не згадаємо.

На жаль, за хвилину повертаюся до себе і опритомнюю, а на своїх плечах відчуваю вагу

цілого життя. Відчуваю себе повністю розбитим тягарем свого довгого заслання, яке дали залишається й триває. Це правда, що є тільки один крок..., і хрест буде вбитий на Голготі. Але цей крок, це встановлення хреста вимагає ще часу. А потім (уже на хресті), коли прийде на це час, – конання з Ісусом на хресті.

*Якби Господь захотів вказати моїй уяві цей день і вкоротити його, – день, який має надійти. Відчуваю велику потребу говорити про цей стан моєї душі, а, одночасно, коли про це розповідаю, огортає мене жах*⁴¹.

Не завжди отець Піо був лагідним святим, який спішить допомогти терплячим тілом і душею. Знав “абсолютну реальність”, а проникаючи за бар’єр простору та часу, інколи сповіщав болісні вісті. Траплялося, що оповідав людям день їхньої смерті, а робив це з таким спокоєм, якби розповідав про раптове оздоровлення. В час, коли величезні натовпи людей приходили до нього, отці капуцини попросили двох карабінерів охороняти отця Піо. Одного разу, коли він переодягався після Служби Божої, звернувся з посмішкою до одного з них, просячи, щоб пізніше зайшов до його келії, бо хоче щось важливе йому сказати. Задоволений і зацікавлений юнак поспішив до священика, а там отець Піо сказав йому: “Послухай, синку, за вісім днів помреш, відвідай батьківський дім”. “Не переживай, – продовжував капуцин, – чим є життя? Паломництвом: усі їздимо наче потягом. Попроси

перепустку та їдь додому”. Наляканий карабінер запитав, чи може розповісти про це провіщення. “Поки що – ні, – відповів чернець, – я сам оповім про це, коли надійде час”. Юнак повернувся до міста і попросив кількадечну відпустку. Не хотіли йому її надати так раптово і без причини. Тоді втрутився отець Піо, прохаючи начальника: “Відпустіть, будь ласка, на трішки цього біднягу до матері”. Прибувши додому, хлопець сказав батькам: “Отець Піо передбачив мою скору смерть. Я приїхав з вами попрощатися”. Після восьми днів молодий карабінер помер.

*“Прагну смерті, але тільки для того, щоб нерозривними узами з’єднатися з Небесним Обручником. Власне, хочу жити, ще більше терпіти. Ісус дав мені зрозуміти, що найкращим випробуванням і підтвердженням любові є терпіння. Здається мені, що завжди чогось шукаю й не можу знайти, а навіть не знаю, про що йде мова і чого шукаю; небагато терплю, люблю і хочу більше любити, – ось чого шукаю. Прагнув би терпіти ще більше для ідеалу, до якого прямую”*⁴².

Одного разу отець провінціал, відвідавши важко хворого отця Піо, пожартував: “Ти, отче, будучи таким послухним, не можеш і не повинен відійти з цього світу без дозволу й благословення наставника”.

“Добре”, – відповів отець Піо. А пізніше, у дні великих терпінь і гарячих прагнень відходу до Бога, жалівся, що наставник не дає йому

дозволу на смерть. “Ах, отче, – писав, – не чини зі мною, як тиран! Лише дозволю, а Ісус виконає решту... Як же від тебе все залежить, і Господь усе вклав у твої руки...”

Після декількох невдалих спроб випросити у наставника такий незвичний дозвіл, знеохочений звирився одному зі співбратів: “Отець провінціал ніколи не дасть дозволу на мою смерть”.

Надійшов день, коли отець Піо останній раз мав відправляти Службу Божу. Зібралися “молитовні групи”, які нараховували понад 100 000 осіб. Представники близько 740 “молитовних груп” з усього світу перебували цього дня в Сан-Джованні Ротондо. О 5 годині ранку отець Піо хотів, як завжди, відправити Службу Божу. На це не дав своєї згоди отець настоятель, оскільки стан здоров’я отця Піо був під загрозою. Отець Піо послухався. Але пізніше зі своїми співбратами зайшов до костелу, щоб таки відправити Богослужіння. Вірні, коли побачили його, стали вітати отця Піо окриками й оплесками: “Нехай живе отець Піо!”

Отець Піо одягнув священичі ризи і, підтримуваний співбратами, з великими труднощами підійшов до вівтаря. Інколи здавалося, що він упаде. З найбільшою увагою й побожністю відправив останню – як пізніше стало відомим – у своєму житті Службу Божу. Після подячної молитви повернувся до свого помешкання на першому поверсі монастиря, користуючись ліфтом, який збудували для нього.

О 10 годині 30 хвилин на площі перед костелом згромадилися представники “молитовних груп”. Учасники слухали передбачені програмою публічні лекції. В цей час у вікні показався отець Піо. Всіх огорнула велика радість. Отець Піо сердечно привітав присутніх і уділив їм благословення.

Увечері 22 вересня 1968 року о 18.00 годині була відправлена Служба Божа. Отець Піо брав у ній участь, сидячи в бічній лаві. На закінчення з цілого серця прагнув уділити священиче благословення. З труднощами підвівся, але був таким слабким, що не міг рухатися. Підтримуваний своїми опікунами, уділив присутнім благословення. Після Служби Божої його з кріслом віднесли до помешкання.

Було видно, що догорала свічка його працьовитого життя. Можна собі уявити зацікавленість оточення, величезного натовпу прочан. Хтось запитав: “Отче, як себе почуваш?” Отець Піо відповів: “Дуже погано, мої дорогі. Залишається мені тільки могила. Більше вже є там, аніж тут. Молись, щоб я помер”.

О 2.00 годині після півночі черговий брат розбудив отця настоятеля: “Отче, вставай, отець Піо дуже погано себе відчуває”. Отець настоятель швидко прийшов, а з ним і співбрати. Отець Піо повільно дихав, сидячи в кріслі. Його голова була легко похилена, а очі – заплющені. Життя відходило від нього. Лікар порадив уділити йому Єлеопомазання. Надходила агонія. Почали

відмовляти молитву за вмираючих. Молилися стрілисті акти: “Ісусе, Маріє, святий Йосифе, Вам віддаю моє тіло й душу! Ісусе, Маріє, святий Йосифе, будьте зі мною в хвилині мого конання”.

Отець Піо, витягнувшись навznak, ліг у ліжко. Хотів відпочити. Проте не заснув, а дивився в глибину келії. Можливо, бачив там якісь інші постаті. Із розмови з отцем можна було бути певним, що бачив Марію. Вона прийшла, аби забрати його з цієї землі. За хвилину почав розмовляти зі святим Франциском. Потім попросив сповіді й відновлення чернечої професії. Поважний монах був, на диво, сяючим і спокійним. Його обличчя набрало колориту, наче мав виздоровіти. Отож, сказав: “Більше боюся Божого милосердя, аніж суду тому, що мав час, аби дякувати Господеві, а Його любов заново наповнила мене, аж потопає у ній”.

Раптово хотів встати. Це занепокоїло співбратів. А він піднявся з ліжка, випрямився; був спокійним і, здавалося, енергійним, як ніколи. Сказав, що хоче йти туди, куди його положить. Хочє побачити це місце. Зробив малий крок, зблід і захитався. Отець Пеллегріно підтримав його і завів назад до ліжка, на яке обережно його вклав. Отець Пеллегріно вважав, що треба покликати допомогу. Однак цьому заперечив отець Піо: “Ні, ні, дай спокій, не буди нікого і не роби метушні”.

Такою є людська постава Святих: вони є тут на землі, а коли помирають, переживають і

відчувають сором, що можуть комусь заподіяти неприємність, зокрема тим, хто залишається. Наш стигматизований священник володів винятковими рисами: був дуже, дуже вразливим. Отець Пеллегріно швидко побіг за допомогою, бо старий чернець уже поволі відходив з цього світу. Прийшли всі керівники, співбрати, лікарі. Старалися його врятувати, щоб ще змогли уділити йому останнє Таїнство Єлеопомазання.

О 2 годині 30 хвилин, у понеділок, 23 вересня 1968 року, отець Піо солодко заснув. Заснув, як дитина. Заснув назавжди.

Болісна й сумна звістка з блискавичною швидкістю облетіла Сан-Джованні Ротондо, Італію, світ, наповнюючи болем і жалем тих, хто його знав, хто за його посередництвом віднайшов дорогу до Бога. Перед смертю, коли тіло поступово помирало, стигми загоїлися. В хвилині смерті руки, бік, ноги променіли свіжістю, як у новонародженої людини. Через 10 хвилин після смерті в присутності лікаря і співбратів зроблено світліни його рук, ніг і боку. 23 вересня 1968 року о 8 годині 30 хвилин відкрито костел. Численні натовпи людей чекали перед головними дверима святині. Всі прагнули ще раз побачити отця Піо.

Численні вірні хотіли поцілувати його зранені руки, які оздоровили тисячі тіл і душ. Отець настоятель заборонив скидати рукавички. Однак стигм уже не було. Не було жодного сліду від ран чи крові. Не було слідів від ран на ногах, на

руках, на грудях. Не було жодних плям чи шрамів. Лікар зробив багато світлин його тіла й описав, у формі медичного зізнання, зникнення ран стигматів. Настоятель просив усіх присутніх підписати аналогічний опис.

А тим часом по світі рознеслася звістка про смерть отця Піо. Багато осіб говорили, що "відчували" його смерть у цей самий момент, коли вона по нього прийшла. А люди відразу зібралися біля дверей костелу і монастиря.

Похоронні урочистості відбулися 26 вересня 1968 року о 15 годині 30 хвилин. У пізню вечірню годину (близько 22.00) тіло отця Піо покладено в крипту під головним вівтарем. У похороні взяли участь багаточисленні натовпи вірних. Тіло отця Піо виставлялося впродовж чотирьох днів. Обличчя отця було якимось дивно урочистим і спокійним. До рук йому вклали хрест, вервицю і монаший Статут. Повідомлення про смерть отця Піо передавалося по радіо і телебаченню. Звістка про його смерть розійшлася по світу, а до Сан-Джованні Ротондо рікою пливали натовпи вірних.

День чотирнадцятий

Суд Божий

"Дуже боюся того, що не завжди найкраще виконував свої священні обов'язки і таким чином знищував ласку, яка була мені дана через покладення єпископських рук під час моїх священних свячень.

Боюся за душі, які приходять до мене, керовані рукою Божого Провидіння, бо я не є для них добрим пастирем. Ніколи не буде замало праці над удосконаленням, хоча б йшлося навіть лише про одну душу.

Не потрібно мені нагадувати, що також і ти не можеш залишатися глухим тоді, коли безпосередньо звертаюся до тебе, а ти зберігаєш спротив і затверділість. Нехай Добрий Ісус дасть тобі зрозуміти мій стан. Він сам може цю проблему розв'язати. З цього приводу жаліюся Ісусові, який є добрим нашим Господом. Здається мені, що і Він є глухим, коли про це Його прошу. Що більше, здається, що Він є твердішим за тебе. О Ісусе, пробач мене за цю зухвалість! Ось бачиш, що не перший раз власне таким стаю перед Тобою!

Нехай Ісус буде благословенним! Скільки ж Він змушений знести і витримати образ зі сторони свого збунтованого сина! Якби Ісус не був таким добрим, то давно повинен би відкинути мене. Але Він такий терпеливий.

О Ісусе, який же Ти добрий і терпеливий до всіх, зокрема до мене. Перепрошую Тебе за все, чим ображав Тебе. Хотів би виправитися, але, як бачиш, хочу завжди мати рацію. І чим більше хочу мати рацію, тим краще бачу, що нічого не зміниться. Якою ж великою є Твоя терпеливість стосовно мене! Тільки Ісус може зі мною так поступати!”⁴³.

В останні місяць своєї життєвої Голготи отець Піо більш інтенсивно молився, був ще більше зосередженим. Кожного разу можна було бачити, як дивиться наперед себе, в очах – задума, наче бачив щось, що тільки він міг споглядати. Також і сатана почав інтенсивніше діяти, бо дуже зненавдив його душу, яка виривалася з його кігтів. Ночами терзав його жахливими й вражаючими видіннями пекла, а вранці треба було кілька хусточок, аби обтерти піт з його обличчя.

“Отче, що сталося?”

“Сину мій, якби ти побачив те, що я, то відразу б помер!”

“Святий Отче, скільки зневаг, скільки ідолопоклонства терпить Твоє, повне доброти серце? Хто ж укінці, о Боже, візьме під свою оборону цю найлагіднішу Овечку, яка ніколи не відкрила вуст для власної оборони, а тільки в нашій справі виступає, як оборонець? Мій Отче, пробач, що висловлюю цю егоїстичну думку, але прошу тебе: забери Ісуса від людей! Однак, як би я зміг жити, такий слабкий і недосконалий, без цього Євхаристійного Хліба? Як може

бути виконаним це прохання, висловлене від нашого імені Твоїм Сином: “Нехай буде воля Твоя, як на Небі, так і на землі”, якби я не був зміцненим цією непорочною поживою? Якщо і надалі, незважаючи на таку велику допомогу, яку Ісус нам залишив у цьому Таїнстві любові, почувую себе таким слабким і нерішучим, бунтуючись проти Твоєї волі, то що було би зі мною, коли б Ти вислухав мою молитву й забрав Ісуса від людей, аби вони з ним не обходилися так погано?

О, не маю відповідної сили, яку повинен би мати, коли б так насправді любив Твого найсвятішого Сина. Святий Отче, благаю і заклинаю Тебе: або закінчи історію світу, або поклади кінець беззаконню, яке неустанно скеровують люди проти гідної честі Особи Твого Єдинородного Сина. Отче, вчини це, бо Ти це можеш. Вчини це, бо цього вимагає любов, яку виявляє до Тебе Син. Прослав Його, як Він прославив Тебе, а на сьогодні дай нам нашого щоденного хліба; завжди давай нам Ісуса під час цього короткого побуту на землі вигнання. Дай Його нам і вчини так, щоб ми були гідними прийняти Його до нашого серця. Так, дай Його нам, а ми будемо впевнені в здійсненні прохання, висловленого Ісусом від нашого імені: “Нехай буде воля Твоя, як на Небі, так і на землі”⁴⁴.

Папа Павло VI так сказав про монаха-стигматика з Апулії: “Дивіться, яку здобув славу! Скільки людей з усього світу згромадив біля себе!

А чому? Чи, може, був філософом, чи мудрецем, чи мав у розпорядженні засоби масової інформації? Ні! А тому, що покійно відправляв Службу Божу, сповідав зранку до вечора!" Це – сувора лекція для гордих професорів, які скрупульозно досліджують фрагменти папірусів, котрі в екзегезі дійшли навіть до твердження, що Христос – це міф. Для хворих на активність, які в нервовому стилі сучасного життя не звертаються за миром до сповідальниці, але до своїх власних фантазій і пристрастей; не прагнуть літургійних новин, а готові на нудьгу й банальність, намагаючись знайти для себе нові форми забави. Також за них і для них отець Піо “з покорою відправляв Службу Божу, сповідав зранку до вечора та двигав хрест”.

Кардинал Сірі сказав: “Коли впродовж історії з’являється якась духовно розіп’ята людина, вона хоче сказати, що гріх людини є великим злом і що для спасіння людства потрібно, аби хтось пішов на Голготу і був там прибитим до хреста й на ньому піднесений, терплячи за своїх братів”. А відомий італійський учений Енріко Меді роздумував: “Мені здається, що в історії Церкви не було такого Святого, від якого Христос вимагав би стільки крові, як від отця Піо”.

Були шістдесяті роки. Почали поширюватися американські “кампуси” (університетські містечка. – Прим. ред.) і французька Сорбона, відкрилися двері сексуальної революції. Гітари,

рок-музика, пустослів’я, забава, мода на ворожитство і гороскопи поголовно заволоділи цим поколінням без жодного критичного ставлення й думки про майбутнє. Старі ідеології, покриті пліснявою, були цілковито запхані до горщика для закваски цивілізації розваг і споживання. Все це своєю новизною вело синів до вбивства батьків, щоб затріумфувала утопія. З цього моменту наступатиме жах: тероризм, наркоманія, аборти, нігілізм, сатанізм. “Світ, здається, скочується на дно, – висловився Солженіцин – і робить це під ритм приголомшливої музики”. Бунт та спротив проти всього, що було. І все – в ім’я майбутнього. А головне – бунт проти християнства, яке трактується як ідеологія капіталістичного Заходу. Натомість зняряддя любові, зняряддя Євангелії, покрите порохом фрейдизму, було назване “утиском”. Після такої суматохи лічили лише трупи й ув’язнених. Ця хвиля, котра завжди надходить при історичних переворотках, занурювала в безодню добро, яке треба було заховати за допомогою засобів і суспільної системи, з якими, за вже згаданими поглядами, треба було боротися. І на додаток, в руках влади опинилися засоби масової інформації, які стали останньою утопією, що веде суспільство до прірви гріха. Це була кара Божя, це був суд, який собі готували люди.

“Хочу тобі сказати про те, що мене мучить, пригнічує і завдає терпіння, тортує мою душу, приводить до замішання й спричиняє, що тра-

сеться моя рука і язик. Мова йде не тільки про війну, яка продовжується, але про наші гріхи, котрі ми вчинили перед троном Бога, про найбільш відразливі вчинки, а звідсіля, ми справедливо заслуговуємо на більше покарання. І тому ми повинні перед троном Бога просити прощення за наші провини, бо ми такі затверділі грішники й негідні Божого милосердя.

Наша Батьківщина повинна навернутися до Бога. Але, на жаль, вона, через гріхи, якими образила Бога, збунтувалася проти Нього. Весь трясуся, переживаючи, що Господь захоче покарати нас згідно з правом справедливості й вилити на нас Своє обурення. Нехай Бог, справедливо обурений і розгніваний на нашу Вітчизну, захоче, в Своїй доброті, віддалити від неї це нещастя. Нехай чинить з нами, як суворий батько, хоча й на це заслуговуємо, але, з огляду на Свою велику любов до творінь, замінить цю кару на спасенне очищення для всіх.

І до цього повинні бути скеровані благальні молитви християнських душ. У цьому ми повинні також брати участь, ми, хто мав таке щастя обрати найкращу частку, Бога – нашого Отця. Неустанно молимося й жертвуймо терпіння в намірі, який відповідає Божій волі, терпімо та страждаймо в душі винагородження за власні провини і провини інших.

Мій отче, Божий обранець заховав велику хвалу для тих душ, які вперто завжди старатимуться бути біля Нього та сповнятимуть

Його волю. Думка про таку нагороду наповнює моє серце таким почуттям, що переживаю його так, наче мене пронизив найгостріший біль. Чи це є можливим, щоб моя душа могла забути про свою гідність і таке піднесене призначення, аби показувати невдячність і гордо підносити своє чоло, будучи біля дорогого Обручника?

О, яку ж страшну кару стягає на цих нещасних сама велич Божих добродійств! Щоби Господь у Своїй нескінченній доброті хотів стримати – а Він все може – страшне покарання, яке може впасти на їхні голови.

Подумай, отче, і скажи мені, що є цьому причиною, що так мало віддаюся Божій волі. Прошу тебе, не обурюйся тим, що пишу. Це життя є для мене великим тягарем. Я позбавлений правдивого життя. Знаю добре, чому Господь мені його продовжує. Такою є Його воля. Незважаючи на це, що стараюся, не можу витесати з себе хоча б одного акту віддання себе (Його волі), хоча й маю властиве пізнання того, що тільки через смерть досягається правдиве життя.

В такій ситуації дуже часто постають мимовільні акти роздратування, з'являються повні болю судження, скеровані до найсолодшого Господа, і це аж до того, що називаю Його – прошу тебе, отче, щоб цим ти не обурювався – повторюю: називаю Його мучителем і дратівником душ, які прагнуть Його любити. Але це ще не кінець. Коли це переживаю, бачу, яким

День п'ятнадцятий

Вибір чудес отця Піо

“Брат Піо перший раз у чудесний спосіб одночасно перебуває в двох різних місцях”.

Було це в січні 1905 року. Брат Піо разом з братом Анастасієм молилися в чернечому хорі. Наближалася 23.00 год. “У певний момент, – розповідав брат Піо своєму духовному провідникові, – опинився я в якомусь приміщенні, де помирав батько родини. Мати народжувала. Тоді об'явилася мені Мати Божа і сказала: “Візьми під особливу опіку це новонароджене дитя, бо воно – великий скарб”. “Як же це може бути можливим, – запитав, – я є кліриком і зовсім не знаю цієї родини?” “Де і коли її зустрінеш?” “Не бійся, – відповіла Матір Божа, – прийде час, і цю дитину, вже дорослу дівчину, зустрінеш у св. Петра і її висповідатимеш”. Поки що міг тільки в духовний спосіб, молитвою і жертвою терпіння оточити опікою це новонароджене дитя. В 1922 році мати з дочкою переїхали до Риму. Дочка висповідалася в базиліці св. Петра у отця Піо під час його білокації (одночасне перебування в декількох місцях. – *Прим. ред.*). У 1923 р. дівчина прибула до Сан-Джованні Ротондо. Отець Піо мовив до неї: “Знаю тебе і також мені відомо, що в день твого народження помер твій батько. Ти також і мене знаєш. Ти сповідалася у

мене минулого року в базиліці св. Петра. Тебе віддала Марія під мою опіку”.

Про чудесне розмноження хліба

Під час війни, коли хліб, також і в монастирі, ділився на порції, в Сан-Джованні Ротондо було повно гостей і вбогих, які просили милостиню. Одного дня, коли монахи засіли за стіл, в кошику лежало близько пів кілограма хліба. Закінчивши молитися почали мовчки їсти юшку. Отець Піо закрався в костелі. Після кількох хвилин прийшов до трапезної з кількома ухапками свіжого хліба. На питання наставника, звідкіля його взяв, відповів, що дала його якась прочанка. Ніхто не відізвався, але всі знали, що тільки він у такий час міг зустріти “якихось” прочан. Одного ранку церковний сторож забув приготувати облатку для освячення. В келиху було лише кілька крихт. Закінчивши сповідати, отець Піо почав уділяти вірним святе Причастя, а їх у цей день було досить багато. Вистачило всім і ще трохи залишилося.

Про зустріч отця Піо з душами із чистилища

Отець Піо часто розповідав про те, як з'являлися йому душі померлих, просячи його про допомогу і заступництво. Ось один із випадків, про який розповів хлопцям з капуцинської колегії в Сан-Джованні Ротондо: “Кілька днів

тому я ввечері підійшов до каміна зігрітися і з подивом побачив чотирьох незаних мені братів, які сиділи мовчки біля вогню, з натягненими на обличчя каптурами. Привітав їх словами: "Слава Ісусу Христу", але жоден мені не відповів. Я уважно подивився на них, щоб їх розпізнати, проте нікого не впізнав.

Ще на хвилину залишився і, дивлячись на них, зрозумів, що вони терплять. Знову я їх привітав і відійшов до келії отця-настоятеля, щоб довідатися, чи не прибули до нас якісь брати з-за кордону. "А хто ж би вирушив у дорогу в такий час," – відповів наставник. Я, однак, настоював, що внизу, біля вогню сидять чотири капучини, гріються і нічого не говорять. Жодного з них не впізнаю і не знаю, ким вони є. Разом з отцем настоятелем ми зішли вниз, але там не було нікого. Тоді я зрозумів, що були це давно померлі брати, які відбували покарання в чистилищі у цьому місці, в якому образили Бога. Всю ніч я провів на молитві перед Пресвятими Тайнами, благаючи про звільнення їх від мук чистилища".

Про іншу зустріч з душею чистилища розповів отець Піо в травні 1922 р. єпископові Альберто Коста і кільком отцям капучинам, які були присутніми під час цієї розмови. Багато біографів отця Піо цитують цей випадок, коли у морозну сніжну ніч отець Піо побачив, як відчиняються двері до кімнати і заходить якийсь старець, вбраний у плащ, які носили селяни з

Сан-Джованні Ротондо. "Ким ти є і чого хочеш? – запитав отець Піо дивного на цю пору гостя, який зайшов до монастиря невідомо як.

Старець відповів: "Отче Піо, я Петро Ді Мауро, званий Прецоцо. Я помер у цьому монастирі 18 вересня 1908 року, коли тут був притулок для жебраків. Одного вечора, лежачи в ліжку з запаленою цигаркою, я заснув і згорів. Тепер перебуваю в чистилищі. Бог дозволив мені сюди прийти і просити отця про порятунок".

Отець Піо тут же вранці відправив Службу Божу в намірі незвичайного гостя, а отець Паоліно, якому все розповів, побіг в архів, аби переконатися, чи така справа насправді мала місце на території монастирських будівель у 1908 році. Записки підтвердили, слово в слово, розповідь нічної з'яви.

Про врятування життя солдатів

Одного дня до захристії, де отець Піо переодягався після відправлення Служби Божої, зайшов якийсь мужчина, котрий пильно придивившись до ченця, мовив: "Так, це він, я не помилився!" Наблизившись, упав на коліна і з плачем повторював: "Отче, дякую тобі за врятоване життя". А потім розповів здивованим особам, які оточили отця Піо, таку історію: "Під час війни я був капітаном піхоти й одного дня, коли довкола гримів пекельний бій, побачив неподалік від себе монаха, блідого, з дуже

виразними очима, який подивився на мене і закричав: "Пане капітане, негайно вас прошу відійти з цього місця, де ви зараз знаходитесь та підійти до мене". Призвичаєний до наказів, я з поспіхом виконав і цей. Мить, і я з жахом побачив, що в місце, де я перед тим стояв, ударив снаряд, залишивши величезну яму. Кинувся я до брата, але не лишилося після нього ані сліду".

Про чудесне оздоровлення монаха

У 1957 році сталося чудесне оздоровлення о. Плачідо Буха. Лежав у лікарні важкохворий на печінку. Лікарі не давали жодної надії. Однієї ночі о. Плачідо спостеріг, що біля його ліжка стоїть отець Піо, який почав його втішати і запевнювати, що той видужає. Потім наблизився до вікна, приклав долоню до скла й зник.

Вранці о. Плачідо почував себе краще. Пригадавши собі дивний нічний візит і думаючи, що марив, постановив оглянути шибу в вікні. І тоді переконався, що це не марення. На склі були відтиски чоловічої долоні. Тут же по всій лікарні розійшлася ця звістка, всі слухали розповідь о. Плачідо й оглядали слід на шибі. Незважаючи на застосування різних миючих засобів, слід не зникав. Не міг повірити в те, що бачив власними очима. Отож, попрямував до Сан-Джованні Ротондо, аби попросити пояснень від самого отця Піо: "Як відчуває себе отець Плачідо?" "Набагато краще," – відповів і додав: "Чи це правда, що

минулої ночі отець був у лікарні й залишив відтиск на склі?" Отець Піо запитав: "А ти сумніваєшся в тому? Так, я був там, але нікому про це не розповідай". Незабаром отець Плачідо повністю видужав.

Отець Піо повертає зір

Відомим і голосним був випадок з малою Джеммою Ді Джорджі, яка народилася сліпою, без зіниць. Дитині раптово повернувся зір після прийняття святого Причастя з рук отця Піо 18 червня 1947 року. Було це викликом, кинутим науці. Минуло чотири місяці після чуда, коли відомий окуліст з Перуджії др. Карамаззо взяв дівчинку на детальне обстеження, після чого ствердив, що – не маючи зіниць – не може бачити, але, однак, бачить. А мала підростала, ходила до школи, радіючи досконалому зору. Часто приходила до Сан-Джованні Ротондо.

Отець Піо, слухаючи безперервні коментарі на цю тему, відвертав голову і закликав:

– Не вплутуйте мене в цю справу, мої милі! Це не я, це – Мати Божа!

– Але тільки отець міг Її про це попросити і залишитися вислуханим, – хтось кинув таку репліку.

Відіння Матері Сперансі

Співбрат отця Піо і його біограф о. Альберто д'Аполіто пригадавав цікавий епізод, як з отцем

Піо, так і з Матір'ю Сперансою, іспанською монахинею, яка проживала в Перуджії й померла 1980 року в ореолі святості. “У 1970 р. я направився до Коллензи, щоб познайомитися з Матір'ю Сперансою”. Відбулася між нами розмова, яку – коли б не був глибоко переконаним у святості Матері Сперанси, – визнав би якоюсь галюцинацією. Привітавшись, звернувся до неї: “Матінко, я є капуцином з Сан-Джованні Ротондо. Не хочу забирати матінці час, бажаю лише просити про молитву в своєму намірі й у намірі отця Піо”. Мати Сперанса подивилася на мене і сказала: “Я завжди молилася за отця Піо”. “Чи знала його Матінка?” “Так, бачила його багато разів”. “Де? В Сан-Джованні Ротондо?” “Ні, ніколи там не була”. “Тоді де?” “В Римі”. “Матінко, але це неможливо. Отець Піо був у Римі лише раз, у 1917 році, супроводжуючи свою сестру, яка вступала до монастиря святої Бригіди. Тоді Мати проживала в Іспанії. Можливо, мати переплутала отця Піо з якимось іншим капуцином”. “Ні, не помиляюся. Це був він”. “А де це було?” “В Святому Офіціумі, упродовж кожного дня року. Носив рукавички без пальців, які скривали рани. Вітала його, цілувала його долоні, часом зверталася до нього з якимсь словом, а він відповідав мені. Відбувалося це між 1937 і 1939 роками, коли я була покликана Святим Офіціумом”. “Чи Мати не образиться, коли признаюся, що не можу в це повірити?” Мати Сперанса з великою лагідністю відповіла: “Отець може повірити або ні. Повторюю, що бачила отця

Піо в Римі упродовж кожного дня року. Завжди молилася за нього і тепер продовжую молитися”. Випадки перебування отця Піо одночасно в двох місцях підтверджують зізнання багатьох свідків.

Чудесне оздоровлення з каліцтва

Паскуале Ді Хіара, 36-літній канцлер обласного суду в Сан-Джованні Ротондо, після нещасливого падіння не міг ходити без палички. Одного разу зустрів отця Піо, який, уважно подивившись на нього, коротко мовив: “Іди!” “В цей момент, – згадує Ді Хіара, – я почув, як поволі тепло розливається по всьому моему тілі. Відкинув паличку і, спочатку з острахом, а потім зовсім упевнено та без болю, почав ходити”. Отець Піо оздоровив також донечку Ді Хіара, яка, переживши дитячий параліч, змушена була носити ортопедичний апарат на обох ніжках. Повіривши порадам отця Піо, батьки зняли з дівчинки апарат, який став зовсім непотрібним.

Паскуаль Урбано з Фоджії не міг рухатися без двох палок. Мав уже 62 роки, і лікарі не могли зробити так, аби він справно ходив обома ногами, котрі поламав під час падіння з воза. Після сповіді в отця Піо почув: “Устань і йди, а ці палиці викинь”. Паскуаль Урбано, на здивування всім, поступив саме так, як йому наказав незвичайний священик.

Антоніо д'Онофріо, будучи чотирьохлітнім хлопчиною, захворів на тиф. У результаті цього

став немічним. На додаток, спереду і на плечах вирости йому горби. В 1919 році Антоніо, бідний, здеформований каліка, мав чотирнадцять років. Під час сповіді отець Піо дивився на нього, не промовивши жодного слова, а потім (хлопець не прохав його про жодне чудо), доторкнувся до його змученого тіла своїми, позначеними стигматами долонями, й Антоніо став з колін випрямленим, як свічка. Його цілковите оздоровлення стало відомим і сприймалося, як чудо.

Про оздоровлення Савініо Грієко

Савініо Грієко був відомим в Апулії своїми ворожими щодо релігії поглядами. Суворо заборонив своїй дружині ходити до костелу і розповідати дітям про Бога. В 1950 році Савініо захворів. Діагноз лікарів не залишав надії: пухлина мозку, а друга – за правим вухом. Ось що про подальші події розповідає сам Савіно Грієко: “Відвезли мене до лікарні в Барі. Дуже боявся я хвороби й смерті. Напевно, цей страх підказував мені шукати допомоги в Бога, – річ, яку я не робив з дитинства.

Однієї ночі вві сні я побачив отця Піо. Він торкнувся моєї голови і сказав: “Побачиш, що з часом виздоровієш”. Уранці я відчув полегшення. Лікарі дивувалися моєму покращенню, але, на їхню думку, операція була необхідною. Натомість, перед операцією я втік з лікарні. Після кількох днів болі посилілись, і я знову повернувся до шпиталю.

Обурені лікарі спочатку не хотіли зі мною розмовляти, але професійний обов'язок узяв гору, й вони призначили мені термін операції. Перед тим заново було проведено всі обстеження. Їхні результати були нечуваними: від пухлини на мозку – ані сліду! Я був не менше здивованим від лікарів, але не стільки результатами обстежень, а тим, що під час їх виконання відчував інтенсивний запах фіалок, знаючи з багатьох оповідей, що цей запах завжди свідчить про присутність отця Піо”.

Про воскресіння дівчинки

“Одного дня, – згадує доктор Сангуїнетті, наочний свідок події, – прибула до Сан-Джованні Ротондо якась жінка, двигаючи шкіряну валізу. Зайшла до костелу і стала в чергу з жінками, які чекали на сповідь у отця Піо. Коли надійшла її черга, відкрила перед здивованим ченцем валізу й вибухнула плачем. Сповите в старі шмати, у валізі лежало мертве семимісячне немовля. Жінка вибралася до Сан-Джованні Ротондо з важкохворим немовлям з надією, що отець Піо його оздоровить. Але дитина в поїзді померла. Жінка, повна розпачу, але глибокої віри, сховала його до валізи і продовжувала подорож. Навіть якби вклала туди ще живу дитину, то й так вона б померла без повітря. І тому, з упевненістю, довезла до отця Піо тільки труп.

У костелі всі затримали подих. Незважаючи на повні розпачу крики матері, отець Піо взяв

маленьке, випрямлене тіло в долоні та нерухомо молився декілька хвилин. А потім, різко звертаючись до матері, сказав: "Чому ж так репетуєш? Чи не бачиш, що твоя дитина спить?" Жінка раптово затихла, подивилась на немовля і побачила, що воно спокійно дихає".

Про чудесне повернення зору

29-річна сільська дівчина, сліпа від народження, багато років ходила на Службу Божу до костелу при монастирі Отців Капуцинів в Сан-Джованні Ротондо. Одного разу отець несподівано запитав її, чи хотіла б бачити. "Звичайно, – відповіла Грація, – але щоб це не було приводом до гріха". "Добре, будеш здоровою," – відповів отець Піо і вислав її до Барі, рекомендуючи її дружині найкращого окуліста, д-рові Дуранте. Однак він, обстеживши очі Грації, звернувся до дружини: "Нічого не вдасться зробити для цієї дівчини. Якщо отець Піо хоче, може вчинити чудо й оздоровити її, а я нічого неспроможний вдіяти". "Але, якщо це він тобі її прислав, – настоювала пані Дуранте, – міг би спробувати і прооперувати хоча б одне око". Лікар дав себе переконати. Після операції виявилось, що Грація бачить на обидва ока. Подібних свідчень є дуже багато. Значна кількість з них стосувалися єпископів, а тому важко осуджувати стількох людей, що в них галюцинації.

Отець Піо особисто відвідує хвору жінку

Одній із жительок Генуї, Е. Девото, загрожувала ампутація ноги. Останню надію покладали на Боже милосердя. Її донька, просячи Господа про милосердя, взивала за допомогою до отця Піо. Не підвів її. Коли побачила отця Піо, який проходив крізь зачинені двері, навіть дуже не злякалася, ані не запитала, чи це насправді він. Настільки була схвильована хворобою матері, що здавалося їй чимось звичайним, що отець Піо її вислухав. Упала перед ним на коліна, благаючи порятунку. Той подивився на неї і мовив: "Почекай дев'ять днів". Не встигла запитати, чому повинні чекати, як вже ченця не стало. Операцію перенесли, незважаючи на те, що стан хворої погіршувався і їй загрожувала смерть. Коли на десятий день лікарі обстежили хвору, то підтвердили, що нога цілковито здорова.

Увійти на сторінку

Отець Піо повертає втрачені очі

Один каменяр, якого найняли на роботу до монастиря в Сан-Джованні Ротондо привести до порядку монастирський город, Джованні Савіно, щоденно заходив до захристії, просячи благословення в отця Піо. За три дні перед випадком, про який буде сказано нижче, Піо сказав Джованні: "Відваги, не переживай". Наступного дня повторив те саме. Джованні думав: "Щоб могло це означати?" Відповідь отримав другого дня:

сильний вибух динаміту поранив його обличчя. Отець Рафаїл першим оглянув його. Праве око зовсім вилилося. В лікарні у Фоджії небагато зробили. Чоловікові загрожувала сліпота, бо в правому оці залишились уламки від скелі.

Якось уночі, коли в розпачі хворий перебував у лікарні, раптом з'явився отець Піо, приклав руку до його правої скроні й відійшов. Після кількох днів пацієнт виходив з лікарні, маючи здорове праве око, хоча лікарі твердили, що очна яма – порожня. Як тільки був уже в змозі, попрямував Джованні до монастиря. Була Велика Субота. Прагнув побажати своєму добродію “Веселих свят”. Цей усміхнувся і доторкнувся рукою до лівої скроні. Сказав: “Не жартуймо. Дякуймо Богові, що ти залишився живим”. Відтоді Джованні добре бачив на обидва ока, а з лица позникали шрами.

Отець Піо рятує пілота з палаючого літака

Білокація отця Піо не раз приймала трагікомічну поставу, отож не маємо причини, аби не навести і таких свідчень. Ось, наприклад, італійський поручик, вистрибуючи з палаючого літака, не зміг відкрити парашут. Але його в повітрі підхопив якийсь чернець і обережно доставив на землю. Таким чином він уникнув смерті. Комендант, почувши цю історію, подумав, що молодий офіцер збожеволів і відправив його у відпустку

додому. Коли розповів матері про цей випадок, вона знайшла світлину отця Піо й запитала, чи це часом не той чернець. “Але ж це – він, це – він!” – вигукнув син. Справа прояснилася. Мати щоденно віддавала сина опіці падре Піо.

Оздоровлення каліки

Відбувалося це шістдесят років перед конвентом монастиря Отців Капуцинів у Сан-Джованні Ротондо. Це місце сподобав собі 43-річний Франческо Вісціо, жебрак і каліка, який з дитинства, внаслідок невиліковної хвороби, мав викручені стопи й пересувався за допомогою двох милиць, а якщо часом їх не мав – рачкував.

Жebraючи біля монастиря, Франческо міг розраховувати на те, що не залишиться голодним, навіть тоді, коли не тільки він один простягає руку, просячи допомоги, як це було того осіннього полудня 1919 року. Власне, цього дня каліка, особливо пригнічений своїм життям, побачивши отця Піо, заволав: “Отче Піо, уділи мені ласку!” Чернець, який у цей час від давня носив стигми, затримався, довго і напружено дивився на жебрака, опертого на милиці, а потім раптово наказав йому: “Кинь милиці!” Несчасний не зрозумів, про що йдеться і став, як вкопаний. Тоді отець Піо заволав голосніше: “Кинь милиці!” Франческо, відчуваючи недовіру, а також і надію, поволі відкинув милиці й невпевнено, хитаючись, зробив один крок, потім другий. Вда-

лося! Поволі спробував знову та переконався, що може нормально ходити. Неважко собі уявити його радість, а також хвилювання й подив тих, хто був при цьому присутній. Франческо Вісціо прожив декілька років, вільно пересуваючись. Він був ще одним, важким для розуміння доказом сили, якою Бог обдарував отця Піо.

Поклики

- ¹ I. Burchacka, *Ojciec Pio. Osobowość i postęga w relacjach współczesnych*, Warszawa 1986, s. 25 – 29.
- ² Ep. I, 1246 n. tj. *Epistolario I, Corrispondenza con i direttori spirituali (1910 – 1922) a cura di P. Melchiorre da Pobladura e Alessandro da Ripabottoni*, II edizione, San Giovanni Rotondo 1973, przekł. J. Mizera, w: G. Flumeri, *W holdzie Ojcu Pio*, San Giovanni Rotondo 1987, s. 25.
- ³ Ep. III, ss. 981 – 983 tj. *Epistolario III, Corrispondenza con le figlie spirituali (1915 – 1923), a cura di P. Melchiorre da Pobladura e Alessandro da Ripabottoni*, San Giovanni Rotondo 1977, przekł. pol. w: Gracjan Majka OFM Cap., *Z Chrystusem przybity do krzyża*, Kraków 1992, cz. 2, *Bądź zawsze gotów z pokorą podstawić swe ramiona pod krzyż – wybór pism o. Pio*, s. 230.
- ⁴ Charles Mortimer Carty, *Padre Pio Stygmatyk*, Gdańsk 1995, s. 255.
- ⁵ Ep. I, 420 n. por. J. Mizera, *op. cit.*, s. 40.
- ⁶ *La Messa di Padre Pio (P. Tarcisio da Cervinara)*, San Giovanni Rotondo 1977, s. 25, 26–27, 28, 36–37, 38, 40–41, 42, przekł. pol. w: G. Majka, *op. cit.*, s. 214–216.
- ⁷ *Листи отця Піо*, том 2, *op. cit.*, s. 47, лист від 26. VI. 1913 р.
- ⁸ *Листи отця Піо*, том 2, przekł. pol. B. Winniczek-Sowa, J.S. Kafel, Łódź 1996, s. 36, лист від червня 1913 р.
- ⁹ С.М. Сарту, *op. cit.*, s. 226.
- ¹⁰ С. М. Сарту, *op. cit.*, s. 237.
- ¹¹ Ep. IV, ss. 947 – 952 tj. *Epistolario IV, Corrispondenza con diverse categorie di persone, a cura di Melchiorre da Pobladura e Alessandro da Ripabottoni*, San Giovanni Rotondo 1984, por. Majka, *op. cit.*, s. 301.
- ¹² *Листи отця Піо – Wybór korespondencja z kierownikami duchowymi*, przekł. pol. B. Winniczek-Sowa, Łódź 1999, s. 176.
- ¹³ Ep. IV, ss. 935 – 937, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 295.
- ¹⁴ Ep. IV, ss. 939 – 440, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 295.
- ¹⁵ *Листи отця Піо*, *op. cit.*, s. 33, лист від 16. II. 1915 р.
- ¹⁶ Пор. там же, с. 33, лист від 19. VII. 1915 р.
- ¹⁷ Пор. там же, с. 34, лист від 24. I. 1915 р.

- ¹⁸ Пор. там же, с. 34, лист від 26. VI. 1913 р.
¹⁹ Пор. там же, с. 34, лист від 7. VII. 1913 р.
²⁰ Пор. там же, с. 34, лист від 1. XI. 1913 р.
²¹ Пор. там же, с. 34, лист від січня 1916 р.
²² Пор. там же, с. 35, лист від 30. I. 1921 р.
²³ Пор. там же, с. 35, лист від 15. VIII. 1916 р.
²⁴ Пор. там же, с. 35, лист від 4. VI. 1918 р.
²⁵ Пор. там же, с. 35, лист від 14. VI. 1920 р.
²⁶ Пор. там же, с. 36, лист від 26. VIII. 1920 р.
²⁷ Пор. там же, с. 36, лист від 5. IX. 1918 р.
²⁸ Пор. там же, с. 36, лист від 29. III. 1911 р.
²⁹ Пор. там же, с. 36, лист від 14. X. 1912 р.
³⁰ Пор. там же, с. 37, лист від 9. V. 1915 р.
³¹ Пор. там же, с. 37, лист від 23. VIII. 1917 р.
³² Ep. II, ss. 369-370 tj. *Epistolario II, Corrispondenza con la nobildonna Raffaolina Cerase (1914-1915), a cura di P. Melchiorre da Poblatura e Alessandro da Ripabottoni (ristampa) 1979, San Giovanni Rotondo 1979, por. G. Majka, op. cit., s. 313.*
³³ С. М. Carty, *op. cit.*, s. 232.
³⁴ *Листи отця Піо*, том 3, перекл. польськ. Б. Віннічека-Сови, Й. С. Кафель, Лодзь 1996, с. 85, лист від 30. X. 1916 р.
³⁵ Пор. там же, с. 122, лист від 18. III. 1917.
³⁶ *Листи отця Піо*, том 2, *op. cit.*, с. 148-149, лист від 11. XI. 1913 р.
³⁷ Ep III, ss. 586-588, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 284.
³⁸ Ep II, s. 70, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 159.
³⁹ *Листи отця Піо*, *op. cit.*, лист від 20. IX. 1912 р.
⁴⁰ Пор. *Листи отця Піо*, *op. cit.*, с. 24, лист від 1. 02. 1913 р.
⁴¹ Ep. I, ss. 716-717, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 265.
⁴² Ep. I, ss. 357-358, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 265.
⁴³ Ep II, ss. 349-350, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 282.
⁴⁴ Ep. II, ss. 342-344, por. G. Majka, *op. cit.*, s. 313.
⁴⁵ Ep. I, ss. 655-656, por. G. Majka, s. 275.

Бібліографія

- Alimenta Dante, *Ojciec Pio, Gorle 1988.*
 Allegri Renzo, *Cuda Ojca Pio, Kraków 1996.*
 Amorth Gabriel, *Ojciec Pio – wiara – cierpienie - miłość, Kraków 1998.*
 D'Apolito Alberto OFMCap, *Padre Pio da Pietrelcina, Ricordi – Esperienze – Testimonianze, San Giovanni Rotondo 1983.*
 Burchacka Irena, *Ojciec Pio. Osobowość i postuga w relacjach współczesnych, Warszawa 1986.*
 Carty Charles Mortimer, *Podre Pio Stygmatyk, Gdańsk 1995.*
Chwałą Boga Jest człowiek żyjący. Jan Paweł II o Ojcu Pio, Gorle 1989.
 Di Flumeri Gerardo OFMCap, *W hołdzie Ojcu Pio, San Giovanni Rotondo 1987.* Tłum. o. Józef Mizera, kapucyn.
 Leone Gherardo, *Padre Pio i jego dzieło, San Giovanni Rotondo 1986.*
Listy Ojca Pio: korespondencja z kierownikami duchowymi – wybór, tł. Bożena Winniczek-Sowa, Łódź 1999.
Listy Ojca Pio: korespondencja z kierownikami duchowymi, oprac. Melchior da Poblatura, Aleksander da Ripabottoni, tł. Bożena Winniczek-Sowa, Józef S. Kafel, t. 1, Łódź 1995.
Listy Ojca Pio: korespondencja z kierownikami duchowymi (1913-1916), oprac. Melchior da Poblatura, Aleksander da Ripabottoni, tł. Bożena Winniczek-Sowa, Józef S. Kafel, t. 2, Łódź 1996.
Listy Ojca Pio: korespondencja z kierownikami duchowymi (1916-1918), oprac. Melchior da Poblatura, Aleksander da Ripabottoni, tł. Bożena Winniczek-Sowa, Józef S. Kafel, t. 3, Łódź 1996.

- Majka Gracjan OFMCap, *Na drodze do Boga. Życie i wybrane pisma Ojca Pio, kapucyna stygmatyka*. Kraków 1984.
- Majka Gracjan OFMCap, *Z Chrystusem przybity do krzyża*, Kraków 1992.
- Pio aus Pietrelcina, *Ein Gedanke für jeden Tag*, San Giovanni Rotondo 1979.
- Ripabottoni Alessandro OFMCap, *Padre Pio da Pietrelcina. Profilo biografico*, San Giovanni Rotondo 1980.
- Ryszka Czesław, *Winnica Padre Pio*, Bytom 1991.
- Schug John, *“Kocham wszystkich jednakowo” – Ojciec Pio*, Łódź 1997.
- Weichselbraun Herbert, *Pater Pio hat geholfen*, St. Andra-Wordern 1983.
- Winowska Maria, *Le vrai visage du Padre Pio, Prêtre et Apôtre, Paris 1955*, tłumaczenie polskie, Londyn 1967, Veritas.

Зміст

Вступ	3
День перший. Розважання про святу Агонію	8
День другий. “Кому відпустите гріхи – відпустяться їм, кому ж затримаєте – затримуються”	22
День третій. Молитва	30
День четвертий. Служба Божа	39
День п'ятий. Духовна боротьба	51
День шостий. Ніч темна	63
День сьомий. Духовне керівництво	70
День восьмий. Досконала любов	82
День дев'ятий. Послух Церкві	90
День десятий. Терпіння	98
День одинадцятий. Спасіння душ	113
День дванадцятий. Апостольство	122
День тринадцятий. Смерть	131
День чотирнадцятий. Суд Божий	139
День п'ятнадцятий. Вибір чудес отця Піо	148
Поклики	163
Бібліографія	165

Марек Чеканський

ДУХОВНІ РЕКОЛЕКЦІЇ з ОТЦЕМ ПІО

Переклад з польської *Христини ПОТИКЕВИЧ*
Редагування *Андрія КОСТИРКИ*
Технічне редагування *Андрія ЦИМБАЛА*
Коректура *Оксани ГОРІН*

Підписано до друку 30. 01. 2004.
Формат 84x108/32. Папір офс. Офс. друк.
Гарнітура Ukrainian Peterburg

Релігійне видавництво ТзОВ "Добра книжка"
вул. Б. Хмельницького 35/3а,
м. Львів, 79019, тел./факс: (0322) 97-85-74
e-mail: gbook@mail.lviv.ua

Свідоцтво СВС ДК № 1286

Друк: СПД Брошко
інд. 2581115876